

EESTI NSV
AMETIÜHINGUTE
KESKNÕUKOGU
VII PLEENUM

VII ПЛЕНУМ
ЦСПС ЭСТОНСКОЙ ССР

RK RAKENDUSTRUKISTE KIRJASTUS
TALLINN, 1948

EESTI NSV
AMETIÜHINGUTE
KESKNÕUKOGU
VII PLEENUM

Tallinnas, 19. mail 1948

(ARUANNE JA MÄÄRUS)

II 35
~~№. 17.~~
48

РК

RAKENDUSTRUKISTE KIRJASTUS
TALLINN, 1948

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Vastutav toimetaja A. Kreitsmann.

Ladumisele antud 20. IX 1948. Trükkimisele antud 17. XI 1948. Paber 61 x 86 1/16. Tiraaž 1500
eks. Trükipoognaid 5,75. Arvestuspoognaid 5 95. Laotihedus 43,643. MB-09034. Tellim. nr. 3049.
Trükikoda „Kommunist“ Tallinn, Pikk 2

На эстонском и русском языках.

ÜLELIIDULISE AMETIÜHINGUTE KESKNÕUKOGU PRESIIDIUMI MÄÄRUSE «EESTI NSV AMETIÜHINGUTE NÕUKOGU TÖÖST» TÄITMISE KÄIGUST

Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu esimehe
sm. L. Illissoni aruanne

I.

Seltsimehed!

Sõjajärgse stalinliku viisaastaku kahe esimese aasta jooksul on tehtud Eesti NSV-s tunduv töö vabariigi rahvamajanduse taastamise ning arendamise ja töötajate ainelise ning kultuurilise olukorra parandamise alal.

Eesti NSV tööstus saavutas juba 1947. a. lõpul sõjaeelse taseme, mõned tööstusharud ületasid aga tunduvalt sõjaeelse taseme. Näiteks kaevatakse praegu põlevkivi kolmandiku võrra rohkem kui enne sõda. Tööstuse toodang tervikuna kasvab jõudsasti. 1947. aastal suurenes vabariigi tööstuse toodangu üldmaht võrreldes 1946. aastaga 42,1% võrra. Viisaastaku kolmanda, otsustava aasta, 1948. a. I kvartali tööstuse tootmisplaan on täidetud 104,8-protsendiliselt. Aprillikuu tootmisplaan on täidetud 113-protsendiliselt. Brutotoodangu väljalase 1948. a. aprillikuu ületas 1947. a. aprillikuu väljalaske 46% võrra. Suurenenud on tunduvalt ka tarbe- ja toidukaupade toodang.

Nimetamisväärilisi saavutusi võime märkida ka ehituse ja transpordi aladel, kuigi siin ei ole kõikjal riiklikud plaanid täidetud.

Eesti NSV põllumajandusel läks korda 1947. a. tõsta võrreldes 1945. aastaga teraviljatoodangut 70% ja kartulitoodangut 43%. Riikliku viljavarumise plaani täitis vabariik enne tähtaega. Eriti rõõmustav on märkida põllumajanduse sotsialistliku sektori — sovhooside — edu viljasaakide tõstmisel. Sovhooside hektarisaagid on tunduvalt kõrgemad kui üksiktalupoegade saagid. Olles sotsialistliku suurpõllupidamise paremuste tunnistajaks vennasvabariikides ja kodus, hakkab meie talurahva eesrindlik ja teadlikum osa ühinema kolhoosidesse: vabariigis on tänaseni organiseeritud 57 kolhoosi.

Meie rahvamajanduse edukas areng on saanud võimalikuks sotsialistliku majandussüsteemi paremuste tõttu, töölisklassi, talurahva ja intelligentsi tootmisaktiivsuse tõusu ja majandusplaanide ennetähtaegse täitmise eest areneva sotsialistliku võistluse tagajärjel. Paljude ettevõtete kollektiivid saavutasid pingas sotsialistlikus võistluses juba 1947. aastal 1950. aastaks planeeritud toodangu väljalaske taseme.

Eesti NSV töötajate tootmisaktiivsusest kõneleb selget keelt tõsiasi, et meie töolistest, insener-tehnilistest töötajaist ja teenistujaist on lülitunud sotsialistlikku võistlusse üle 80%. Stahhaanovlaste ja lööktöoliste hulk on tõusnud ligi 35 000 inimesele. 1947. a. kasvas tööviljakus tööstuses võrreldes 1946. aastaga 30,2% võrra ja omahind alanes 6,3% võrra.

Sotsialistliku võistluse ja stahhaanovliku liikumise pinnal on kasvanud üles üle vabariigi kuulsad tootmise eesrindlased. Tehas nr. 9 freesija sm. Robert Piilberg on täitnud rohkem kui 10 aasta töönormi ning saanud viis kvartalit järjest Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Ametiühingute Kesknõukogu otsusel vabariigi parima freesija aunimetuse. Ta on autasustatud põlevkivitöötlemise tehaste ja elektriijaamade katelde taastamise ning nende sisseseadete konstruktsiooni ratsionaliseerimise ning kõrgete töönäitajate eest Nõukogude Eesti preemiaga. Seltsimees Piilberg on Tallinna Linna Tööraha Saadikute Nõukogu saadik.

Kopli Masinaehitustehase naisstahhaanovlane kärnitegija sm. Kati Proos täidab pidevalt töönormi 300—500% ja on ületanud oma 8 aasta töönormi. Omab vabariigi parima kärnitegija aunimetuse viiendat kvartalit, ja kahel korral on ta autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga. On valitud Tallinna Linna Tööraha Saadikute Nõukogu saadikuks.

Narva Kreenholmi Manufaktuuri ettevalmistusosakonna meister sm. Erich Rätsepp võttis aktiivselt osa oma osakonna taastamisest. Tema juhtimisel ületab osakond kuust kuusse oma tootmisplaanid. Õpetas tehnilise miinimumi kursustel 11 töolist ja valmistas ette 3 meistriabi. Aktiivne ratsionaliseerija. Tunnustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja AÜKN määrusega 1948. a. I kvartali parimaks tekstiiltööstuse meistriks. On Narva Linna Tööraha Saadikute Nõukogu saadik.

«Kiviõli» kaevanduse kindlustaja sm. Aleksander Verner täidab pidevalt töönormi üle 200%. Tunnustatud 1948. a. I kvartali kutseala parimaks, autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

Meie tööstuse rohketele eesrindlastele võiks lisada kuulsaid

stahhaanovlasi ehituse ja transpordi alalt, nagu Ehitustrusti nr. 1 maaler sm. Kristjan Kärber, Tallinna jaama rongiseadja sm. August Saar, Tallinna depoo vedurijuht sm. Aleksander Parika jne. jne. Vabariigi sovhoosides on võrsunud rohkesti kõrgete saakide meistreid. Sõmerpalu sovhoosi brigadiir sm. Karl Isak sai 32,4 ha pindalalt 30,03 tsentnerit rukist hektaarilt, mille eest NSVL Ülemnõukogu Presiidium autasustas teda hiljuti Sotsialistliku Töö Kangelase kõrge aunimetusega. 67 sovhoosi töolist autasustati NSVL ordenitega ja medalitega.

Nende ja paljude nendetaoliste inimeste olemasolu meie vabariigi tööstuses, transpordis, ehitusalal ja põllumajanduses on meie suurimaks saavutuseks ja uhkuseks. Nõukogude kord Eestis päästis vallale töötajate loovad jõud. Nüüd alles võis tekkida ja tekkis meie töölistel tahe töötada üha paremini ja paremini. Sest ainult nüüd töötavad nad teadmise, et mis nad teevad, teevad nad oma riigile ja iseendale.

Eesti NSV rahvamajanduse kiiret arengut soodustas määramatult vennasvabariikide, eriti Vene Föderatsiooni tõhus majanduslik, poliitiline ja organisatsiooniline abi. See abi ei seisne mitte üksinda masinate, sisseseedete, toorainete, kunstväetise, tarbe- ja toidukaupade sisseveos, vaid ka vennasvabariikide ülesehitamise kogemuste omandamises. Meie stahhaanovlased on kahtlemata palju õppinud ja peavad veel rohkem õppima oma vene seltsimeestelt-töökaaslastelt kui ka sellistelt tuntud seltsimeestelt nagu on seltsimehed Volkova, Matrossov, Jakušin, Zaporožets, Ivanov, Rossiiski jpt.

Nõukogude Eesti rahvas võlgneb kõigepealt tänu oma edusammude eest vabariigi rahvamajanduse ülesehitamisel bolševike partei, nõukogude valitsuse ja seltsimees Stalini isiklikule juhtimisele ja hoolitsusele noore liiduvabariigi arengu eest. Meie rahva laiad massid on seda õieti mõistnud, koondades tihedalt end partei ja valitsuse ümber. Seda näitavad NSV Liidu ja Eesti NSV Ülemnõukogude, samuti kohalike nõukogude valimised, mille puhul ENSV valijad hääletasid üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Kõrget poliitilist teadlikkust demonstreeris Nõukogude Eesti rahvas ka NSVL rahvamajanduse taastamise ja arendamise kolmanda riigilaenu mahutamise puhul. Laenu tellisid meie töölised ja teenistujad sajabrotsendiliselt, täites vabariigi mahutamisplaani 113,7%. Talupojad täitsid laenu mahutamisplaani 114,5-protsendiliselt.

Bolševike partei ustavate abilistena on ENSV ametiühingud etendanud tähelepandavat osa vabariigi töötajate mobiliseerimi-

sel tootmisplaanide täitmisele ja ületamisele, sotsialistliku võistluse ning stahhaanovliku liikumise organiseerimisel ja sel alusel töötajate ainelise ning kultuurilise teenindamise parandamisel.

Ainult nõukogude korra tingimustes oli võimalik Eesti ametiühingutel kasvada tõelisteks töölisorganisatsioonideks. Nõukogude Eesti ametiühingutesse kuulub 12 korda rohkem töölisi ja teenistujaid kui kodanlise Eesti ametiühingutesse 10 aastat tagasi, 1938. aastal. Juba üksinda see suur arvuline kasv räägib ametiühingute osatähtsuse tõusust Nõukogude Eesti ühiskonnas, rääkimata sellest, et partei ja valitsuse poolt on nõukogude ametiühingutele usaldatud ülitähtsad ülesanded rahvamajanduse arendamisel, töötajate poliitilisel kasvatamisel ja nende aineliste ja kultuuriliste vajaduste rahuldamisel.

II.

Kuid me ei tohi kõigi oma saavutuste juures hetkekski unustada, et meil on eluliselt tarvilik iga päevaga oma edasiliikumise hoogu kiirendada, kiiremini ehitada ja rohkem toodangut anda. See on ainuke õige tee oma nõukogude riigi tugevdamiseks ja rahva elutaseme pidevaks tõstmiseks. «Meie ajastul viivad kõik teed kommunismile» (Molotov). Pidades silmas rahvusvahelist olukorda ja sisepoliitilisi eesmärke tõstsid Nõukogude maa töötajad üles loosungi «Viisaastak nelja aastaga!». Selle loosungi elluviimise eest võitlevad ka Eesti NSV töötajad. Selle ülesande valguses tuleb meil käesoleval ajal vaadelda ka Nõukogude Eesti ametiühingute tööd ja ülesandeid.

Kas Nõukogude Eesti ametiühingute töö eesotsas Eesti NSV Ametiühingute Nõukoguga seisab partei ja nõukogude valitsuse poolt ENSV töötajate ette seatud ülesannete kõrgusel, kas meie ametiühingu-organisatsioonid juhivad ja abistavad küllaldaselt töötajate tööentusiasmi avaldamist, tõstavad nende teadlikkust, loovad neile tööks vajalikke tingimusi, toetavad neis initsiatiivi oma elu-olu korraldamisel? Sellele küsimusele tuleb kahjuks vastata: ENSV ametiühingu-organisatsioonid ei tee seda praegu veel kaugeltki rahuldavalt.

Käesoleva aasta märtsikuus arutas ÜAÜKN presiidium Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu tööd ja võttis vastu otsuse, mis on teile kõigile teada. Mõningate saavutuste juures märkis ÜAÜKN presiidium tõsiseid puudusi Eesti NSV ametiühingu-organisatsioonide töös.

Vaatamata sellele, et vabariik täitis üldiselt ennetähtaegselt 1947. aasta tootmis-majandusliku plaani, ei täida mõned ettevõtted riiklikke plaane. Ametiühingute Nõukogu ja ametiühingute vabariiklikud komiteed ei mobiliseerinud nende ettevõtete töölisi ja insener-tehnilisi töötajaid puuduste kõrvaldamisele tootmise organiseerimises, töövilkakuse tõstmisele ning toodangu väljalaske riikliku plaani edukale täitmisele.

Paljudes ettevõtetes, masina-traktori ja amades ja sovhoosides juhvivad ametiühingu-organisatsioonid pealiskaudselt sotsialistlikku võistlust ning ei süvene põhjalikult tootmise organiseerimisesse. Kogu maale tuntud stahhaanovlaste eesrindlike töömeetodeid ei levitata vabariigi ettevõtteis: selle tulemusena ei omanda stahhaanovlik liikumine massilist iseloomu.

Enamus ametiühingute käitiskomiteed ei täitnud ÜAÜKN XII pleenumi määrust autahvlite organiseerimise, aaraamatute sisseadmise ja aukirjade väljaandmise kohta ettevõtteis.

Ametiühingu-organisatsioonid juhvivad tootmisnõupidarniste tööd ebarahuldavalt, ei pea tööliste ettepanekute arvestust ega kontrolli nende täitmist.

Ei ole organiseeritud kontrolli kollektiivlepingute täitmise üle. Selle tulemusel paljud majandusorganisatsioonide juhatajad ei täitnud oma kohustusi kollektiivlepingute alal.

ÜAÜKN presiidium pööras eriti meie tähelepanu mittehahuldavale kollektiivlepingute kohustuste täitnisele ja töötajate kultuurilis-olustikulistele halbadele tingimustele põlevkivirajoonis ja Narva Kreenholmis.

Need puudused tulevad sellest, et kohalikud ametiühingu-organisatsioonid suhtuvad leplikult neisse küsimustesse. Ametiühingu-töötajad külastavad harva ühiselamuid ning ei aruta käitiskomiteede koosolekuil olustikulisi küsimusi.

Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu töötab eraldunult ametiühingu-organisatsioonidest, üldistab puudulikult ametiühingute vabariiklikke, maakonna- ja käitiskomiteede töökogemusi, kutsub harva kokku ametiühingu-aktiivi koosolekuid majandus- ja ametiühingu-juhtijate aruannete arutamiseks kollektiivlepingute kohustuste täitmise, töötingimuste parandamise, elamuehituse ja elamute remondi plaanide täitmise ning töötajate ainelis-olustikulise ja kultuurilise teenindamise kohta. Ametiühingute Nõukogu töötajad käivad harva kohtadel, kontrollivad pealiskaudselt ametiühingu-organisatsioonide tööd ega paljasta esinevaid puudusi.

Ametiühingu-organisatsioonidele operatiivse abi osutamise

asemel pühendab Ametiühingute Nõukogu suurema osa ajast koosolekuile. Ainult 1947. a. 9 kuu jooksul korraldati 48 presiidiumi koosolekut, kus arutati läbi 226 küsimust. Sealjuures ÜAÜKN presiidiumi tähtsamaid määrusi «Ametiühingu-organisatsioonide töö tugevdamise kohta intelligentsi kasvatamisel nõukogude patriotismi ja Nõukogude riigile ustavuse vaimus», «Töö parandamisest ametiühingu-kaadriga» ja «Organisatsioonilis-massilise töö parandamisest ametiühingu-organisatsioonides» ei arutatud õigeaegselt.

Vähe tähelepanu osutatakse poliitilisele selgitusele ja kultuurhariduslikule tööle töötajate hulgas. Nõrgalt areneb klubides ja punastes nurkades sõjajärgse stalinliku viisaasatku propaganda, ei korraldata loenguid ega vestlusi Nõukogude Liidu rahvaste sangarlikust võitlusest Suure Isamaasõja aastail, Stalinlikust Konstitutsioonist, Nõukogude Liidu rahvaste sõprusel, Nõukogude riigi võitlusest rahu ja demokraatia eest reaktsioonijõudude vastu.

Äärmiselt puudulikult on organiseeritud poliitiline selgitustöö ja kultuuriline töö J. Tombi nimelises Keskkultuurihoones Tallinnas. Kogu 1947. aasta jooksul korraldati Keskkultuurihoones ainult 16 loengut keskmise osavõtuga 30—40 inimest; ei organiseeritud ühtki ettekannet ÜK(b)P ajaloo, marksismi-leninismi klassikute teoste ning Nõukogude Liidu rahvusvahelise ja sisemise olukorra kohta.

Ametiühingute Nõukogu ja vabariiklikud komiteed alahindavad maal toimuvat klassivõitlust ning ei osuta vajalikku abi ametiühingu-allorganisatsioonidele maal. Ametiühingute Nõukogu ilmutab selles küsimuses apoliitilisust.

Ühtlasi märkis ÜAÜKN presiidium, et Tekstiiltöölise, Keskrajoonide Masina-Traktorijaamade ning Maaorganite Töölise ja Teenistujate, Keskrajoonide Raudteelaste, Läänerajoonide Kivisöetööstuse Töölise ning Kommunaal-Elamuehituse Töölise ametiühingute keskkomiteed ei arvesta ENSV ametiühingu-organisatsioonide töö iseärasusi, juhivad äärmiselt puudulikult vabariiklikke ja käitiskomiteid ning on nõrgalt seotud Eesti NSV Ametiühingute Nõukoguga.

ÜAÜKN presiidium paljastas sellega põhilised puudused ja nende põhjused ENSV Ametiühingute Nõukogu ja kogu vabariigi ametiühingu-organisatsioonide töös. Lähtudes Nõukogude Eesti ametiühingu-organisatsioonide ees seisvaist ülesandest ja olukorrast meie ametiühingulises töös, andis ÜAÜKN presiidium

meile selged ja täpsed juhised töö kiireks parandamiseks, esutades meie ametiühingu-organisatsioonidele sellega suurt abi.

Pärast ÜAÜKN presiidiumi määrust on ENSV Ametiühingute Nõukogu, ametiühingute vabariiklike komiteede ja käitiskomiteede poolt asutud selle tähtsa määruse alusel ametiühingulise töö ümberkorraldamisele.

Alljärgnevalt vaatleme üksikasjalikumalt meie ametiühingu-organisatsioonide tööd ja ÜAÜKN presiidiumi määruse täitmise käiku ühes sellest tulenevate edasiste ülesannetega.

III.

Vaatamata sellele, et vabariigi tööstuse 1948. a. I kvartali üldplaan täideti 104,8%-liselt, ei täitnud riiklikku plaani 24,1% ettevõtete üldarvust. Toiduainetetööstuse Ministeeriumi 69 ettevõttest ei täitnud plaani 49 ettevõtet (71%), Kohaliku Tööstuse Ministeeriumi 77 ettevõttest ei täitnud plaani 25 ettevõtet ehk üks kolmandik. Samasugune olukord on metsatööstuse ja ehitusmaterjalide tööstuse ettevõtete alal. I kvartali plaani ei täitnud sellised suured ettevõtted, nagu tehas nr. 9, Kiviõli ja Kohtla põlevkivikombinaadid, Tallinna Elektri jaam, «Union», Tallinna Tiku vabrik, Sindi «1. Detsembri» nim. tekstiilvabrik jt. Tõsi küll, aprillikuus vähenes tunduvalt plaani mittetäitvate ettevõtete arv, kuid nagu näitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Plaani komisjoni voliniku Eesti NSV-s teadaanne on ka aprillis plaani mittetäitvate ettevõtete hulgas rida suuremaid tehaseid ja vabrikuid, nagu Tallinna ja Ellamaa elektri jaamad, Tallinna ja Pärnu kalakombinaadid, Tallinna ja Tartu lihakombinaadid, nahakombinaat «Union», tehas «Punane Ret», Kohtla ja Kiviõli põlevkiviutmisetehased.

Teiseks suureks puuduseks on, et paljud meie tööstusettevõtted ei täida plaani nomenklatuuri järgi. Meie tähtsamais tööstusharudes ei täidetud 1948. a. I kvartali plaani nomenklatuuri järgi 40% ja enam. Kohaliku Tööstuse Ministeeriumi ettevõtted täitsid käesoleva aasta nelja kuu plaani 79 tähtsaimast toodete liigist ainult 38 toodete liigi alal. Kui siia lisada, et hea osa meie tekstiil-, nahk- jt. tooteid lastakse ettevõtete poolt välja kvaliteedi nõuetele mittevastavalt, siis on arusaadav, kuidas meil üldiste plaanide täitmise näitajate taha pugedes terve rea ettevõtete poolt petetakse riiki ja rahvast.

Selles osas tuleb kõigepealt ütelda, et Ametiühingute Nõukogu, ametiühingute vabariiklikud komiteed ja käitiskomi-

teed ei ole täitnud veel ÜAÜKN presiidiumi määrust, ei ole veel pööranud vajalikku tähelepanu mahajäänud ja halvasti töotavale ettevõtetele, ei ole mobiliseerinud nende ettevõtete töölisi ja insener-tehnilisi töötajaid puuduste kõrvaldamisele tootmise organiseerimises, tööviljakuse tõstmisele ning toodangu väljalaskmise riikliku plaani edukale täitmisele. Ühenduses maieelse sotsialistliku võistlusega on teatav edu siin küll saavutatud, kuid meil on tarvis seda edu kindlustada, saavutades 8 kuu tootmisplaanide täitmise Eesti NSV 8. aastapäevaks, 21. juuliks s. a.

Aluseks võttes ÜAÜKN juhiseid on Ametiühingute Nõukogu presiidium viimasel ajal korduvalt pööranud ametiühingute vabariiklike komiteede ja käitiskomiteede tähelepanu hukkamõistetavale formalismile sotsialistliku võistluse organiseerimises ja juhtimises. ENSV Ametiühingute Nõukogu presiidium kuulab märtsikuus ära masinaehitustehase «Ilmarine» treiali sm. Opperi ettekande oma töö kohta. Vabariigi parima treiali ettekannet kuulates selgus, et «Ilmarise» käitiskomitee (esimehe aset. sm. Simado) ei organiseeri ega juhi kutsealast sotsialistlikku võistlust, ei aita luua stahhaanovlastele vajalikke töötingimusi, ei organiseeri nende töökogemuste edasiandmist, ei ümbritse stahhaanovlasi hoolitsuse ja lugupidamisega, mida nad on ära teeninud oma tubli, eesrindliku tööga.

Aprillikuu lõpul arutas Ametiühingute Nõukogu presiidium esmakordselt kutsealase sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid kutsealade parimate kandidaatide endi ja käitiskomiteede esimeeste aktiivsel osavõtul. Ametiühingute Nõukogu presiidium nõudis samuti käitiskomiteedelt ja vabariiklikelt komiteedelt kutsealase sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemist parimate stahhaanovlaste osavõtul. Tuleb tunnistada, et Ametiühingute Nõukogu presiidium ja palga-tootmisosakond viivad väga aeglaselt ellu ÜAÜKN presiidiumi määrust sotsialistliku võistluse organiseerimise ja juhtimise parandamise kohta.

Ainult mõnedes vähestes eesrindlikes ettevõtetes, nagu tekstiilvabrikus «Punane Koit», on järjekindlamalt rakendatud kogu Nõukogude maale tuntud stahhaanovlaste eesrindlikke töömetodeid, mis on suunatud riikliku plaani ennetähtaegsele täitmisele ja ettevõtte tasuvuse tõstmisele.

Aprillikuus Tallinna ettevõtetes teostatud kontroll näitab, et paljud ametiühingu-organisatsioonid rakendavad ikka veel sotsialistliku võistluse paberliku, kabinetliku juhtimise meetodit, selle asemel, et võistlust aktiivselt organiseerida tööliste endi keskel.

On jäetud hooletusse selline tähtis sotsialistliku võistluse vorm, nagu kutsealane võistlus, võistluse näitlikkuse ja stahhaanovlaste kogemuste vahetuse organiseerimine. Nii Tallinna elektri- jaamas (käitiskomitee esimees sm. Kitsel) oli individuaalseid kohustusi ainult 20 inimesel, kutsealane võistlus aga oli üldse organiseerimata. Loosungeid, plakateid, vahetuste, brigaadide ja üksikute tööliste töö näitajate tahvleid ei olnud. Aga kõik teavad, et elektri jaam «hiilgab» oma avariidega ega täitnud ei I kvartali ega aprillikuu plaani.

Ka tehase nr. 9-s (käitiskomitee esimees sm. Voit) on sotsialistlik võistlus halvasti organiseeritud. Siin kasutati sotsialistlike kohustuste vormistamisel trükitud plankette, mis näiteks valukojas täideti osakonna juhataja poolt ning jäid pärast seda kantselei laua sahtlisse lebama. Võistluse kokkuvõtted tehakse suure hilinemisega. Näitajate tahvlid, samuti autahvlid täidetakse suure hilinemisega, mõnikord mitme kuu järele.

Ligikaudu sarnaseid ja halvemaid näiteid võiks tuua Tallinna Tikuvabrik, tehase «Kvarts» ja «Silikaat», Tallinna jaama veduridepoo, nahakombinaadi «Union», kummitööstuse «Põhjala», saapavabriku «Aktiiv» jt. kohta.

Vajalikke järeldusi ei ole teinud ÜAÜKN presiidiumi määrusest sotsialistliku võistluse juhtimise parandamise kohta Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee, vaatamata sellele, et just selle komitee tööd on eriti suunanud ja abistanud niihästi Läänerajoonide Kivisöetööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee, kui ka Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu. Paljudes põlevkivirajooni ettevõtteis ei ole sugugi rahuldavalt organiseeritud sotsialistlikku võistlust 8 kuu plaani täitmiseks Eesti NSV 8. aastapäevaks, 21. juuliks. Nii ei ole Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti ettevõtteis, Kiviõli kombinadis ja kaevanduses nr. 10 võetud vastu osakondade, brigaadide ja individuaalseid kohustusi. Gaasiküttetööstuse Peavalitsuse Kohtla-Järve põlevkiviutmistehases, samuti Gaasipõlevkivi Ehitustrustis tehakse osakondade vahelise sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid kitsas ringis, erilise žürii poolt. Stahhaanovlaste nimetuse omistamine sünnib palgaosakonna kantseleis selle osakonna ametnike poolt, normide täitmise lehtede alusel. Paljudes põlevkivitööstuse ettevõtteis kas ei korraldata üldse või korraldatakse väga formaalselt tootmisnõupidamisi, mis ei avasta puudusi tootmise organiseerimises ega too esile töötajate initsiatiivi nende puuduste kõrvaldamiseks.

Sellepärast on arusaadav, miks just põlevkivitööstuses,

vabariigi tähtsaimas tööstusharus, ei ole stahhaanovlik liikumine võtnud massilist iseloomu. Stahhaanovlasi on seal 9,5%, samal ajal, kui meie vabariigi tööstuse, ehituse ja transpordi tööliste üldarvust moodustab stahhaanovlaste protsent 35.

Niihästi Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee kui ka põlevkivitööstuse ettevõtete käitiskomiteed peavad otsustavalt parandama oma tööd sotsialistliku võistluse organiseerimisel ja juhtimisel, likvideerima formalismi ja kantseleilikkuse selles, panema pearõhu individuaalse ja kutsealase sotsialistliku võistluse organiseerimisele, võistluse tulemuste avaldamisele, eesrindlike töökogemuste vahetamisele, töötajate kriitika ja enesekriitika arendamisele ja loova initsiatiivi toetamisele.

Ei ole siinkohal ülearune tuletada meelde Lenini ja Stalini juhiseid sotsialistliku võistluse organiseerimise kohta, mis suunavad meid õieti võistluse põhiküsimustes. Lenini õpetab, et on tarvis kindlustada esiteks võistluse avalikkus ja näitlikkus, teiseks kollektiivide poolt saavutatud tagajärgede võrreldavus ja kolmandaks — võistlejate parema kogemuse kasutamise võimalus.

Seltsimees Stalin ütleb: «Sotsialistlik võistlus ei ole kantseleilik asi. Sotsialistlik võistlus on masside asjaliku revolutsioonilise enesekriitika väljendus, mis toetub miljonite töötajate loovale initsiatiivile».

Nii, nimelt nii on meil tarvis aru saada sotsialistlikust võistlusest. Lenini-Stalini õpetusest lähtudes on meie ametiühingutel tarvis organiseerida ja juhtida sotsialistlikku võistlust nii, et sellest kujuneks kõikjal võimas elav liikumine tootmisplaanide ennetähtaegse täitmise, tööviljakuse tõusu ja toodete omahinna alandamise eest. Ametiühingute Nõukogu ja ametiühingute vabariiklikud komiteed peavad selles töös olema kaugeltki mitte ainult kontrollijate, vaid kõigepealt just juhtijate ja paremate kogemuste vahendajate osas. Oleme seda teinud seni ilmselt puudulikult. See viga on tarvis viivitamata parandada.

Suur töö on 1948. a. I kvartalis meie ametiühingu-organisatsioonide osavõtul ära tehtud vananenud ja madalate töönormide revideerimise alal vabariikliku ja kohaliku alluvusega tööstusettevõteteis ja osalt ka üleliidulise ja liiduvabariikliku alluvusega ettevõteteis. Normide revideerimisega on vähendatud tööjõu kulu vabariikliku ja kohaliku alluvusega tööstuse kuuplaani täitmiseks 600 000 inimtöötunni võrra. Paljudes ettevõtetes kaasnes normide revideerimisele organisatsiooniliste ja tehni-

liste abinõude väljatöötamine ja teostamine, mis on suunatud tööviljakuse tõstmisele. Nii näiteks ENSV Põlevkivi ja Keemia-tööstuse Ministeeriumi kaevandustes minnakse üle elektripuuri-misele, mehhaniseeritakse põlevkivi sorteerimist ja vedu jne.

Uute normide väljatöötamisest võttis osa umbes 2000 insener-tehnilist töötajat ja eesrindlikku stahhaanovlast ning uusi norme arutati tööliste koosolekuil. Selle juures tehti 1200 ratsionaliseerimise ettepanekut. Kahjuks on neist seni rakendatud aga ainult 50.

Kuna uued normid rakendati alles aprillikuu teisel poolel, siis ei ole seni veel küllaldasi andmeid normide täitmise ja tööpalga kujunemise kohta. Arvestades aga suuri reserve tööviljakuse tõstmiseks meie ettevõtteis, võib julgesti ütelda, et seal, kus administratsioon ja käitiskomitee tõsiselt juhivad organisatsiooniliste ja tehniliste ürituste järjekindlat teostamist, organiseerivad ja soodustavad massilist töölisteiuundust ning ratsionaliseerimist ja juhivad sotsialistlikku võistlust, toob uute normide rakendamine kaasa ettevõtte majandusliku tugevnemise, tootmisplaanide ennetähtaegse täitmise ja tööliste ainelise olukorra paranemise, sealhulgas ka töötasu tõusu. Seda on tarvis meie ametiühingu-organisatsioonidel saavutada eranditult kõigis ettevõtteis.

IV.

Administratsiooni ja töötajate kollektiivi esindava käitiskomitee vahel sõlmitud kollektiivleping on üks tähtsamaid abinõusid, mis kindlustab tootmisplaanide täitmise ja ületamise, tööviljakuse edasise tõstmise, töö organiseerimise parandamise, samuti majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide vastutuse suurendamise ettevõtete tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate aineliste ning elutarbeliste tingimuste ja kultuurilise teenindamise parandamise eest. 1947. a. kollektiivlepingute täitmise kohta tegi põhjaliku kokkuvõtte ENSV AÜKN VI pleenum. ÜAÜKN presiidium näitas meile tõsiseid puudusi kontrolli teostamisel kollektiivlepingute täitmise üle eeskätt majandus-organisatsioonide juhatajate poolt põlevkivitööstuse ettevõtteis ja Narva Kreenholmi Manufaktuuris.

Peatume lühidalt käesoleva aasta kollektiivlepingute sõlmimise ja täitmise juures. Tänu ÜAÜKN presiidiumi tähelepanu juhtimisele ja Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu VI pleenumi hoiatusele kujunes käesoleva aasta kollektiivlepingute sõl-

mimise kampaania vabariigi tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtteis võimsaks majanduspoliitiliseks ürituseks, millesse suhtusid niihästi majandus- kui ametiühingu-organisatsioonide juhtijad suurema tõsidusega kui möödunud aastal. Samal ajal võib märkida tööliste ja teenistujate aktiivsuse tõusu kollektiivlepingute projektide arutamisel. Kui möödunud aastal esines kollektiivlepingute projektide arutamise koosolekuil sõnavõttudega 6885 inimest ja tehti 6277 ettepanekut, siis käesoleval aastal oli sõnavõtjate arv 9916 inimest, kes tegid 8541 ettepanekut lepingute projektide arutamise puhul. See tööliste ja teenistujate aktiivne suhtumine ja kindel usk kollektiivlepingutesse, kui tootmistöö puuduste kõrvaldamise ja töötajate elu-olu parandamise abinõudesse, kohustab meie ametiühingu-organisatsioone väga paljuks.

Uhenduses uute kollektiivlepingute sõlmimisega organiseeris AÜN koos ametiühingute vabariiklike komiteedega seitsmes suuremas tööstuskeskuses partei-, majandus- ja ametiühinguaktiivi koosolekud, samuti tööliste üldkoosolekud peagu kõigis ettevõtteis. Lepingute sõlmimise käigus tuli Ametiühingute Nõukogul parandada rida tõsiseid vigu, mis tehti administratsiooni ja ametiühingu-organisatsioonide poolt, näit. tekstiilvabrikus «Punane Koit», Ehitustrustis nr. 1 jne.

Võib ütelda, et kollektiivlepingute sõlmimise perioodil osutas AÜN küllalt suurt aktiivsust. Kuid Ametiühingute Nõukogu viga on selles, et nagu eelmiselgi aastal, ei ole ta asunud küllaldase energiaga kontrolli organiseerimisele kollektiivlepingute täitmise üle. Selle tagajärjel on meil uute kollektiivlepingute täitmisega asi väga halb.

Paljudes ettevõtetes ei ole täidetud kollektiivlepingute täitmise kontrolli esimest tingimust — kollektiivlepingute kättesaadavaks tegemist ettevõtete töötajatele nende väljapaneku teel osakondades, klubides, punastes nurkades ja ühiselamuis, samuti trükitud lepingute kätteandmise teel ettevõtte igale töötajale. Käitiskomiteed peavad seda nõudma edasilükkamatult ja vastuvaidlematult ettevõtete juhatajailt, ametiühingute vabariiklike komiteede ja AÜN koheseks ülesandeks on range kontrolliga saavutada kõikjal kollektiivlepingute avaldamine.

Põlevkivirajoonis hilines sel aastal kollektiivlepingute sõlmimine eeskätt Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeriumi viivitamise ja Ametiühingu Vabariikliku Komitee ning osalt ka AÜN palgatootmisosakonna passiivsuse tõttu. Ometi oleks ka seal aeg asuda uute kollektiivlepingute täitmisele ja täitmise

kontrollimisele. Kahjuks peab ütlema, et Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti (käitiskomitee esimees sm. Kolkov) ja Kukruse kaevanduse käitiskomiteed (esimees sm. Stepedjuk) ei ole seadnud kollektiivlepingut oma töö aluseks. Kuni praeguseni ei olnud nende käitiskomiteede alalistel komisjonidel konkreetseid ülesandeid kollektiivlepingute täitmise organiseerimisel ja kontrollimisel. Need käitiskomiteed ja vastavad komisjonid ei ole isegi teadlikud kollektiivlepingute tähtsimate kohustuste täitmise käigust, nagu kohustused organisatsiooniliste ja tehniliste ürituste rakendamise ja elamuehituse alal. Selle tagajärjel on isegi varem eeskujulikult korras olnud Kukruse kaevanduse uus ühiselamu lastud korrast ära, ei ole ikka veel parandatud Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti ühiselamute, eriti Sakku noorte linnakese seisukorda, sama ehitustrusti ja Kohtla-Järve põlevkiviutmistehase tervishoiupunktid on antisanitaarses seisukorras, Kukruse kaevanduse tervishoiupunkt ei ole komplekteeritud meditsiinilise personaliga.

Need tõsised puudused on Ametiühingute Nõukogu brigaadi poolt mõni päev tagasi avastatud. AÜN presiidium võtab kõige kiiremas korras mõjuvad abinõud tarvitusele majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide juhtijate korralekutsumiseks. Kuid tuleb küsida, miks Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee ei astunud siin õigel ajal vahele, ja kui ta poleks osanud saavutada puuduste kõrvaldamist, siis vähemalt oleks teatanud sellest Ametiühingute Nõukogule. Sellist ükskõikset suhtumist kollektiivlepingute täitmisse töötajate olukorra parandamisel arvatavasti ametiühingu liikmed ei andesta sm. Piilmanile. Seda enam, et praegu on EK(b)P Keskkomitee XX pleenumi otsusega kõigi vabariigi direktiiv- ja täitvate organite tähelepanu pööratud põlevkivirajoonile ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu on võtnud vastu õige ulatusliku määruse «Abinõude kohta Eesti NSV põlevkivirajooni ehitusorganisatsioonide ja tööstusettevõtete abistamiseks ja põlevkivirajooni töötajate kultuur-olustikulise teenindamise parandamiseks». Üksinda selle viimase määruse alusel on põlevkivirajooni ametiühingu-organisatsioonidel võimalik saavutada olukorra kaugeleulatuvat paranemist põlevkivirajoonis.

Teine nõrk koht meie ametiühingute töös, millele pööras ÜAÜKN presiidium tõsist tähelepanu, on Narva Kreenholmi Manufaktuur. Tänu ÜAÜKN ja NSV Liidu Tekstiiltöölise Ametiühingu Keskkomitee, samuti meie vabariigi organisatsioonide abile on olukord Narva Kreenholmis veidi paranenud, kuid

siiski on see paranemine olnud minimaalne. 1947. a. I kvartali elamuehituse plaan oli 700 000 rubla, plaani täitmine aga 873 000 rubla, mis näitab, et rublades ületati plaani, kuid põrandapinda I kvartali jooksul ei antud eksploatatsiooni ühtegi ruutmeetrit, alles aprillikuu esimesel poolel anti I kvartali arvel eksploatatsiooni 1040 m² põrandapinda.

Märtsikuu lõpus teostati Kreenholmi Manufaktuuri ühiselamuis ühiskondlik ülevaatus, mis avastas suuri puudusi ühiselamute sanitaarses seisukorras, sisustuses ja korrastuses. Ülevaatusel koostatud aktide alusel on administratsioon mõningaid puudusi likvideerinud. Ühiselamute elanike kultuuriline teenindamine on paranenud, ühiselamuis korraldatakse loenguid ja vestlusi. Samal ajal on ühiselamute sanitaarne seisukord, korrastus, sisustus ja koormatus jäänud peagu endiseks.

Töötajate kultuurilise teenindamise parandamiseks kohustub Kreenholmi Manufaktuuri administratsioon (dir. sm. Stolbov) juba teist aastat taastama kultuuriklubi. Ka käesoleval aastal kohustus administratsioon hiljemalt 1. juuniks andma klubi eksploatatsiooni, kuid klubi ehitustööde senine käik eeldab, et klubi võib lõplikult valmida alles augusti-septembri kuus.

Kuigi ÜAÜKN presiidium juhtis meie tähelepanu kollektiivlepingute kohustuste mittetäitmisele majandusorganisatsioonide poolt peamiselt põlevkivirajoonis ja Narva Kreenholmi Manufaktuuris, tuleb meil tunnistada, et olukord sel alal ei ole palju parem ka paljudes teistes ettevõtetes. Eredamaks näiteks on siin Ellamaa turbatööstus, kus üsna hiljuti isiklikult EK(b)P Keskkomitee sekretär seltsimees Karotamm avastas täiesti kuritegelikku suhtumist turbatöölise elementaarsetesse ainelistesse ja kultuurilistesse vajadustesse administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonide poolt. Partei Keskkomitee brigaadi, millesse kuulusid ka AÜN esindajad, kohalesõidul Ellamaale selgus: turbatöölise värvatud töölisi oli juba värbamisel administratsiooni poolt jämedalt petetud, lubades neile maksta poolteistkordselt kõrgemat töötasu, kui seda näeb ette NSV Liidu Elektri jaamaade Ministeeriumi vastav käskkiri. Edasi lubati värbamisel sõlmitud individuaaltöölepingus maksta kolimise ja päevarahad teeloldud päevade eest. Maksti aga osaliselt või ei makstud üldse mitte. Esiailgu maksti ebaseaduslikult normi ületamise premiaaltasu iga üksiku tööpäeva töötulemuste alusel, hiljem mindi üle seaduslikule premiaaltöötasu arvestamisele dekaadilise arvestuse alusel, nagu näeb seda ette ka kollektiivleping. Tööliste anti välja mantliriidest kallid ja vähemvastupidavad eri-

rõivad, samal ajal kui palju enam oma otstarvet täitvad pre-
sendist erirõivad oleks läinud maksma 3—4 korda vähem.

Ellamaa turbatöölise elamistingimused olid väljakannata-
matud. Töölised, kellest paljud omasid perekondi, majutati
olemasolevaisse barakkidesse, ilma et seal midagi oieks
tehtud peale kahekordsete magamisasemete likvideerimise.
Barakid kiiluti nii inimesi täis, et paljudel juhtudel ühes väike-
keses ruumis elab koos 4—5 perekonda. Reas barakkides puu-
dus joogivesi. Pesuruumid olid peagu kõigis barakkides äärmis-
selt väikesed ning ühised meestele ja naistele. Kõik barakid kubi-
sesid lutikatest. Väike saun oli avatud ainult kaks päeva nädala-
las ning tema kasutamise eest võeti kõrget hinda. «Eesti Ener-
gia» TVO organiseeris küll Tallinnas fruktide ja delikatesside
kaupluse, kuid Ellamaale ei saanud toimetada kartuleidki riikliku
hinnaga. Selle tõttu tuli turbatöölistel osta kartuleid turult kuni
kolmekordse hinnaga.

Turbatöölise kultuurilisele teenindamisele ei pööratud mingit
tähelepanu, kuigi Ellamaal on üsna korralik klubihoone. Klubi-
bis korraldatakse äärmiselt vähe loenguid. Kunstilise isetegevuse
ringid on organiseeritud peamiselt eesti keelt valdavale noor-
soole, kuid turbatöölise rõhuv enamus on vene rahvusest. Hooli-
matus vene rahvusest tööliste suhtes läks isegi niikaugemale, et
paljudele vene tööliste anti kätte eestikeelsed individuaalpin-
gid, mida nad võisid lugeda ainult tõlgi abil.

Sarnane kuritegelik suhtumine turbatöölisesse kutsus esile
töölise õigustatud ja suure pahameele, suure tööliste äravoolu
ja sagedased töölt puudumised. Kuigi kohalejäänud töölised töö-
tasid suure innuga ja pidevalt ületasid töönorme, ei saanud
turbatööstus tervikuna täita tootmisplaani, mis tekitas suurt
kahju vabariigi rahvamajandusele elektrienergiaga varusta-
mise alal.

Ellamaa Energiarajooni käitiskomitee (sm. Oras) vaatas
kõgu seda väljakannatamatut olukorda ükskõikselt pealt, ei tei-
nud kõige vähematki katset administratsiooni korralekutsumi-
seks, ei kutsunud kokku tööliste üldkoosolekut. Kollektiivleping,
kus oli ette nähtud paljude valusate küsimuste lahendamine,
lebas direktori lausahtlis kui salajane dokument. Turbatöölised
olid peagu kõik ametiühingusse organiseerimata, kuigi neil
endil oli suur huvi ametiühingusse astumise vastu.

Täielikku mittevaheseegamise poliitikat Ellamaa suhtes ajas
ka Eesti NSV Kommunaaltöölise Ametiühingu Vabariiklik

Komitee (esimees sm. Veervald). Vabariikliku Komitee sekretär sm. Raid oli küll viibinud aprilli teisel poolel Ellamaal ja teadis väga hästi olukorda. Vabariiklik Komitee kutsus paaril-kolmel korral käitiskomitee esimeest sm. Orast presiidiumi koosolekule aru andma, kui see aga vaevaks ei võtnud kohale ilmuda, jäi asi endist viisi. Ka Ametiühingute Nõukogu töölisvarustamise osakond (sm. Tamm) ei teostanud hädavajalikku kontrolli Ellamaa turbatöölise elamu-olustikuliste tingimuste üle. Massilise ühiselamute sanitaarse kontrolli teostamise puhul koostati kontrollkomisjoni poolt põhjalik akt sealsete ühiselamute olukorra kohta ja esitati see Harjumaa sanitaarispeksioonile süüdlaste vastutusele võtmiseks. Harjumaa sanitaarispeksioon karistas 30. märtsil s. a. Ellamaa administratsiooni 2000 rublaga ja andis tähtajad puuduste kõrvaldamiseks. Ei Ellamaa käitiskomitee, Kommunaaltöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee ega AÜN töölisvarustamise osakond kontrollinud enam edaspidi, kuidas Ellamaa administratsioon kõrvaldab aktis märgitud tõsiseid puudusi.

Ellamaa turbatööstuses kujunenud olukord on kujukaks näiteks, millele viib käitiskomitee massidest eraldumine ja kontrolli puudumine kõrgemalseisvate ametiühinguorganite poolt kohalike ametiühingu-organisatsioonide töö üle. Eesti NSV AÜN poolt esitati materjalid Ellamaal valitseva olukorra kohta vabariigi prokurörile süüdlaste kriminaalsele vastutusele võtmiseks ning anti juhiseid Kommunaaltöölise Ametiühingu Vabariiklikule Komiteele käitiskomitee kiire ümbervalimise teostamiseks. Nähtavasti tuleb AÜN presiidiumil selle küsimuse juurde kohe peale pleenumi veel kord tagasi tulla.

Mispärast saavad võimalikuks sellised jämedad kollektiivlepingu tingimuste ja nõukogude tööseadusandluse rikkumised mõnede majandusorganisatsioonide juhatajate poolt? ÜAÜKN presiidiumi määruses on antud sellele küsimusele väga tabav vastus: «Ametiühingu-organisatsioonid suhtuvad leplikult esinevatesse puudustesse». Nimelt lepliku suhtumisega oli ja on veel praegugi tegemist niihästi põlevkivirajoonis, Narva Kreenholmis kui ka Ellamaa turbatööstuses. Tõsi küll, niihästi Kreenholmis kui ka mitmetes põlevkivitööstuse ettevõtete käitiskomiteedes tuntakse rahutust halva olukorra pärast ühiselamuis jms., kuid kaugeemale rahutusest asi palju ei lähe. Vähe, äärmiselt vähe praktiseerivad käitiskomiteed oma algatusel direktorite ja teiste majandusjuhatajate aruannete kuulamist tööliste üldkoosolekuil kollektiivlepingute kohustuste täitmise kohta. Või kui selliseid

koosolekuid korraldataksegi, siis halvasti ettevalmistatult, ilma käitiskomitee-poolse põhjaliku kontrollita ja kaasaruandeta lepingukohustuste täitmise üle. Meie käitiskomiteede esimehed ja liikmed ei ole tihtipeale küllalt printsipiaalsed, järjekindlad ja visad, ei taha rikkuda sõbramehelikku vahekorda käitise direktsooniga. Selle all kannatavad aga lõppeks rahvamajanduse kui ka töötajate elulised huvid, sest alles elamuehituse plaanide täitmine, heakord ühiselamuis jne. kindlustavad pidevalt riiklike plaanide täitmise ning ületamise ja töötajate kultuurilis-olustikulise seisukorra radikaalse parandamise.

ÜAUKN presiidium märgib õieti, et süüdi on sellise suhtumise tekkimises Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu, kes ei anna käitiskomiteedele ja vabariiklikele komiteedele eeskuju oma printsipiaalsusega töötajate kultuurilis-olustikuliste küsimuste lahendamisel. AÜN töötajad viibivad vähe ühiselamuis või kui külastavadki neid, siis ei tõsta seal esinevate puuduste kõrvaldamist vajaliku teravusega üles ega vii küsimuse lahendamist lõpuni. Me oleme nagu harjunud nende suurte puudustega, mis meil valitsevad reas ettevõtteis. See harjumus puuduste suhtes on väga hädaohtlik, millest tuleb kõigepealt lahti raputada AÜN presiidium ja aparaat, aga ka ametiühingute vabariiklikud komiteed ja käitiskomiteed, kogu ametiühingu aktiiv. Iga ametiühingu töötaja ja aktivist peab selgelt teadma, et bolševike partei nõuab neilt igapäevast valvelseismist töötajate heaolu eest ja toetab meie õigustatud nõudmisi töötajate vajaduste rahuldamisel olgu need suunatud kui kõrgel kohal seisva majandustöötaja vastu.

Kuidas just asja lõpuniviimatuse tõttu kukub nii mõnigi hea üritus läbi, selle kohta lubage tuua näide Ametiühingute Nõukogust ja minust endast, kui Ametiühingute Nõukogu esimehest. Möödunud aasta algul võttis Ametiühingute Nõukogu endale ülesandeks spetsiaalselt aidata kontrollida kollektiivlepingu täitmist Kiviõli Põlevkivikombinaadis. Selle eesmärgiga võtsin ma osa kolmel korral möödunud aasta kollektiivlepingu täitmise kontrollile pühendatud Kiviõli tööliste üldkoosolekuist. Igakord kutsusin koosolekule kaasa kas Põlevkivi- ja Keemiatööstuse ministri või ühe tema asetäitjaist. Koosolekud olid küllalt kriitika- ja enesekriitikarohked. Neil koosolekuil paljastati täielikult Kiviõli kombinaadi end. direktori Udrase kõlbmatus säärasele kohale. Igakord andsid direktor kui ka minister kindlaid lubadusi suurte väärnähetega kõrvaldamiseks. Kuid peab ütleva, tulemused olid siiski äärmiselt tühised, paljud tähtsad administ-

ratsiooni kohustused jäid täitmata. Lõpuks oli sunnitud Ametiühingute Nõukogu esitama küsimuse Eesti NSV Ministrite Nõukogule kollektiivlepingute kohustuste mittetäitmise kohta ministeeriumi ettevõtteis. Ministrite Nõukogu võttis vastu määruse, millega ta nõudis lepingukohustuste viivitamatut täitmist. Kuid ka see määrus ei olnud Põlevkivi- ja Keemiatööstuse ministriile sm. Matvejevile küllaldaselt kohustuslik, kuna Ametiühingute Nõukogu ei istunud nii öelda vahetpidamata «kaela peal». Nagu nägime, uute kollektiivlepingute sõlmimine hilines jällegi just ministeeriumi ettevõtteis. Kiviõlis hakkavad asjad kahtlemata paranema, kui ametiühingu-organisatsioonidel jätkub visadust viia lõpuni võitlust oma seaduslike nõudmiste eest. Ometi on osaliselt ka AÜN, Vabariikliku Komitee ja käitiskomitee mitteküllaldase pealetungivuse ja visaduse tagajärg see, et Kiviõli Kombinaat ei täida pikema aja jooksul riiklikku plaani.

Selliseid Udrase taolisi väänkaelu on meil mõnes teiseski käitises, kus ignoreeritakse seaduslikult sõlmitud kollektiivlepingut. Sm. Matvejev peab võtma Kiviõlis juhtunust tõsise õppetunni ja koos Ametiühingu Vabariikliku Komiteega võtma range kontrolli alla kollektiivlepingute kohustuste täitmise oma käitistes, võttes ilma armuta vastutusele neid majandusjuhatajaid, kes on süüdi lepingukohustuste mittetäitmises.

Kõige suurem õppetund on see aga AÜN-le ja mulle isiklikult sellepärast, et me ei viinud tööliste poolt tõstetud küsimuste lahendamist täielikult ja kiirelt lõpuni.

Sellepärast peavad kõik meie ametiühingu-organisatsioonid eesotsas AÜN-ga võtma omale vankumatuks juhiseks ÜAÜKN presiidiumi juhise:

«Kohustada Ametiühingute Nõukogu, ametiühingute vabariiklikke, maakonna- ja käitiskomiteid korraldama regulaarselt tööliste ja teenistujate üldkoosolekuid ning ametiühingu-aktiivi koosolekuid. Neil koosolekuil arutada majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide juhtijate aruandeid kollektiivlepingute kohustuste täitmise, elamuehituse plaanide täitmise ning töötajate ainelis-olustikulise ja kultuurilise teenindamise kohta. Laiemalt arendada ametiühingu- ja majandusorganisatsioonide töös esinevate puuduste kritiseerimist ning visalt taotleda koosolekuil vastuvõetud otsuste täitmist».

Sellega on tarvis viivitamatult alustada, et kindlustada käesoleva aasta kollektiivlepingute kohustuste õigeaegset ja täielikku täitmist.

Väga teravalt paljastas ÜAÜKN presiidium Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu ja ametiühingu-organisatsioonide, eriti maatöölise ametiühingu töö puudusi külas. Üksinda sündmused, mis pärast selle otsuse vastuvõtmist külas on toimunud, ja nende analüüs kinnitavad, et ÜAÜKN presiidiumil oli täiesti õigus just ses osas eriti karmi otsuse andmisel AÜN töö kohta.

15.—30. märtsini s. a. organiseeris ENSV Maatöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee koos partei maakonnakomiteedega maakondlikud sulaste konverentsid, mille kokkuvõtted heidavad eredat valgust maal praegu käimasolevale klassivõitlusele ja näitavad selle alahindamist ametiühingu-organisatsioonide poolt. Sel ajal oli Eesti NSV-s arvelolevaid sulaseid üle 2000. Maakondlikest nõupidamistest võttis osa 754 inimest ehk umbes 30% sulaste üldarvust, esines sõnavõtuga 75 sulast.

Kulakud katsusid kõigiti meelitada ja hirmutada sulaseid nõupidamistele sõitmast. Võrumaal levitasid kulakud kuuldusi, et nõupidamisele sõitvaid sulaseid saadetakse sunniviisil metsatöödele, Läänemaal tegi kulakute saadik veel Lihula raudteajaamas ägedat kihutustööd nõupidamisele sõidu vastu, öeldes: «Kui sõidate nõupidamisele, tagasi te enam ei tule».

Lihula valla kulak Jaaniste, saades teada, et tema 60-aastane teenijatüdruk Liisa Laadoga tahab sõita sulaste maakondlikule nõupidamisele, andis talle kirja edasiandmiseks oma tuttavale. Kirjas oli kirjutatud:

«Tema tahab 29. märtsil sõita konverentsile Haapsallu, ma ei tea, mis konverents see seal on. Ma ei soovi, et ta sinna sõidab, kuna ta ei tea, kuidas seal on tarvis rääkida. Sa räägi talle auk pähe, et sa tuled 30. märtsil minu juurde peole. Räägi talle, et kõik saab olema hea. Sa tead paremini, kuidas rääkida.»

Sm. Laadoga, mitte leides oma peremehe tuttavat kodus, sõitis Haapsallu ja andis kirja üle Maatöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee esindajale sm. Kaurile.

Oma sõnavõttudes maakondlikel nõupidamistel paljastasid mitmed sulased kulakute poolt teostatavat sulaste jõhkrat eksploatatsiooni. Allaealine sulane Janušovski Pärnumaalt Tali vallast seletas, et ta on lepingu järgi karjane, kuid tegelikult sunnib kulak teda ülejõukäivaile põllutöödele. Töötada tuleb ilma puhkepäevadeta, ainult toidu eest. Riiklikke pühasid, nagu Ok-

toobrievolutsiooni aastapäeva, kulak ei tunnusta. Rändkino külastamiseks tuli sõprade käest raha paluda. Sm. Janušovski astus nõupidamisel tööstuskooli.

Ilmnes terve rida juhuseid, kus kulakud armetult petavad sulaseid, ei maksa neile välja teenitud töötasu. Läänemaal nõudis koguni kulak talle määratud riigimaksu — 1500 rbl. tasumist sulase poolt, kuna sulane olevat maksu määramises süüdi.

Nõupidamised näitasid, et poliithariduslik töö sulaste hulgas on äärmiselt nõrk, võiks koguni ütelda, et see puudub.

Selline olukord sulaste hulgas räägib kõigepealt maatöölise ametiühingu-organisatsioonide töö puudumisest sulaste hulgas. Ega muidu ei oleks esitanud sulased maakondlikel nõupidamistel küsimusi nagu: «Kas on sulasel õigus nõuda kulakult töö eest rahalist tasu?» «Mil viisil saab astuda ametiühingusse ja kuipalju on vaja maksta liikmemaksu?» jne. jne.

2000 sulasest on kõigest 96 inimesel kirjalikud töölepingud, ametiühingu liikmeteks on üle vabariigi ainult 35 sulast.

Siin on ilmselt tõend klassivõitluse alahindamise ja apoliitilisuse kohta. Maatöölise ametiühingu Viljandimaa Komitee (esimees sm. L. Kaasik) ei juhi üldse ametiühingu vallakomiteede tööd, viibib seal kohal ainult hädavaevalt aruandlus-valimiskoosolekute korraldamisel. Viljandimaa Komitees on arvel kuni viimase ajani ainult 30 sulast, tegelikult on maakonnas sulaseid aga 400—500 inimest. Taevere ametiühingu vallakomitees puudus esimees juba üle 3 kuu, ametiühingu töö laostus, maakonnakomitee ei reageerinud sellele mitte kuidagi.

Paljudes Viljandimaa valdades on ametiühingu vallakomiteed täiesti tegevusetud, ei korralda ühtegi ametiühingu koosolekut. Ometi nõudsid sulased ise maakondlikel nõupidamistel, et korraldataks sagedamini nende koosolekuid.

Palju parem ei ole ametiühingulise töö olukord ka Tartumaal, kus 203 registreeritud sulasest võttis maakondlikust nõupidamisest osa kõigest 36 inimest.

Pleenum peab nõudma kõigepealt Maatöölise Ametiühingu Vabariiklikult Komiteelt, et ta lõpetaks oma apoliitilise suhtumise sulaste küsimusse ja täidaks ÜAÜKN presiidiumi juhise kõigi sulaste arvelevõtmiseks, värbamiseks ametiühingusse ja nende keskel poliitkasvatustliku töö arendamiseks. Selleks on kahtlemata tarvis sulaste endi poolt maakondlikel nõupidamistel avaldatud soovi täita ja kutsuda regulaarselt kokku sulaste koosolekuid valdades ja maakondades, aidata sulaseid suunata tööle

sotsialistlikku sektorisse ja õppima koolidesse, kutsuda karmilt korrale kulakud, kes rikuvad nõukogude seadusi ega maksa töö eest seaduslikku tasu. Ka teiste ametiühingute, nagu Haridus- ja Kunstiühingute, Tervishoiutöölise, Kooperatiivkaubandustöötajate, Metsa-, Paberi- ja Puidutöölise ametiühingute maal asuvail organisatsioonidel on tarvis mitte üksiköikselt pealt vaadata maal toimuvat klassivõitlust, vaid kindlalt asuda kehvikute ja sulaste poolele, aidata neil ehitada üles uut nõukogulikku elu pinevas võitluses klassivaenlasega — kulaklusega.

Ses mõttes tuleb erilist tähelepanu pöörata põllumajanduse sotsialistliku sektori tugevdamisele. Ma mõtlen siin kõigepealt meie sovhoose ja MTJ-u, mis võivad ja peavad rajama teed meie põllumajanduse kolhoositeele asumisele. Meie sovhooside enamuse auks peab ütleva, et nad näitavad toepoolest üksiktalu-
lupojale sotsialistliku suurpõllumajapidamise paremusi tunduvalt kõrgemate saakide ja parema loomakasvatuse arenguga kui see esineb meie üksiktalupoegade juures. Siiski leidub veel üksikuid mahajäänud sovhoose. Näiteks Harjumaal Kernu vallas asuv Haiba sovhoos ei anna küll oma ümbruskonna üksiktalupoegadele mingit head eeskujut. Kevadkülv hilineb, kari on lastud hävineda. Loomatoidu puudus talvel tegi töövõimetuks mitmed hobused, mille tõttu sovhoosi töölised peavad oma aiamaa harimiseks paluma talupoegadelt hobuseid. Mis eeskujut võib selline sovhoos anda oma ümbruskonna talurahvale! Sellist sovhoosi juhatuse, Sovhooside Ministeeriumi ja ka Maatöölise Ametiühingu halba hoolimatust kasutavad ära meie vaenlased — kulakud. Sellepärast ei ole ime, et Haiba sovhoosi naabruses Kernu vallas ei ole kolhoosi rajamine saanud tõsiasjaks, kuigi seal leidsid talupojad, kes tahtsid kolhoosi asutada.

Maatöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee peab tundma täit vastutust töö eest masina-traktorijaamades ja sovhoosides, mobiliseerima sealseid töölisi ja spetsialiste ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi ajalooliste otsuste täitmisele «Põllumajanduse tõstmise abinõudest sõjajärgsel perioodil». Praegu on tarvis pühendada kõik jõupingutused kevadkülvikiirele lõpetamisele sovhoosides.

Suure tähenduse masina-traktorijaamade ja sovhooside riiklike plaanide täitmisel, töövõime tõstmisel ja töötajate ainelise ja kultuurilise teenindamise parandamisel omavad kollektiivlepingud, mis käesoleval aastal sõlmitakse esmakordselt põllumajanduses. Kollektiivlepingute sõlmimise kampaania põl-

lumajanduses on meie vabariigis teataval määral hilinearud, on sõlmitud alles esimene leping Kostivere sovhoosis.

Meie tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtete ametiühinguorganisatsioonid peavad siin vastavalt ÜAÜKN presiidiumi otsusele ulatama oma abistava käe maatöölisele ja ülesannet võtma nimelt nii, et aidata jalule paljudes masina-traktorijaamades ja sovhoosides väga nõrgalt töötavad tööliskomiteed.

Et täita partei ja valitsuse ülesannet selles, et sovhoosid ja masinatraktorijaamad aitaksid kaasa meie talurahvale kollektiivse majanduse roobastele üleminekul, peame meie seda enam rõhku panema poliitkasvatustliku ja kultuurharidusliku töö taseme kiirele tõstmisele masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate hulgas. Praegu on see töö aga äärmiselt nõrk. Eelpoolnimetatud Haiba sovhoosis on ainult nime poolest olemas punane nurk, tegelikult on see aga kitsas köögiruum, kus on mõned vanad ajalehed ja brošüürid. Ruum ise on hoolega lukustatud ja mul õnnestus sinna mittetööpäeval sisse pääseda ainult partorgi kaasabil. Seal, kus isegi on olemas korralikud punase nurga ruumid, nagu Porkuni sovhoosis, ei leia nad niimetamisväärilist kasutamist. Jõhvi masina-traktorijaamas ei tehta mingit poliitilist kasvatustööd traktoristidega, kes on ometi parteipoliitika selgitajad ja teatavas mõttes ka teostajad talurahva hulgas.

Maatöölise Ametiühingu Vabariiklik Komitee ise konstateerib, et tema poolt maakondadesse väljasaadetud rändraamatukogud seisavad kasutamata maakonnakomiteedes. Selle aasta I kvartali jooksul ei ole Maatöölise ametiühingus kultuuritööks ettenähtud summadest kasutatud mitte kopikatki. Ma arvan, et pleenumil tuleb tõsiselt hoiatada sm. Kukke selle eest, et ta pole teinud vajalikke ja tõsiseid järeldusi ÜAÜKN presiidiumi määrusest, mis käib maa osas vahetult tema poolt juhitava Vabariikliku Komitee töö kohta. Ei saa rahul olla ka Keskrajoonide Masinatraktorijaamade ja Maaorganite Töölise ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomiteega, kes küll saatis üsna suure brigaadi abiks Vabariiklikule Komiteele, kuid praktilises töös ei saavutanud sellega niimetamisväärilisi tulemusi. Nähtavasti tuleb Eesti NSV Ametiühingute Nõukogul paluda ÜAÜKN nõuda selle ametiühingu Keskkomiteelt juhtimise tugevdamist Vabariikliku Komitee suhtes.

See ei võta muidugi vastutust Ametiühingute Nõukogult Maatöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee ja kogu ametiühingulise töö eest maal. Kogu ENSV elanikkonnast asub maal

ligi 60%. Maal leiab aset kõige teravamal kujul klassivõitlus ja on alganud talurahva liikumine sotsialistliku majanduse roobastele. Sellepärast ei saa mitte päevagi enam kauem sallida AÜN küllaltki passiivest suhtumist maaküsimusesse. AÜN peab kõige otsustavamalt kõigi vabariigi ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu pöörama maale ja saavutama lähimal ajal töö pöörde- lise parandamise maal.

Eriti teravalt peab Ametiühingute Nõukogu jälgima, suu- nama ja abistama linnas asuvate ettevõtete ametiühingu-organi- satsioonide šefluse teostamist valdade ja eeskätt uueltrajatud kolhooside üle. Tehas nr. 9 on küll veidi majanduslikult abista- nud kolhoosi «Kaardiväelane», kuid poliitilise ja kultuur-massi- lise töö alal pole abi osutatud. Parem ei ole lugu nahakombi- naadiga «Union», kes teostab šeflust kolhoosi «Oktoobri Võit» üle.

VI.

ÜAÜKN presiidium suunas ENSV ametiühingu-organisatsi- oonide peatähelepanu poliitmassilise ja kultuurharidusliku töö tugevdamisele tööliste, intelligentsi ja teenistujate hulgas, kodanliku natsionalismi igandite kõrvaldamisele ja võitlusele vae- nulike elementidega linnas ja maal.

Sotsialistliku ühiskonna ehitamise teostamise ja sotsialis- milt kommunismile järkjärgulise ülemineku perioodil omab erandlikult tähtsa, esmajärgulise tähenduse töötajate kommu- nistlik kasvatamine. Mida kõrgem on masside kommunistlik teadlikkus, seda kiiremini liigume me edasi, seda edukamalt üle- tame oma ees seisvad raskused, seda kiiremini ja kindlamini saame üle kapitalismi iganditest inimeste teadvuses, mis pidur- davad meie edasiliikumist.

Masside kommunistlik kasvatus on ametiühingute kui kom- munismi kooli vastutusrikkamaid tegevusalasid. «Ametiühin- gud,» ütles seltsimees Ždanov ÜK(b)P XVIII kongressil, «pea- vad oma liikmete kommunistliku kasvatustöö tagajärjel tõstma ametiühingu liikmete taseme kommunistliku avangardi ülesanne- te mõistmise tasemele, s.o. parteilisuse tasemele». See tähendab kasvatada masse bolševismi vaimus, Marxi-Engelsi-Lenini- Stalini õpetuse vaimus, mis on saanud meil üldrahvalikuks õpetu- seks ja valgustab meie teed kommunismile.

Bolševike partei juhib ja suunab kommunistliku kasvatus

tööd. Partei on loonud kõik vajalikud tingimused selleks. Lenini ja Stalini tööde, ÜK(b)P ajaloo sügav uurimine, marksismi-leninismi teooria omandamine on mitte ainult parteiliikmete, vaid ka kogu parteitu aktiivi ja tööliste ning teenistujate laiade hulkade kommunistliku kasvatusel alus. See õpetus avab meie ees inimkonna arenemise seaduspärasused, näitab meie tuleviku suurepäraseid perspektiive, sisendab usku oma jõudesse ja veendumust kommunismi võidusse, innustab töökangelastegudele Kodumaa nimel, kasvatab sotsialistlikku suhtumist töösse ja ühiskondlikusse omandisse.

Sellest järgnevad kõik praktilised ülesanded Eesti NSV ametiühingu-organisatsioonidele poliitmassilise töö alal. Töötajate hulgas. Eesti NSV kui noore nõukogude vabariigi tingimustes, kus esineb vaenulikke elemente mitte ainult maal, vaid samuti ka linnas, omab poliitiline töö massides eriti suure tähenduse. Tõime juba mõningaid näiteid klassivõitluse teravnemisest maal ühenduses eriti põllumajanduse kollektiviseerimise algusega. Võib lisada, et kulak ulatub ka linna, mõnikord isegi tööliklassi hulka oma poegade, tütarde ja mõjualuste kaudu. Endised eraettevõtjad on meil leidnud pelgupaika mitte ainult ettevõtteis, vaid ka nõukogude asutustes ja isegi ministriumides. Möödunud-aastane sulide paljastamine Kohaliku Tööstuse Ministriumi varustusorganeis näitas kujukalt, kuidas meile võõrad elementid laostavad sihilikult omakasupüüdlikul eesmärgil nõukogude ettevõtete tööd. Mõnedki korratused meie töötajate varustamisel esmajärguliste tarbe- ja toidukaupadega on tingitud endiste kaupmeeste tegevusest või tegevusetusest meie kaubandusorganites. Ka meie mõnedesse tööstusettevõtetesse on meie valvsuse puudusel tunginud sisse endised eraettevõtjad, kes ei ole vähimalgi määral huvitatud nõukogude tööstusettevõtete arengust kui nad just otse mitte kahju ei tee meie üritustele.

Selline olukord Nõukogude Eestis kohustab meie ametiühingu-organisatsiooni kasvatama töötajaid bolševistliku valvsuse vaimus, tegema vahet oma, s.t. nõukoguliku, ja võõra vahel, andma vastulööki võõrastele elementidele, aitama parteiorganisatsiooni puhastada välja selliseid elemente. See nõuab ametiühingutelt ühtlasi tähelepaneliku algkontrolli teostamist ettevõtete tegevuse üle, ühiskondliku kontrolli tugevdamist kaubandus- ja ühistohtlustamise ettevõtete, ühiselamute ja kommunaalasutuste töö üle.

ÜAÜKN presiidiumi määrus märgib just ühenduses käimasoleva klassivõitlusega eeskätt Eesti NSV ametiühingute poliitili-

se töö nõrkust. Meie klubides, punastes nurkades, osakondades ja ühiselamutes peeti seni tõepoolest vähe poliitilisi loenguid ja ettekandeid ÜK(b)P ajaloo, marksismi-leninismi klassikute teoste, Lenini ja Štalini elu ning tegevuse, jooksva poliitika ja rahvusvahelise olukorra küsimuste kohta. Öieti peab ütleva, et see oli kõigepealt Eesti NSV AÜN viga, kes leppis rahulikult paljude ametiühingu-organisatsioonide seisukohaga, nagu oleks poliitiliste loengute korraldamine ainult parteiorganisatsioonide asi. Selle vea parandamisele on asunud AÜN kultuuriosakonnas. Muidugi ei ole praegused tulemused veel kaugeltki rahuldavad.

Nõukogude Liidu tugevuse, nõukogude ühiskonna edasiliikumise üheks alussambaks on kõigi nõukogude rahvaste tihe liitumine bolševike partei ja nõukogude valitsuse ümber, oma Kodumaa kallikspidamine ja valmisolek anda tema eest kõik, kasaarvatud kõige kallim — elu. Stalinlik rahvaste sõpruse ja nõukogude patriotismi vaim on need õilsad põhimõtted, mille alusel meie vennasvabariigid on Isamaasõjas raskesti kannatanud Eesti rahvale ulatanud oma abistava vennakäe meie sünnimaa rahvamajanduse ja kultuuri kiireks taastamiseks ja arendamiseks. Seda enam tuleb meie ametiühinguil töötada tööliste, intelligentsi ja teenistujate kasvatamisel nõukogude patriotismi, rahvaste sõpruse ja Nõukogude riigile ustavuse vaimus. ENSV tegelikkuses näeme me paljudes ettevõtetes ja asutustes sõbralikult koos töötamas eestlasi, venelasi, ukrainlasi jt. nõukogude rahvaste esindajaid. Igasugused katsed siin kiilu taguda või bürokraatlikult tõkkeid teha eestlaste, venelaste jt. koostööle tuleb eos lämmatada. Üheks paremaks abinõuks siin on aidata töötajail ületada keelelised raskused omavahelises läbikäimises. Kõik meie ametiühingu-organisatsioonid peavad vene keelt mitteoskajatele organiseerima vene keele kursused või õpperingid, eesti keelt mitteoskajail aga aitama eesti keele õppimist organiseerida. Vene keele oskamine avab meile ühtlasi Lenini ja Štalini geniaalsed tööd algupärandis, samuti suure ja rikkaliku vene kirjanduse ja kultuuri varasalved.

Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu on ÜAÜKN presiidiumi näpunäidetel organiseerinud rea üritusi ametiühingute poliitmassilise ja kultuurharidusliku töö taseme tõstmiseks. Märtsikuul organiseeriti ministeeriumide, teiste keskasutuste, kultuuriasutuste ja kõrgemate õppeasutuste ametiühingu komiteede esimeeste nõupidamine ideoloogilise töö küsimustes intelligentsi hulgas. Samuti on korraldatud AÜN presiidiumi laiemad koosolek klubijuhatajate osavõtuga ÜAÜKN presiidiumi mää-

ruse arutamiseks klubide töö parandamise kohta, ametiühingute kinotöötajate nõupidamine kinode töö ümberkorraldamiseks ja rida teisi nõupidamisi. Ka on tihendatud kultuuriosakonna kontrolli ja abistamist kohtadel.

Kuid kõik need abinõud ei ole toonud veel kaasa ametiühingute poliitmassilise ja kultuurharidusliku töö tõusu nõuetavale kõrgusele. Ametiühingute Nõukogu Tartu Kulturihoone, trükikoja «Kommunisti» klubi, Kaubandustöölise Keskkubi ja Sindi «1. Detsembri» nimelise kalevivabriku klubi töös on saavutatud märkimisväärilist edu. Kuid näiteks põlevkivirajooni klubid ja punased nurgad (välja arvatud teataval määral Kiviõli klubi) on tänini jäänud oma töös madalale tasemele. Sealsed ametiühingute kultuuriasutused töötavad omaette, lahus jooksvatest majanduslikest ja poliitilistest ülesannetest. Neis puudub näitlik agitatsioon, mis agiteeriks ja näitaks sotsialistliku võistluse käiku, ja isegi loosungid ning plakatid, mis kutsuksid üles klubide küllastajaid 8 kuu plaani täitma 21. juuliks ja aasta-plaani 7. novembriks. Stahhaanovlastega kohtumisi ei organiseerita. Loengud toimuvad juhuslikult, sõltuvalt sissesõitnud lektoritest. Klubides ei ole ÜK(b)P ajaloo lühikursuse, Lenini ja Stalini elulugude õpperinge. Klubide raamatukogud on hoolitsetuse jäetud, neis leidub ebanõukogulikku kirjandust. Puudub töö lugejatega, selle tõttu on äärmiselt vähe lugejaid. Kunstilise isetegevuse ringid on vähearvulised ja esitavad repertuaaris ameerika ja saksa šlaagereid ning ebakohaseid följetone. (Sakku noorte, Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti isetegevusõhtud).

Kui AÜN teistel aladel on päris tõsiselt püüdnud abistada põlevkivirajooni ametiühingu-organisatsioone, kuigi igakord mitte küllaldaste tulemustega ametiühingu Vabariikliku Komitee passiivsuse tõttu, siis poliitmassilise ja kultuurharidusliku töö alal on see abi olnud küll minimaalne AÜN poolt. Sm. Lintsil on tarvis kõige lähemal päevil isiklikult sõita kohale, aidata ja õpetada põlevkivirajooni ametiühingulise kultuuritöö alal töötajaid ja aktiivi.

Ka mujal esineb suuri väärnähteid ametiühingute klubide ja raamatukogude töös. Tootsi Briketitööstuse klubis on korraldatud veerandaasta jooksul ainult 2 loengut (rahvusvahelist olukorrast). Sama klubi ruumides asuvas Are valla raamatukogus olid kontrolli sealviibimisel sellised «pärlid» nagu «Igapäevane palveraamat», endiste Riia vene emigrantide väljaanne «Разделение людей» ja muud taolist rämpsü. Raamatukogus puudub venekeelne nõukogude kirjandus, kuigi ettevõtte

töötajast on 40% vene keele valdajaid. Raamatukogu juhatajaks on kulaku tütar, kellelt natsionaliseeriti jahuveski ja kelle vend on nõukogude organite poolt karistatud nõukogude korrale kahjuliku isikuna. Sm. Piilmanil oleks juba amnugi aeg välja selgitada, miks Tootsi Briketitööstuse käitiskomitee esimees säilitab oma silma all kodanluseaegset «idüllil» või, teiste sõnadega, nõukogudevastast mürgiallikat ja teha sellest vastavad järeldused käitiskomitee kohta.

Olgu veel lisatud, et J. Tombi nim. Keskkultuurihoone töö parandamise eesmärgil on Kultuurihoone juhtkond uuendatud, kuna vana juhtkond ei olnud tahteline ega võimeline Keskkultuurihoone tööd tõstma kõrgemale tasemele. Kultuurihoones tuli maha võtta ka kahe isetegevuse ringi juhatajad, kellest eriti üks kultiveeris balletirühmas apoliitilisust ja soodustas koguni ebanõukogulikke esinemisi ühe balletirühma pugenud klassivõõra isiku poolt. Pärast nende abinõude tarvituselevõttu on J. Tombi nim. Keskkultuurihoones valitsev õhkkond tunduvalt tervenendud ja võib oodata, et Keskkultuurihoone parandab oma tööd ning täidab auga talle pandud ülesanded, olla keskseks ametiühingute kultuuriasutuseks.

Nagu näeme on meie ametiühingute poliitmassiline ja kultuurhariduslik töö alles selle tee algul, mis viib teda vabariigi töötajate järjest kasvavate kultuuriliste vajaduste rahuldamisele ja partei poolt ametiühingute ette seatud rahvahulkade kommunistliku kasvatuse suurte ülesannete täitmisele. Et seda teed edukalt edasi liikuda, on tarvis, et nii Ametiühingute Nõukogu kui ka ametiühingute vabariiklikud komiteed ja käitiskomiteed ühes kultuuritöötajatega ja aktiiviga võtaksid oma töö vankumatuks juhiseks ÜAÜKN presiidiumi otsuse Eesti NSV AÜN töö kohta.

VII.

Lõpuks on tarvis meil vastus leida küsimusele: Kuidas said võimalikuks sellised suured puudused Eesti NSV ametiühingute töös? Mis takistab veel praegu pärast ÜAÜKN presiidiumi otsust kõrvaldamast neid puudusi? Mis on meie ametiühingulise töö puuduste põhjused? Kuidas neid põhjusi kõrvaldada? Meie töö parandamise huvides on tarvilik, et pleenum eriti põhjalikult seda küsimust arutaks. Katsun järgnevalt tähtsamate juures neist peatuda.

Puuduste põhjused peituvad meie ametiühingu-organisatsioonide juhtimises. Nõukogude ametiühingute ees seisvad suured ja vastutusrikkad ülesanded nõuavad organisatsiooniliselt tugevaid, hästi väljaarendatud ametiühingu-organisatsioone ja ametiühingute allorganisatsioonide õiget, meie partei juhistele rajatud juhtimist ja suunamist.

Nõukogude Eesti ametiühingutes aga on just organisatsiooniline töö halvas, võiks ütelda koguni laostunud seisukorras. Üksinda see asjaolu, et vabariigis on 38 000 töolist ja teenistajat, kes ei ole organiseeritud ametiühingutesse, on äärmiselt tõsine näitaja meie ametiühingute organisatsioonilise töö kohta. Kui siia lisada veel, et hea hulk ametiühingute liikmeid on äärmiselt nõrgalt seotud ametiühingu-organisatsioonidega, ei maksa õigeaegselt liikmemakse ja ei võta osa ametiühingu üldkoosolekuist, siis on olukord seda tõsisem. Meie vabariigis on ametiühingute liikmemaksu plaan käesoleva aasta nelja kuu jooksul täidetud ainult 88,4% ulatuses, laekumata on üle 400 000 rubla.

Paljudes meie ettevõtteis ja asutustes ei ole ametiühingu-organisatsioonid kõigis lülides välja kujundatud. Mõneski käitises on olemas ainult käitiskomitee, kuid puuduvad osakonnakomiteed, rühmaorganisaatorid ja alalised komisjonid. Kui aga kõik viimased on valitud, siis ometi nad tihti ei tööta. Asi läheb veel kaugemale — isegi käitiskomiteed käivad väga harva koos, arutavad juhuslikke küsimusi, käitiskomitee liikmete ametiühinguline töö piirdub ainult osavõtuga neist harvadest käitiskomitee koosolekutest, mille tagajärjel kogu ametiühinguline töö langeb tootmistööst vabastatud või vabastamata käitiskomitee esimehe õlule.

Paljud käitiskomiteed kutsuvad väga harva kokku ametiühingu üldkoosolekuid, ei anna aru oma tegevusest ametiühingu liikmetele. Niiviisi eraldub käitiskomitee ja tema esimees töötajate massidest, ei tunne mingit vastutust nende ees.

Selle tõttu sai võimalikuks täiesti lubamatu olukorra kujunemine näiteks Ellamaa turbatööstuses, millest ma eelpool rääkisin. Seal ei olnud pikema aja jooksul peetud ühtegi ametiühingu üldkoosolekut, valdav enamus töolistest üldse ei teadnud, kas ametiühingu-organisatsiooni ettevõttes on või ei ole. Ametiühingusse kuulus ainult 34,8% töötajaist. Ellamaa turbatöölised on aga väga aktiivsed, kokkukutsutud üldkoosolekul võttis sõna ligi 30 töolist, kes väga asjalikult kriti-

seerisid puudusi ja väärnähteid ja tegid asjalikke ettepanekuid olukorra parandamiseks. Kas või üksinda ühe sarnase üldkoosoleku järele on võimalik moodustada käitiskomitee alalised komisjonid inimestest, kes tahavad töötada.

Eriti halvas seisukorras on ametiühinguline organisatsioonilis-massiline töö meie põlevkivibasseinis, kus 6500 töolist ja teenistajat ei kuulu ametiühingusse.

Sellise organisatsioonilis-massilise töö seisukorra juures kohtadel ei ole midagi imestada, et paljud meie allorganisatsioonid ei tule toime oma ülesannetega. Süüdi sellises olukorras on kõigepealt AÜN ja ametiühingute vabariiklikud komiteed, kes on unustanud, et kohapealne ametiühinguline töö oleneb sellest, kuidas kõrgemalseisvad ametiühingu-organisatsioonid juhivad, suunavad ja abistavad allorganisatsioone.

Näiteks Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariiklikus Komitees on kujunenud täiesti ebaõige ametiühingulise töö juhtimise meetod. Seda Vabariiklikku Komiteed eesotsas esimehe sm. Piilmaniga iseloomustab nõukogude ametiühinguile võõras, partei poolt hukkamõistetud administreerimise meetod. Ametiühingu Vabariiklik Komitee kuulab peamiselt majandusjuhatajate aruandeid. Näiteks maieelse sotsialistliku võistluse kohta kuulati presiidiumi koosolekul Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeeriumi palgaosakonna juhataja, Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti ülema jt. teiste direktorite aruandeid. Äärmiselt vähe kuulatakse käitiskomiteede esimeeste aruandeid. Rea küsimuste ettevalmistamisel piirduvad Vabariikliku Komitee töötajad ainult ametlike statistiliste andmete kogumisega majandusorganisatsioonidelt ja paari vestlusega tööjuhatajatega, vältides küsimuste arutamist ametiühinguaktiiviga ja töölistega. Nii ettevalmistatult taheti presiidiumile esitada äärmiselt tähtsat küsimust elamute ehitamise käigust Gaasi-põlevkivi Ehitustrustis.

Viimastel kuudel on põlevkivibasseinis valitud rida uusi käitiskomitee esimehi (Kohtla-Järve Põlevkiviutmistehas, Kütte-Jõu kaevandus jne.). Ametiühinguline töö on seal veidi paranenud, kuid kaugeltki mitte küllaldaselt. Vabariikliku Komitee töötajad ei õpeta uusi käitiskomitee esimehi, ei aita neil ametiühingu tööd ümber korraldada. Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee töötajaid iseloomustab äärmiselt vähene kohtadel viibimine ja abi osutamine kohalikele ametiühingu-organisatsioonidele, kuigi see Vabariiklik Komitee asub otse põlevkivirajooni keskuses. Sm. Piilman seab kogu aeg küsimuse auto ostmisest Vabariiklikule Komiteele, et paran-

dada sidet allorganisatsioonidega. Tuleb teada, et mitte auto ei loo sidemeid kohtadega, vaid inimesed ise. Kohtla-Järve Põlevkiviutmistehas on Vabariikliku Komitee külje all, mõne saja sammu kaugusel, kuid Vabariiklik Komitee ei võtnud pikema aja jooksul mitte midagi ette ametiühingu töö parandamiseks seal.

Muidugi sm. Piilman on väheste kogemustega ametiühingu töötaja, vähe on teda ka õpetatud. Kuid suurem viga on selles, et sm. Piilmanilt on vähe nõutud. ÜAÜKN pleenumite ja presiidiumi määrusi, eriti tähtsamaid, peab ometi iga vabariikliku komitee esimees lugema ja tundma. Kuid sm. Piilman neid ei tunne või ei taha neid täita. Mille muuga on seletatav jäme ametiühingulise demokraatia rikkumine Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti ametiühingu-organisatsioonis Vabariikliku Komitee enda poolt? Alles käesoleva aasta veebruaris valiti ses organisatsioonis uus käitiskomitee. Esimeheks valiti endine esimees sm. Kolkov. Veidi aja pärast saadab Vabariiklik Komitee sinna väljastpoolt kellegi Feldblumi esimehe kohale. See tutvub nädala jooksul tööga, sõidab minema. 22. märtsil ilmub sm. Kolkovi juurde Vabariiklikust Komiteest järjekordne uus «esimees» keegi Novikov. See arreteeriti varsti kui tagaotsitav. Kust võttis sm. Piilman õiguse ignoreerida Gaasi-põlevkivi Ehitustrusti ametiühingu liikmete üldkoosolekut ja käitiskomiteed? Kui sm. Kolkov tõepoolest ei tule toime käitiskomitee esimehena, siis tuleb küsimus lahendada ametiühingu demokraatia nõuete kohaselt, mitte aga oma administreerimisega paisata segi ja halvata käitiskomitee tööd.

Lisame veel, et Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariiklikus Komitees avastati hiljuti AÜN ja NSVL Läänerajoonide Kivisöetööstuse Töölise Ametiühingu Keskkomitee revidentide poolt suurem ametiühingu rahade ja varanduste kõrvaldamine, millesse on segatud rida Vabariikliku Komitee endiseid ja osalt ka praeguseid töötajaid. Kõrvaldatud summad ja väärtused ületavad 80 000 rbl. piiri. AÜN presiidium palus Ametiühingu Keskkomiteed võtta süüdlased kriminaalvastutusele ja nõuda neilt sisse omastatud summad.

Tuleb tunnistada, et Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee ja allorganisatsioonide töö laostumise eest lasub suur vastutus Eesti NSV Ametiühingute Nõukogul. Kuigi AÜN-s oli küllalt andmeid ja signaale ametiühingulise töö seisukorra kohta põlevkivibasseinis, hindas AÜN minuga eesotsas alla põlevkivibasseini tähtsust vabariigi rahva-

majanduses ja kuigi me sõnades tunnustasime seda, ei teinud me oma töös vajalikke järeldusi. AÜN töötajad ja isiklikult mina käisime äärmiselt vähe põlevkivirajoonis ja kui käisimegi, siis üksikute küsimuste ja ülesannete lahendamiseks, ilma et me oleksime põhjalikult süvenenud ametiühingu-organisatsioonide töösse, tõeliselt abistanud kohalikke ametiühingu töötajaid. Väga suure vea tegime sellega, et me ei omistanud tarvilikku tähtsust Vabariikliku Komitee kaadri valikule. Selle tõttu pääses ka Vabariikliku Komitee esimehe kohale vahepeal inimene (Keimar), kes tuli kui joodik ja raiskaja kohalt maha võtta.

Kuigi AÜN presiidium on mitmel korral arutanud Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee ja tema allorganisatsioonide aruandeid, on vastuvõetud otsused enamuses nõrga kontrolli tõttu jäänud täitmata.

Tõin siin näite Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee tööst. Võib ütelda, et seal on olukord ametiühingu töös kõige halvem. Kuid samal ajal tuleb tunnistada, et ka teistes ametiühingutes on meil väga palju tõsiseid vigu. Äärmiselt madal on ametiühingulise töö tase Ehitustöölise, Maatöölise, Metsa-, Paberi- ja Puidutöölise ja mitmes teises ametiühingus. ÜAÜKN presiidiumil on täiesti õigus, kui ta ENSV ametiühingute töö tõsiste puuduste eest teeb vastutavaks Eesti NSV AÜN.

Ametiühingute Nõukogu eraldas end ametiühingu-organisatsioonidest, piiras oma tegevuse peamiselt presiidiumi koosolekute ja mitmesuguste nõupidamiste korraldamisega. Rida tähtsaid otsusi põlevkivirajooni, maatöölise kui ka teiste ametiühingu-organisatsioonide töö kohta jäi kontrolli puudusel paberile.

AÜN organiseeris äärmiselt vähe ametiühinguaktiivi koosolekuid, eriti väljaspool Tallinnat. Meie töötajad viibisid väga vähe kohtadel, või kui käisidki, siis ei viinud ülestõstetud küsimuste lahendamist lõpule. Näitena võiks tuua Narva Kreenholmi Manufaktuuri. Seal on käinud peagu kõik Ametiühingute Nõukogu juhtivad töötajad, — Illisson, Jakobson, Luksepp, Vassiljev, Paluver, Tamm. Narva Kreenholmi kohta on võetud vastu rida AÜN ja Tekstiiltöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee presiidiumide otsusi. Kuid nende otsuste tagajärjel on töö seal vähe paranenud. See kõik räägib paberlik-bürokraatlikust ja pealiskaudsest juhtimisest AÜN poolt, mida on meie partei poolt korduvalt hukka mõistetud.

Mispärast sai selline olukord võimalikuks AÜN-s? Ma arvan, sellepärast, et me lasksime enda juures tekkida rooste-

tava rahulolu tunde mõningate üldiste töökokkuvõtete ja mõningate üldiste ürituste enam-vähem õnnestumise alusel, loobusime endale seadmast kõrgendatud nõudmisi. See olukord võis tekkida aga sellepärast, et AÜN ei juhtinud ega arendanud tõsiselt bolševistlikku kriitikat AÜN ja ametiühingu-organisatsioonide töö puuduste suhtes või ei reageerinud üksikutele kriitilistele väljaastumistele AÜN aadressil.

Suureks puuduseks on Ametiühingute Nõukogu töös, et me ei pööranud vajalikku tähelepanu AÜN ja ametiühingute vabariiklike komiteede kaadri valikule, paigutamisele ja kasvatamisele. Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee juures peatudes tõin juba näite AÜN lubamatust suhtumisest selle Vabariikliku Komitee esimehe soovitamisel. Me oleme saanud teisigi tõsiseid õppetunde. Kommunaaltöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee endine esimees Tombak tuli anda raiskamise pärast kohtu alla, kus talle mõisteti 1 aasta paranduslikke töid. Metsa-, Paberi- ja Puidutöölise Vabariikliku Komitee endine sekretär Liideman on raha kõrvaldamise pärast mõistetud türmi 2 aastaks, sama Vabariikliku Komitee endine sotsiaalkindlustuse osakonna juhataja poliitiliselt kahtlase minevikuga Saar mõisteti samas asjas 8 aastaks türmi. AÜN valvuse puudumise tõttu on meie ametiühingute vabariiklikesse komiteedesse pääsenud veel mitmed isikud, kes on tulnud sealt kõrvaldada kui mittesobivad.

Kaua aega olid meie ametiühingu juhtivates organisatsioonides tööl mõned inimesed, kes töötasid koos saksa okupantidega fašistlikes kutsekogudes.

Need on mõned näited suurematest vigadest ametiühingu kaadri valikul. Ebaõige kaadri valiku tagajärjel on meie poolt tehtud rida vigu, mis on toonud kaasa sagedase töötajate vahetuse ja ebastabiilsuse töös. AÜN-s on praegune kultuuriosakonna juhataja sm. Lints arvult viies. Tuleb lisada, et sm. Lints on nüüd siiski töötanud ligi 2 aastat.

AÜN on kuni viimase ajani liig vähe tähelepanu pööranud ametiühingu kaadri kasvatamisele ja õpetamisele. Tõsi, sel alal on läbi viidud juhtivaile töötajatele rida seminare, kursuseid, on mõningaid seltsimehi saadetud kõrgematesse ametiühingu koolidesse Moskvasse ja Leningradi. Kuid see kõik on ilmselt vähene. Veel halvem on olukord ametiühinguaktiivi ettevalmistamisel.

Käesoleva ettekande raamides ei saa pikemalt peatuda olukorral ametiühingute kaadri alal. See küsimus vajab kind-

lasti lähemat käsitust kas järgneval AÜN pleenumil või vabariiklikul ametiühingu aktiivil.

Mis AÜN poolt on pärast ÜAÜKN presiidiumi määrust tehtud AÜN töö parandamiseks, nii et AÜN muutuks vabariigi ametiühingu-organisatsioonide töö juhtivaks ja koordineerivaks keskuseks?

AÜN presiidium otsustas tunduvalt kärpida presiidiumi koosolekul arutatavate küsimuste hulka, võtta presiidiumi koosolekul arutusele ainult kõige tähtsamad ametiühingu töö küsimused, kuulata mahajäänud vabariiklike komiteede ja käitiskomiteede aruandeid, seada sisse süstemaatiline kontroll presiidiumi määruste täitmise üle. AÜN on viimasel ajal suunanud rohkem oma töötajad käitistesse, eeskätt põlevkivirajooni. AÜN töötajad on enam hakanud osa võtma vabariiklike komiteede presiidiumide ja käitiskomiteede istungeist, samuti tööliste koosolekuid. Küsimused, mis kohtadel üles tõstetakse, võetakse lahendusele osakondades ja vajaduse korral presiidiumil. AÜKN presiidium nõuab igalt AÜN töötajalt, et ta tingimata tegeleks kohapeal olles ametiühingu organisatsioonilise tööga, aitaks seada korda käitiskomitee ja komisjonide töö, õpetaks ametiühinguaktiivi kohapeal praktilises töös. AÜN finantsosakonna vastu on seatud kõrgemaid nõudmisi ametiühingu-organisatsioonide finantsilise töö korrastamise asjus, ametiühingu rahade raiskamiste ja kõrvaldamiste paljastamisel. Selle tagajärjel on viimasel ajal selgunud rida kuritarvitusi ja väärnähteid.

Ametiühingute Nõukogu on lahendanud rea kaadri valiku küsimusi otsustavaile kohtadele, nagu AÜN organisatsioonilise osakonna juhataja, J. Tombi nim. Keskkultuurihoone direktor jne.

Ühenduses kollektiivlepingute sõlmimisega kutsus Ametiühingute Nõukogu reas tööstuskeskustes kokku ametiühingu aktiivi koosolekud, kus esinesid aruannetega AÜN presiidiumi liikmed 1947. a. kollektiivlepingu täitmise kohta vabariigis. AÜN presiidiumi liikmed on esinenud vabariiklike komiteede laiendatud presiidiumide koosolekuid ja tööliste üldkoosolekuid. Neil koosolekuid on arendatud kriitikat AÜN ja teiste ametiühingute organisatsioonide töö puuduste kohta. Mis ühel või teisel ametiühingulise töö alal viimasel ajal on AÜN poolt tehtud olukorra parandamiseks, selle kohta esitasin mõningaid märkeid eespool oma ettekandes.

Tuleb ütelda, et täispööret ei ole AÜN oma töös paremuse poole veel kaugeltki teinud. Seni on peamiselt senise töö vigu

ning nende põhjusi otsitud ja ainult esimesed sammud töö parandamise mõttes tehtud. Täna pleenumi ülesanne on aidata AÜN-l vigu ja puudusi parandada, leida teid ja abinõusid vabariigi ametiühingulise töö parandamiseks. On tarvis, et me seda teeksime julge kriitika ja enesekriitikaga, pidades meeles seltsimees Stalini õpetust:

«Enesekriitika on partei kaadri ja üldse töölisklassi revolutsioonilise arengu vaimus kasvatamise eriline meetod, bolševistlik meetod.

Tõsiseid nõudmisi tuleb meil esitada ka ametiühingute vabariiklikele komiteedele nende töö ümberkorraldamiseks. Vabariiklike komiteede põhimiseks ülesandeks organisatsioonilismassilise töö alal on ametiühingute allorganisatsioonide töö kordaseadmine, kõigi tööliste ja teenistujate ametiühingutesse organiseerimine ja ametiühingu majanduse kordaseadmine.

Selleks on meil tarvis küllaltki suurearvulist ametiühingu aktiivi kasvatada bolševistliku parteilisuse vaimus, koolitada aktiivi poliitiliselt ja anda talle ametiühingualaseid teadmisi. Ametiühinguaktiivi õppuse korraldamine on otsustavamaid tegureid ametiühingute töö parandamisel.

Käesolev pleenum peab saama lõplikuks pöördepunktiks kõigi vabariigi ametiühingu-organisatsioonide töös. Iga käitiskomitee esimees ja aktivist peab tegema ÜAÜKN presiidiumi otsusest tõsised järeldused.

Partei ja valitsuse poolt meie ette seatud ajaloolised ülesanded nõukogude ühiskonna kiirel edasiliikumisel kommunismi poole nõuavad meilt kõigilt, igahelt oma kohal tõsist ja läbi-kaalutud tööd, kuidas organiseerida meie tublit töölisklassi, talurahvast ja intelligentsi suurte poliitiliste, majanduslike ja kultuuriliste ülesannete lahendamisele. Täites partei juhistel antud ÜAÜKN presiidiumi otsust Eesti NSV ametiühingute töö kohta õigustavad meie ametiühingud kahtlemata oma edaspidises töös partei ja seltsimees Stalini usalduse.

Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu VII pleenumi

m ä ä r u s

19. mail 1948. a.

ÜAÜKN Presiidiumi 27. märtsi 1948. a. määruse «Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu tööst» täitmise käigust (ENSV AÜKN esimehe sm. L. Illisson'i aruande alusel).

ÜAÜKN Presiidium märkis, et Eesti NSV ametiühinguorganisatsioonide töös on saavutusi tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate sotsialistliku võistluse juhtimises ja puhkekodude, sanatooriumide ning pioneerilaagrite taastamise alal. Samuti märkis ÜAÜKN Presiidium, et Eesti NSV ametiühinguorganisatsioonid võtsid aktiivselt osa NSVL Ülemnõukogu, Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike tööraha saadikute nõukogude valimiste ettevalmistamisest ja läbiviimisest. Üle 50 000 ametiühingu-aktivisti töötas agitaatoritena, valimiskomisjonide liikmetena ja usaldusmeestena.

Samal ajal ÜAÜKN Presiidium märkis Eesti NSV ametiühinguorganisatsioonide töös ka tõsiseid puudusi.

Vaatamata sellele, et vabariik üldiselt täitis 1947. aasta tootmis-majandusliku plaani, ei täida mõned ettevõtted riiklikke plaane. Ametiühingute Kesknõukogu ja ametiühingute vabariiklikud komiteed ei mobiliseerinud nende ettevõtete töölisi ja insener-tehnilisi töötajaid tootmise organiseerimises esinevate puuduste kõrvaldamisele, tööviljakuse tõstmisele ja toodangu väljalaske riikliku plaani edukale täitmisele.

ÜAÜKN Presiidium märkis eriti, et paljudes ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides juhivad ametiühinguorganisatsioonid sotsialistlikku võistlust pealiskaudselt ega süvene põhjalikult tootmise organiseerimise küsimustesse. Kogu maale tuntud stahhaanovlaste eesrindlikke töömeetodeid ei levitata vabariigi ettevõtteis. Selle tulemusena ei omanda stahhaanovlik liikumine massilist iseloomu.

ÜAÜKN Presiidium osutas, et enamused ametiühingute käitiskomiteesid ei täitnud ÜAÜKN XII pleenumi määrust autahv-lite organiseerimise, auruamatute sisseeadmise ja aukirjade väljaandmise kohta ettevõtteis. Ametiühingu-organisatsioonid juhvivad mitterahuldavalt tootmisnõupidamiste tööd, ei pea tööliste ettepanekute arvestust ega kontrolli nende täitmist.

ÜAÜKN Presiidiumi määrukses on märgitud, et pole organiseeritud kontrolli kollektiivlepingute täitmise üle, mille tulemusena paljud majandusorganisatsioonide juhatajad ei täitnud oma kohustusi kollektiivlepingute alal. Näiteks täideti Kreenholmi Manufaktuuri Kombinaadis (Tekstiiltöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee esimees sm. Korb, käitiskomitee esimees sm. Ivanov) 1947. a. elamu-kommunaalehituse plaani ainult 18,5% ulatuses. Ühiselamud on halvasti remonditud ja sisustatud, abitöökojad töötavad ebarahuldavalt. Tervishoiupunkt on sisustatud puudulikult, apteegikapid pole kindlustatud ravimitega. Tööliste varustamine erirõivastega on organiseeritud halvasti. Kuigi kombinaadis töötavad rõhuvas enamuses naised, puuduvad naiste hügieenitoad.

ENSV Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministereiumi ettevõtteis täidetakse kollektiivlepinguid mitterahuldavalt (Keemia- ja Kaevandustöölise Ametiühingu Vabariikliku Komitee esimees sm. Piilman), Käva II (käitiskomitee esimees sm. Lohov) ja «Kukruse» (käitiskomitee esimees sm. Stepedjuk) kaevandustes on ühiselamud mustad, voodipesu vahetatakse harva, puuduvad toolid, lauad, öökapid, kultuurinventar. Osa töölisi magab kahekesi voodis, kuid ametiühingu kohalikud organisatsioonid suhtuvad leplikult esinevatesse puudustesse ega aruta käitiskomitee koosolekuil olustikulisi küsimusi.

ÜAÜKN Presiidium märkis eriti, et Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu töötab ametiühingu-organisatsioonidest eraldunult, üldistab puudulikult ametiühingute vabariiklike-, maa-konna- ja käitiskomiteede töökogemusi, kutsub harva kokku ametiühinguaktiivi koosolekuid majandus- ja ametiühingujuhatajate aruannete arutamiseks kollektiivlepingute kohustuste täitmise, töötingimuste parandamise, elamu-ehituse ja elamute remondi plaanide täitmise ning töötajate ainelis-olustikulise ja kultuurilise teenindamise kohta. Ametiühingute Kesknõukogu töötajad käivad harva kohtadel, kontrollivad pealiskaudselt ametiühingu-organisatsioonide tööd ega paljasta töös esinevaid puudusi.

Ametiühingu-organisatsioonidele operatiivse abi osutamise asemel pühendab Ametiühingute Kesknõukogu suurema osa ajast koosolekuile. Ainult 1947. a. 9 kuu jooksul korraldati 48 presiidiumi koosolekut, kus arutati läbi 226 küsimust. Sealjuures ÜAÜKN Presiidiumi tähtsamad määrused nagu «Ametiühingu-organisatsioonide töö tugevdamisest intelligentsi kasvatamisel nõukogude patriotismi ja Nõukogude riigile ustavuse vaimus», «Töö parandamisest ametiühingu-kaadriga» ja «Organisatsioonilis-massilise töö parandamisest ametiühingu-organisatsioonides» ei arutatud õigeaegselt.

ÜAÜKN Presiidium märkis, et poliitmassiline ja kultuurhariduslik töö J. Tombi nimelises Keskkultuurihoones on äärmiselt puudulik. Kogu 1947. aasta jooksul korraldati Keskkultuurihoones ainult 16 loengut keskmise osavõtuga 30—40 inimest; ei organiseeritud ühtki ettekannet ÜK(b)P ajaloo, marksismi-leninismi klassikute teoste ja Nõukogude Liidu rahvusvahelise ja sisemise olukorra kohta.

ÜAÜKN Presiidium mõistis teravalt hukka Eesti NSV AÜKN ja vabariiklike komiteede töö praktika maal, märkides, et Ametiühingute Kesknõukogu ja vabariiklikud komiteed alahindavad maal toimuvat klassivõitlust ega osuta vajalikku abi ametiühingu-allorganisatsioonidele maal, Ametiühingute Kesknõukogu ilmutab selles küsimuses apoliitilisust.

ÜAÜKN Presiidium märkis oma määruses, et Tekstiiltöölise-, Keskrajoonide Masina-Traktorijaamade- ja Maaorganite Töölise ja Teenistujate-, Keskrajoonide Raudteelaste-, Läänerajoonide Kivisöetööstuse Töölise ja Kommunaalamuehituse Töölise ametiühingute keskkomiteed ei arvesta ENSV ametiühingu-organisatsioonide töö iseärasusi, juhivad äärmiselt puudulikult vabariiklikke- ja käitiskomiteesid ja omavad Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukoguga nõrga sideme.

Eesti NSV AÜKN Pleenum märgib, et ÜAÜKN Presiidiumi määruse täitmine toimub mitterahuldavalt.

Eesti NSV AÜKN presiidium ja ametiühingute vabariiklikud komiteed ei ole veel suutnud mobiliseerida ametiühinguaktiivi ÜAÜKN Presiidiumi poolt vabariigi ametiühingu-organisatsioonidele püstitatud ülesannete kiireks täitmiseks.

Ikkagi esineb formaalset, bürokraatlikku suhtumist ametiühingu-allorganisatsioonidesse. Selle asemel, et osutada operatiivset abi ja anda asjalikku nõu äsjaalitud ametiühinguaktiivile, suhtutakse mõnikord upsakalt ja keeldutakse praktilise abi osutamisest kohtadel (Kommunaaltöölise- ja Ehitus-

töölise ametiühingute vabariiklikud komiteed, AÜKN palgaosakond).

AÜKN presiidium pole ümber korraldanud oma tööd vastavalt ÜAÜKN Presiidiumi nõudmistele ja selle tagajärjel küsimuste lahendamisel esineb bürokratismi ja viivitusi. Samuti osutatakse vähe abi ametiühingu-organisatsioonidele.

Üheks ÜAÜKN Presiidiumi määruse mitterahuldava täitmise põhjuseks on organisatsioonilis-massilise töö hooletusse jätmine vabariiklikes, maakonna-, linna- ja käitiskomiteedes, mille tagajärjel üle 38 000 töölise ja teenistuja ei kuulu ametiühingusse; eriti mahajäänud on sel alal ehitustöölise- ja keemia- ja kaevandustöölise ametiühingud.

Pleenum märgib, et nõrga kontrolli tõttu ENSV AÜKN presiidiumi ja ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjonide poolt leiavad ametiühingu-organisatsioonides aset finants-eelarvelise distsipliini rikkumised (Keemia- ja Kaevandustöölise ja Kommunaaltöölise ametiühingute vabariiklikud komiteed, J. Tombi nim. Keskkultuurihoone). Pleenum märgib samuti ametiühingu-organisatsioonide nõrka aruandlust oma liikmete ees ametiühingu summade kasutamise üle.

Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu pleenum määrab:

1. Võtta ÜAÜKN Presiidiumi määrus «Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu tööst» kõrvalekaldumatuks täitmiseks ja juhendumiseks.

2. Vastavalt ÜAÜKN Presiidiumi määrusele kohustab ENSV AÜKN pleenum ENSV AÜKN presiidiumi, ametiühingute vabariiklike- ja käitiskomiteesid viivitamatult kõrvaldama puudused vabariigi ametiühingu-organisatsioonide töös, suunama ametiühingu-organisatsioonide peatahelepanu poliitmassilise ja kultuurharidusliku töö tugevdamisele töölise ja intelligentsi hulgas, kodanliku, natsionalismi igandite kõrvaldamisele ning võitlusele vaenulike elementidega linnas ja maal.

Pleenum kohustab AÜKN presiidiumi viivitamatult parandama J. Tombi nimelise Keskkultuurihoone tööd, tugevdama Kultuurihoone juhatust ja kunstilise isetegevuse ringide juhtide koosseisu.

Märkida spordiselti «Kalev» mitterahuldavat tööd massilise kehakultuurilise liikumise arendamisel töölise ja teenistujate hulgas ja nõuda spordiseltsilt «Kalev» (sm. Tarmak) otsustavat töö parandamist massilise kehakultuurilise liikumise

organiseerimisel. Pleenum nõuab VSÜ-lt «Kalev» saavutada tihedat sidet ametiühingute vabariiklike komiteedega kehakultuurilises töös, kinnitades nende juurde «Kalev» Kesknõukogu ja Tallinna Linnanõukogu vastutavaid töötajaid.

3. Kohustada AÜKN presiidiumi, vabariiklike- ja käitiskomiteesid senisest laiemalt arendama sotsialistlikku võistlust tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas sõja-järgse viisaastaku kolmanda — otsustava aasta riikliku plaani ennetähtaegseks täitmiseks igas ettevõttes, ehitusel, sovhoosis ja masinatraktorijaamas. niisuguse arvestusega, et täita 8 kuu plaan Nõukogude Eesti 8-ks aastapäevaks s. o. 21. juuliks ja aastaplaan 7-ks novembriks, tugevdada võistlust iga ettevõtte tasuvuse tõstmise eest. Osutada igapäevast praktilist abi võistlejaile nende kohustuste täitmisel, kindlustada võistluse laialdast populariseerimist, organiseerida igas ettevõttes autahvlid, seada sisse auraamatud ja aukirjad; laiendada parimate stahhaanovlaste töökogemuste edasiandmist kõigile töötajatele ja organiseerida stahhaanovlike koolide võrk.

Parandada töö- ja töötasu normeerimise organiseerimist, saavutada tükitöö ja progressiiv-tükitöötasu laialdast rakendamist ja tehniliselt põhjendatud töönormide juurutamist; kontrollida kehtivate töötasu süsteemide rakendamise õigsust. Arendada ja ergutada tööliste ja insener-tehniliste töötajate loovat initsiatiivi, saavutada eesrindliku tehnika ja tehnoloogia juurutamist tootmises. Kindlustada tootmisnõupidamiste regulaarset korraldamist ettevõtteis töö organiseerimise küsimuste ning tööseisakute, praagi, toormaterjali, kütte ja elektrienergia ülekulutuste, tööaja kadude jne. vastu võitlemise küsimuste arutamiseks.

Teha ülesandeks AÜKN presiidiumile ja vabariiklikele komiteedele korraldada käitiskomiteede ja vastavate komisjonide esimeeste nõupidamisi ja seminare kollektiivlepinguis vastuvõetud kohustuste täitmise kontrolli organiseerimise küsimustes ja teostada kontrolli kõigis ettevõtetes palgaraamatute õigsa sisseseadmise üle.

Kohustada AÜKN presiidiumi, ametiühingute vabariiklike- ja käitiskomiteesid teostama süstemaatiliselt kontrolli tööliste poolt vastuvõetud individuaalsete kohustuste täitmise üle ning saavutada kontrolli käigus sotsialistlike kohustuste vastuvõtmist oma viie aasta töönormide ennetähtaegseks täitmiseks kõigi tööliste poolt.

Pleenum peab otstarbekohaseks uuendada tööstuste ja ettevõtete viie aasta töönorme täitnud eesrindlaste sissekandmist autahvlitele ajalehtedes «Rahva Hää!» ja «Sovetskaja Estonia».

Pleenum kiidab heaks AÜKN presiidiumi üritused sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemise alal stahhaanovlaste ja lööktöölise laialdasel osavõtul ning kohustab ametiühingute vabariiklikke ja kätiskomiteesid rakendama nimetatud moodust kõigis ettevõtetes, ehitustel, sovhoosides ja transpordis.

Kohustada Keemia- ja Kaevandustöölise ning Kommunaaltöölise ametiühingute vabariiklikke komiteid pöörama erilist tähelepanu plaanide täitmisele turbatööstuses laialdase sotsialistliku võistluse arendamise teel ning võtma tarvitusele abinõud töötajate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise parandamiseks.

4. Teha ettepanek AÜKN presiidiumile, ametiühingute vabariiklikele- ja kätiskomiteedele süstemaatiliselt kontrollida ja kindlustada töökaitse ja ohutustehnika kokkulepete ning sanitaar-olustikuliste ruumide ehitamise plaanide õigeaegset täitmist, samuti tööliste erirõivastega, -jalatsitega ja -seebiga täielikku varustamist.

Pleenum pöörab erilist tähelepanu ebarahuldavatele töökaitse- ja ohutustehnika-alastele tingimustele põlevkivi basseinis, ehitustel Narvas ja Kreenholmi Manufaktuuris ning nõuab Keemia- ja Kaevandustöölise-, Tekstiiltöölise- ja Ehitustöölise ametiühingute vabariiklikelt komiteedelt ohutustehnika- ja töökaitsealaste kohustuste tingimusteta täitmise kindlustamist.

5. Teha ettepanek AÜKN presiidiumile ja vabariiklikele komiteedele otsustavalt parandada tööd ametiühingu kaadri ja aktiiviga. Pühendada senisest enam tähelepanu kaadri valikule, tundmaõppimisele ja õigele paigutamisele. Osutada hoolitsust kaadri ideelise, kultuurilise ja tehnilise kasvu eest. Korraldada 1948. aastal Tallinnas ja maakonnakeskustes ametiühingutöötajate kursused ÜAÜKN poolt kinnitatud õppekavade järgi.

Kohustada AÜKN presiidiumi regulaarselt kontrollima vabariiklike komiteede tööd kaadriga ja kuulama presiidiumi koosolekuil vabariiklike komiteede aruandeid tööst ametiühingukaadri ja aktiiviga. Soovitada kolmekuuste kursuste kasutamist tegelike ametiühingutöötajate teadmiste laiendamiseks ja pidada otstarbekohaseks komplekteerida need kursused tööisloomult sarnaste ametiühingute järgi.

6. Teha ettepanek AÜKN presiidiumile ja Maatöölise Ametiühingu Vabariiklikule Komiteele mobiliseerida masina-

traktorijaamade ja sovhooside töölisi ja spetsialiste ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi ajalooliste otsuste «Põllumajanduse tõstmise abinõudest sõjajärgsel perioodil» täitmisele. Arendada sovhooside ja masina-traktorijaamade tööliste ning teenistujate hulgas sotsialistlikku võistlust kevadkülvil eduka teostamise eest.

Organiseerida masina-traktorijaamades, sovhoosides ja brigaadides ühiskondlikku kontrolli põllumajanduslike tööde kvaliteedi üle. Käitiskomiteed peavad regulaarselt arutama ja võtma tööliste ja teenistujate koosolekute päevakorda sovhooside ja masina-traktorijaamade direktorite ning osakondade ja farmide juhatajate aruandeid põllutööde plaani ja sotsialistliku võistluse kohustuste täitmise käigu kohta.

Pleenum kohustab Maatööliste Ametiühingu Vabariiklikku Komiteed võtma tarvitusele kõik abinõud kollektiivlepingute kampaania edukaks läbiviimiseks sovhoosides, masina-traktorijaamades ja masina-traktoritöökodades (MTJ ja MTT), ning nõudma tööstus-, ehitus- ja transpordiettevõtete käitiskomiteedelt osutada abi käesoleva kampaania läbiviimisel.

Pleenum pöörab vabariigi ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu kolhooside üle šefluse organiseerimise erilisele tähtsusele tööstus-, ehitus- ja transpordiettevõtete poolt. Eesti NSV AÜKN presiidium ja vabariiklikud komiteed on kohustatud kontrollima süstemaatiliselt šefluse seisukorda ja saavutama selle töö järjekindlat parandamist.

Kohustada Maatööliste Ametiühingu Vabariiklikku Komiteed võtma ühe kuu jooksul arvele kõik talusulased ja arendama nende keskel tööd ametiühingu-liikmeks värbamise alal ning osutama nendele abi üleminekuks tööle sotsialistlikku sektorisse. Panna ette ettevõtete ja sovhooside juhtijatele ja käitiskomiteede esimeestele luua normaalsed elamu-olustikulised tingimused talusulastele, kes siirduvad tööle sotsialistlikku sektorisse.

Arvestades vabariigis korraldatud talusulaste maakonnanõukogude tagajärgi, mis näitasid, et talusulaste keskel pole teostatud poliitmassilist ja kultuurhariduslikku tööd, kohustada Maatööliste Ametiühingu Vabariiklikku Komiteed parandama seda tööd vastavalt nendel nõupidamistel vastuvõetud otsustele ja saavutada lepingute sõlmimist kõigi palgalist tööjõudu kasutajate ja talusulaste vahel.

7. Kohustada AÜKN presiidiumi ja ametiühingute vabariiklikke komiteesid tugevdama massilist ühiskondlikku kont-

rolli sööklate, kaupluste, einelaudade, kioskite ja abimajandite töö üle. Organiseerida kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise töötajate hulgas sotsialistlikku võistlust kaubakäibe plaanide täitmise ja ületamise, kaupade kvaliteedi parandamise ja assortimendi laiendamise ning töötajate kultuurilise teenindamise eest, lõpetada kõigis töolisvarustuse osakondi omavates ettevõtetes kontrollrevisjonikomisjonide valimised.

Kohustada vabariiklikke ja kätiskomiteesid läbi viima 1948. a. maikuul ettevõtete-asutuste ühiselamute kontroll vabariiklikul ühiselamute sanitaarse seisukorra ülevaatusel ülevaatuskomisjonide poolt tehtud ettekirjutuste täitmise üle. Ettevõtete ja asutuste juhtijad, kes suhtuvad hoolimatult elamulustikuliste küsimuste lahendamisesse, võtta karmile vastutusele.

8. Pleenum kohustab AÜKN presiidiumi, ametiühingute vabariiklikke-, maakonna- ja kätiskomiteesid otsustavalt parandama organisatsioonilis-massilist tööd töötajate ametiühingusse värbamise ja liikmemaksude õigeaegse maksmise alal.

Pleenum kohustab Ametiühingute Kesknõukogu presiidiumi, vabariiklikke ja kätiskomiteid ning ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjone tugevdama kontrolli ametiühingu-organisatsioonide finantsmajandusliku tegevuse üle ja võtma finantsdistsipliini rikkujaid karmile vastutusele.

9. Ära märkida mitteüllaldast abi Eesti NSV ametiühingute organisatsioonidele Keskrajoonide MTJ-de ja Maaorganite Töölise ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee, Elamu-Kommunaalehituse Töölise Ametiühingu Keskkomitee, Keskrajoonide Tervishoiutöölise Ametiühingu Keskkomitee ja Tekstiiltöölise Ametiühingu Keskkomitee poolt.

Pleenum avaldab kindlat veendumust, et ametiühingute vabariiklikud, linna-, maakonna- ja kätiskomiteed bolševistliku partei juhtimisel ja laialdase ametiühinguaktiivi kaasabil mobiliseerivad kõik jõud viisastaku täitmisele nelja aastaga.

**Eesti NSV Ametiühingute
Kesknõukogu**

**О ходе выполнения постановления Президиума ВЦСПС «О работе
Совета Профсоюзов Эстонской ССР»**

*Доклад председателя Центрального Совета Профсоюзов
Эстонской ССР тов. Л. Иллисона.*

I.

Товарищи!

В течение первых двух лет послевоенной сталинской пятилетки в Эстонской ССР проделана значительная работа по восстановлению и развитию народного хозяйства республики и улучшению материального и культурного обслуживания трудящихся.

Промышленность Эстонской ССР достигла уже к концу 1947 г. довоенного уровня, некоторые же отрасли промышленности значительно превысили довоенный уровень. Сланца, например, в настоящее время добывают на треть больше, чем перед войной. Объем промышленной продукции в целом показывает успешный рост. В 1947 году общий объем промышленной продукции республики возрос по сравнению с 1946 годом на 42,1 проц. Производственный план промышленности за I квартал 1948 года — третьего, решающего года пятилетки — выполнен на 104,8 проц. Производственный план апреля выполнен на 113 проц. Выпуск валовой продукции в апреле 1948 года превысил выпуск апреля 1947 года на 46 проц. Значительно увеличилось производство товаров ширпотреба и продуктов питания.

Имеются также значительные достижения в области строительства и транспорта, хотя здесь государственные планы повсюду и не выполнены.

В сельском хозяйстве Эстонской ССР удалось в 1947 г. поднять урожайность зерновых культур по сравнению с 1945 г. на 70 проц. и картофеля на 43 проц. План государственных хлебопоставок республика выполнила досрочно. Особенно следует отметить успех социалистического сектора сельского хозяйства — совхозов в повышении урожайности. Урожай в совхозах значительно выше, чем урожай у крестьян-едино-

личников. Ознакомившись с преимуществами социалистического крупного сельского хозяйства в братских республиках и у себя, передовая часть нашего крестьянства начинает объединяться в колхозы: в республике к настоящему времени организовано 57 колхозов.

Успешное развитие нашего народного хозяйства стало возможным благодаря преимуществу социалистической системы хозяйства, вследствие роста производственной активности рабочего класса, крестьян и интеллигенции и в результате развернувшегося социалистического соревнования за досрочное выполнение хозяйственных планов. Коллективы многих предприятий в широком социалистическом соревновании достигли уже в 1947 году запланированного на 1950 год уровня выпуска продукции.

Производственную активность трудящихся Эстонской ССР ясно доказывает тот факт, что в социалистическое соревнование включилось свыше 80 проц. рабочих, инженерно-технических работников и служащих. Число стахановцев и ударников возросло почти до 35.000 человек. Производительность труда в промышленности в 1947 г. возросла по сравнению с 1946 г. на 30,2 проц., себестоимость снизилась на 6,3 проц.

На основе социалистического соревнования и стахановского движения выросли известные по всей республике передовики производства. Фрезеровщик завода № 9 тов. Роберт Пийльберг выполнил свыше 10 годовых заданий, ему присуждается решением Совета Министров ЭССР и ЦСПС в течение пяти кварталов подряд звание лучшего фрезеровщика республики. За восстановление котлов заводов обработки сланцев и электростанций, за реализацию конструкций их оборудования и высокие показатели труда его наградили премией Советской Эстонии. Он депутат городского Совета депутатов трудящихся Таллина.

Стахановка-шишельница Коплиского машиностроительного завода тов. Кати Проос выполняет ежедневно нормы выработки на 300—500 проц. и перевыполнила уже 8 годовых заданий. Ей присвоено звание лучшей шисьельницы республики пять кварталов подряд, дважды она награждена Почетной грамотой Президиума Верховного Совета ЭССР. Избрана депутатом городского Совета депутатов трудящихся Таллина. Мастер подготовительного цеха нарвской Кренгольмской Мануфактуры тов. Эрих Рятсеп принимал активное участие в

восстановлении своего цеха. Под его руководством цех из месяца в месяц перевыполняет свои производственные планы. Он обучил на курсах техминимума одиннадцать рабочих и подготовил трех помощников мастеров. Активный рационализатор. Ему присвоено решением Совета Министров ЭССР и ЦСПС звание лучшего мастера текстильной промышленности республики за I квартал 1948 года. Депутат городского Совета депутатов трудящихся Нарвы.

Крепильщик шахты «Кивиыли» тов. Александр Вернер постоянно выполняет нормы выработки свыше 200 проц. Ему присвоено в I кв. 1948 года звание лучшего по профессии, он награжден Почетной грамотой Президиума Верховного Совета ЭССР.

К многочисленным передовикам нашей промышленности можно было бы добавить знатных стахановцев строительства и транспорта, как например, маляра стройтреста № 1 тов. Кристьяна Кярбера, составителя поездов станции Таллин тов. Аугуста Саара, машиниста Таллинского депо тов. Александра Парика и т. д. и т. д. В совхозах республики выросли мастера высоких урожаев. Бригадир совхоза «Сымерпалу» тов. Карл Исак собрал с участка в 32,4 га — по 30,03 центнера ржи с га, за что ему Указом Президиума Верховного Совета СССР недавно присвоено высокое звание Героя Социалистического Труда. 67 рабочих совхозов награждены орденами и медалями СССР.

Они и многие подобные им передовики в промышленности, на транспорте, в строительстве и в сельском хозяйстве нашей республики — являются нашим величайшим достижением и гордостью. Советский строй в Эстонии освободил творческие силы трудящихся. Только теперь могло появиться и появилось у рабочих желание работать все лучше и лучше, потому что только теперь они работают, сознавая, что все что они производят, они производят для своего государства и для себя.

Быстрому развитию народного хозяйства Эстонской ССР в огромной степени способствовала экономическая, политическая и организационная помощь со стороны братских республик, особенно со стороны РСФСР. Эта помощь состояла не только в ввозе машин, оборудования, сырья, искусственных удобрений, товаров ширпотреба и продуктов питания, но и в приобретении опыта по социалистическому строительству других братских республик. Несомненно наши стахановцы многому научились и должны еще большему научиться у своих

русских товарищей по работе и у таких знатных людей, как товарищей Голковой, Матросова, Якушина, Запорожца, Иванова, Российского и многих других.

Эстонский народ своими достижениями в строительстве народного хозяйства республики, в первую очередь, обязан руководству и заботе о развитии молодой союзной республики со стороны большевистской партии, советского правительства и лично товарища Сталина. Широкие массы нашего народа правильно поняли это, тесно сплотившись вокруг партии и правительства. Это показывают выборы в Верховные Советы СССР и ЭССР, а также выборы в местные Советы, когда избиратели Советской Эстонии единодушно голосовали за кандидатов блока коммунистов и беспартийных. Высокую политическую сознательность продемонстрировал народ Советской Эстонии при размещении третьего государственного займа восстановления и развития народного хозяйства СССР. Наши рабочие и служащие подписались на заем стопроцентно, выполнив план размещения займа по республике на 113,7 проц. Крестьяне выполнили план размещения займа на 114,5 проц.

Профсоюзы Эстонской ССР, верные помощники большевистской партии, сыграли значительную роль в мобилизации трудящихся республики на выполнение и перевыполнение производственных планов, в организации стахановского движения и на основе этого — в улучшении материального и культурного обслуживания трудящихся.

Только в условиях советского строя профсоюзы Эстонии смогли вырасти в действительно массовые организации рабочего класса. В профсоюзах Советской Эстонии состоят в 12 раз больше рабочих и служащих, чем в профсоюзах буржуазной Эстонии 10 лет назад, в 1938 году. Численный рост говорит о повышении значения профсоюзов в общественной жизни Советской Эстонии, не говоря о том, что советским профсоюзам доверены партией и правительством важнейшие задачи по развитию народного хозяйства, политическому воспитанию трудящихся и удовлетворению их материальных и культурных потребностей.

II.

Но, при всех наших достижениях, мы не должны даже на мгновение забывать о том, что нам жизненно необходимо с каждым днем повышать темпы движения вперед, быстрее

строить и давать больше продукции. Это — единственный верный путь для укрепления Советского государства и постоянного повышения жизненного уровня народа. «В нашу эпоху все дороги ведут к коммунизму» (Молотов). Считаюсь с международным положением и учитывая политические цели, трудящиеся Советской страны выдвинули лозунг: «Пятилетку — в четыре года!» За проведение в жизнь этого лозунга борются и трудящиеся Эстонской ССР. В свете этих задач следует рассматривать и работу и задачи профсоюзов Советской Эстонии.

Стоит ли работа профсоюзов Советской Эстонии во главе с Советом Профсоюзов Эстонской ССР на уровне задач, поставленных партией и правительством перед трудящимися ЭССР, достаточно ли руководят и достаточную ли помощь оказывают наши профсоюзные организации проявлению трудового энтузиазма работающих, повышают ли их сознательность, создают ли им необходимые для работы условия, поддерживают ли их инициативу в вопросах их бытового устройства? На этот вопрос, к сожалению, приходится ответить: профсоюзные организации ЭССР занимаются этим в настоящее время далеко не удовлетворительно.

В марте текущего года Президиум ВЦСПС заслушал отчет о работе Совета Профсоюзов Эстонской ССР и принял решение, которое всем вам известно. Наряду с некоторыми достижениями Президиум ВЦСПС отметил серьезные недостатки в работе профсоюзных организаций Эстонской ССР.

Несмотря на досрочное выполнение производственно-хозяйственного плана 1947 г. в целом по республике, отдельные предприятия не выполняют государственных планов. Совет Профсоюзов и республиканские комитеты профсоюзов не мобилизовали рабочих и инженерно-технических работников этих предприятий на устранение недостатков в организации производства, на повышение производительности труда и успешное выполнение государственного плана выпуска продукции.

На многих предприятиях, в МТС и совхозах профсоюзные организации поверхностно руководят социалистическим соревнованием и не вникают глубоко в организацию производства. Передовые методы работы известных всей стране стахановцев не распространяются на предприятиях республики, в резуль-

тате этого стахановское движение не приобретает массового характера.

Большинство фабрично-заводских комитетов профсоюзов не выполнило постановления XII пленума ВЦСПС об организации на предприятиях досок почета, о введении книг почета и выдаче почетных грамот.

Профсоюзные организации неудовлетворительно руководят работой производственных совещаний, не ведут учета рабочих предложений и не проверяют их выполнения.

Не организован контроль над выполнением коллективных договоров. В результате многие руководители хозяйственных организаций свои обязательства по коллективным договорам не выполнили.

Президиум ВЦСПС обратил внимание на неудовлетворительное выполнение обязательств коллективных договоров и на плохие культурно-бытовые условия работающих в сланцевом бассейне и на нарвской Кренгольмской Мануфактуре.

Эти недостатки происходят от того, что местные профсоюзные организации примиренчески относятся к ним. Профработники редко бывают в общежитиях, не обсуждают на заседаниях фабрично-заводских и местных комитетов бытовых вопросов.

Совет Профсоюзов ЭССР работает в отрыве от профсоюзных организаций, недостаточно обобщает опыт работы республиканских, уездных, фабрично-заводских и местных комитетов профсоюзов, редко созывает собрания профсоюзного актива для обсуждения отчетов хозяйственных и профсоюзных руководителей о выполнении обязательств по коллективным договорам, об улучшении условий труда, выполнении планов жилищного строительства, ремонта жилищ, о состоянии материально-бытового и культурного обслуживания трудящихся. Работники Совета Профсоюзов редко бывают на местах, поверхностно проверяют работу профорганизаций, не вскрывая имеющихся недостатков.

Вместо оперативной помощи профсоюзным организациям, Совет Профсоюзов большую часть времени отводит заседаниям. Только за 9 месяцев 1947 г. проведено 48 заседаний президиума, на которых рассмотрено 226 вопросов. При этом важнейшие постановления Президиума ВЦСПС «Об усилении работы профсоюзных организаций по воспитанию интеллигенции в духе советского патриотизма и преданности Советскому государству», «Об улучшении работы с профсоюзными

кадрами» и «Об улучшении организационно-массовой работы в профсоюзных организациях» не были своевременно обсуждены.

Недостаточно внимания уделяется полит-массовой и культурно-просветительной работе среди трудящихся. В клубах и красных уголках слабо развернута пропаганда послевоенной сталинской пятилетки, не проводятся лекции и беседы о героической борьбе народов Советского Союза в годы Великой Отечественной войны, о Сталинской Конституции, о дружбе народов Советского Союза, о борьбе Советского государства за мир и демократию против сил реакции.

Крайне неудовлетворительно организована массово-политическая и культурная работа в Центральном доме культуры им. Я. Томпа в г. Таллине. За весь 1947 г. в Доме культуры было проведено всего 16 лекций со средней посещаемостью 30—40 человек, не было ни одного доклада по истории ВКП(б), произведениям классиков марксизма-ленинизма, по международному и внутреннему положению Советского Союза.

Совет Профсоюзов и республиканские комитеты недооценивают происходящую классовую борьбу в деревне, не оказывают необходимой помощи низовым профсоюзным организациям на селе. Совет Профсоюзов проявляет аполитичность в этом вопросе. Одновременно Президиум ВЦСПС отмечает, что Центральные комитеты профсоюзов: рабочих текстильной промышленности, рабочих и служащих МТС и земельных органов Центра, рабочих центральных железных дорог, рабочих каменноугольной промышленности западных районов, рабочих коммунально-жилищного строительства не учитывают особенностей работы профсоюзных организаций ЭССР, крайне неудовлетворительно руководят республиканскими, фабрично-заводскими и местными комитетами и слабо связаны с Советом Профсоюзов ЭССР.

Президиум ВЦСПС вскрыл этим основные недостатки и их причины в работе Совета Профсоюзов ЭССР и профсоюзных организаций всей республики. Исходя из стоящих перед профсоюзными организациями Советской Эстонии задач и состояния нашей профсоюзной работы, Президиум ВЦСПС дал нам ясные и точные указания для быстреего улучшения работы, оказав этим большую помощь нашим профсоюзным организациям.

После постановления Президиума ВЦСПС Совет Проф-

союзов ЭССР, республиканские комитеты профсоюзов, фабрично-заводские и местные комитеты приступили на основе этого важного постановления к перестройке профсоюзной работы.

Ниже рассмотрим подробнее работу наших профсоюзных организаций и ход выполнения постановления Президиума ВЦСПС с вытекающими из этого дальнейшими задачами.

III.

Несмотря на то, что план выпуска валовой продукции промышленности республики за I квартал выполнен на 104,8 проц., государственный план не выполнили 24,1 проц. общего количества предприятий. Из 69 предприятий Министерства пищевой промышленности не выполнили план 49 предприятий (71 проц.), из 77 предприятий Министерства местной промышленности не выполнили план 25 предприятий или одна треть. Такое же положение по предприятиям лесной промышленности и предприятиям стройматериалов. Планы I квартала не выполнили такие крупные предприятия, как: завод № 9, сланцевые комбинаты «Кивиыли» и «Кохтла», Таллинская электростанция, «Унион», Таллинская спичечная фабрика, текстильная фабрика в Синди имени I Декабря и др. Правда, в апреле число невыполняющих планы предприятий значительно сократилось, но, как показывает сообщение Уполномоченного Госплана СССР при Совете Министров Эстонской ССР, и в апреле среди невыполняющих планы предприятий имеется ряд крупных заводов и фабрик, как, например, электростанции в Таллине и Элламаа, Таллинский и Пярнуский рыбокомбинаты, Таллинский и Пярнуский мясокомбинаты, кожкомбинат «Унион», завод «Пунане Рэт», сланцепергонные заводы в Кохтла и Кивиыли.

Другим крупным недостатком является то, что многие наши промышленные предприятия не выполняют планы по номенклатуре. В наших важнейших отраслях промышленности не выполнены в I квартале 1948 года планы по номенклатуре на 40 проц. и больше. Предприятия Министерства местной промышленности выполнили план четырех месяцев текущего года из 79 важнейших номенклатурных названий только по 38 номенклатурным названиям. Если к этому добавить, что значительное количество нашей текстильной продукции, кожпродукции и др. выпускается предприятиями несоответствующего

требованиям качества, станет понятно, как, скрываясь за общими показателями выполнения плана, ряд предприятий обманывает государство и народ.

По этому поводу следует сказать, в первую очередь, что Совет Профсоюзов, республиканские комитеты профсоюзов и фабрично-заводские комитеты еще не выполнили постановления Президиума ВЦСПС, не обратили серьезного внимания на отстающие и плохо работающие предприятия, не мобилизовали рабочих и инженерно-технических работников этих предприятий на устранение недостатков в организации производства, на повышение производительности труда и на успешное выполнение государственного плана выпуска продукции. В связи с предмайским соревнованием был достигнут некоторый успех и нам следует закрепить его, добиться выполнения восьмимесячных производственных планов к 8-й годовщине ЭССР — 21 июля с. г.

Президиум Совета Профсоюзов, руководясь указаниями ВЦСПС, в последнее время неоднократно обращал внимание республиканских комитетов и фабрично-заводских комитетов на подлежащий осуждению формализм в организации и руководстве социалистическим соревнованием. Президиум Совета Профсоюзов ЭССР заслушал в марте доклад токаря машиностроительного завода «Ильмарине» тов. Оппера о своей работе. При заслушивании доклада этого лучшего токаря республики выяснилось, что на заводе «Ильмарине» (зам, председателя тов. Симато) социалистическое соревнование завкомом не организовано, завком не руководит им, не помогает создавать стахановцам необходимых условий труда, не организует передачи их опыта, не окружает стахановцев заботой и уважением, которых они заслуживают своей хорошей, передовой работой.

В конце апреля президиум Совета Профсоюзов впервые обсуждал итоги социалистического соревнования по профессиям при активном участии кандидатов на звание лучших по профессиям и председателей фабрично-заводских комитетов. Президиум Совета Профсоюзов потребовал также от фабрично-заводских и республиканских комитетов профсоюзов подведения итогов социалистического соревнования по профессиям с участием лучших стахановцев. Следует признать, что президиум и отдел зарплаты Совета Профсоюзов очень медленно проводят в жизнь постановление Президиума ВЦСПС об улуч-

шении организации социалистического соревнования и руководства им.

Только на некоторых передовых предприятиях, как, например, на текстильной фабрике «Пунане Койт», систематически внедрялись передовые методы труда известных всей советской стране стахановцев, направленные на досрочное выполнение государственных планов и повышение рентабельности производства.

Проведенная в Таллине в апреле проверка показала, что многие профсоюзные организации все еще применяют бумажный, кабинетный метод руководства социалистическим соревнованием вместо того, чтобы активно организовать соревнование среди самих рабочих. Зброшена такая важная форма социалистического соревнования, как соревнование по профессиям, организация показа соревнования и обмена стахановским опытом. Так, на Таллинской электростанции (председатель месткома тов. Китсель) индивидуальные обязательства имелись только у двадцати рабочих, а соревнование по профессиям вообще не было организовано. Лозунгов, плакатов, досок показателей работы смен, бригад и отдельных рабочих не было. Но всем известно, что на электростанции часты аварии и не выполнен план I квартала и апреля.

На заводе № 9 (председатель завкома тов. Войт) социалистическое соревнование организовано плохо. Здесь пользовались при оформлении социалистических обязательств печатными бланками, которые, например, в литейном цехе заполнялись руководителем цеха, и после этого оставались лежать в ящике стола в канцелярии. Итоги соревнования подводятся с большим опозданием. Доски почета, доски показателей заполняются с большим опозданием, иногда через несколько месяцев.

Подобные и еще худшие примеры можно привести о Таллинской спичечной фабрике, о заводах «Кварц» и «Силикат», паровозном депо станции Таллин, кожкомбинате «Унион», резиновой фабрике «Пыхъяла», обувной фабрике «Актив» и др.

Надлежащих выводов из постановления Президиума ВЦСПС об улучшении руководства социалистическим соревнованием не сделал Республиканский комитет профсоюза рабочих химической и сланцевой промышленности, несмотря на то, что в работе этого комитета в особенности оказывали по-

мощь и направляли ее как ЦК союза рабочих каменноугольной промышленности западных районов, так и Совет Профсоюзов ЭССР. На многих предприятиях сланцевого бассейна далеко не удовлетворительно организовано социалистическое соревнование за выполнение восьмимесячного плана к 8-й годовщине ЭССР, 21 июля. Так, на предприятиях «Газсланцестроя», на комбинате «Кивиыли» и на шахте № 10 не принято цеховых, бригадных и индивидуальных обязательств. На сланцеперегонном заводе в Кохтла-Ярве «Главгазтоппрома», а также трестом «Газсланцестроя» итоги социалистического соревнования между цехами подводятся в тесном кругу, специальным жюри. Присвоение наименования — стахановец — производится в канцелярии отдела зарплаты служащими этого отдела на основании ведомостей выполнения норм выработки. На многих предприятиях сланцевой промышленности производственные совещания или вообще не проводятся, или же проводятся формально, на них не вскрывают недостатков в организации производства и не поднимают инициативы работающих на устранение этих недостатков.

Из этого понятно, почему именно в сланцевой промышленности, в важнейшей отрасли промышленности республики, стахановское движение не приобрело массового характера. Стахановцев там всего 9,5 проц., в то время, как к общему количеству работающих промышленности, строительства и транспорта республики стахановцев 35 процентов.

Как Республиканскому комитету профсоюза рабочих химической и сланцевой промышленности, так фабрично-заводским и местным комитетам предприятий сланцевой промышленности следует решительно улучшить работу по организации социалистического соревнования и руководству им, ликвидировать формализм и бюрократизм в этом деле, обратить главное внимание на организацию индивидуального социалистического соревнования и соревнования по профессиям, показ результатов соревнования, обмен передовым опытом, развитие критики и самокритики трудящихся и поддерживание их творческой инициативы.

Не лишне здесь вспомнить учение Ленина и Сталина об организации социалистического соревнования, которое дает нам правильное направление в основных вопросах соревнования. Ленин учит, что, во-первых, следует обеспечить гласность и показ соревнования, во-вторых, сравнимость достигнутых

коллективами результатов и, в-третьих, возможность использования лучших результатов соревнующихся.

Товарищ Сталин говорит: «Социалистическое соревнование не есть канцелярское дело. Социалистическое соревнование есть выражение деловой революционной самокритики масс, опирающейся на творческую инициативу миллионов трудящихся».

Так и только так нам следует понимать социалистическое соревнование. Исходя из указаний Ленина и Сталина наши профсоюзы должны организовать социалистическое соревнование так, чтобы оно вылилось в мощное, живое движение за досрочное выполнение производственных планов, повышение производительности труда и снижение себестоимости продукции. Совет Профсоюзов и республиканские комитеты профсоюзов должны в этой работе быть не только контролерами, но, прежде всего, руководителями и посредниками в передаче опыта передовиков. До сих пор мы с этим справлялись явно неудовлетворительно. Эту ошибку нам нужно немедленно исправить.

Большая работа проделана при участии профсоюзных организаций в I квартале 1948 года по пересмотру устаревших и заниженных норм на предприятиях местного, республиканского, а частично и союзно-республиканского и союзного подчинения. С пересмотром норм затраты рабочей силы на выполнение месячного плана в республиканской и местной промышленности уменьшены на 600 тыс. человеко-часов. На многих предприятиях пересмотр норм сопровождался внедрением оргтехнических мероприятий, направленных на повышение производительности труда. Так, например, на шахтах Министерства сланцехимпрома применяется электробурение, механизмуется сортировка сланца и транспортировка и т. д.

В разработке новых норм принимали участие примерно 2000 инженерно-технических работников и стахановцев, новые нормы обсуждались на рабочих собраниях. При этом было внесено 1200 рационализаторских предложений. К сожалению, из них внедрено в производство до сих пор только 50.

Так как новые нормы были внедрены лишь во второй половине апреля, мы не имеем еще полных сведений об их выполнении и об уровне зарплаты. Учитывая, однако, что на наших предприятиях имеются большие резервы для поднятия производительности труда, можно смело сказать, что там, где администрация и фабрично-заводской комитет серьезно руко-

водят систематическим внедрением оргтехнических мероприятий, организуют и способствуют развитию массового рабочего изобретательства и рационализации и руководят социалистическим соревнованием, внедрение новых норм выработки ведет к хозяйственному укреплению предприятия, досрочному выполнению производственных планов и улучшению материального положения рабочих, в том числе и к повышению заработной платы. Этого профорганизациям необходимо добиться на всех без исключения предприятиях.

IV.

Коллективные договоры, заключенные между администрацией и фабрично-заводскими комитетами — представителями коллективов работающих, являются важнейшим средством, которое обеспечивает выполнение и перевыполнение государственных планов, дальнейшее повышение производительности труда, улучшение организации труда и повышение ответственности хозяйственных и профсоюзных организаций за улучшение жилищно-бытового и культурного обслуживания рабочих, инженерно-технических работников и служащих. VI пленум Совета Профсоюзов подвел итоги выполнения коллективных договоров за 1947 год. Президиум ВЦСПС указал нам на серьезные недостатки в осуществлении контроля над выполнением коллективных договоров, в первую очередь, со стороны хозяйственных руководителей на предприятиях сланцевой промышленности и на Кренгольмской Мануфактуре.

Остановимся коротко на заключении и выполнении коллективных договоров текущего года. Благодаря указаниям ВЦСПС и предупреждению VI пленума Совета Профсоюзов кампания по заключению коллективных договоров на предприятиях промышленности, транспорта и строительства республики вылилась в текущем году в мощное хозяйственно-политическое мероприятие, к которому и хозяйственные и профсоюзные руководители отнеслись более серьезно, чем в прошлом году. В то же время можно отметить рост активности трудящихся в обсуждении проектов коллективных договоров. Если в прошлом году на собраниях по обсуждению коллективных договоров выступило 6885 человек и было внесено 6277 предложений, то в настоящем году выступивших было 9916 человек, внесших 8541 предложение к проектам коллективных договоров. Активное отношение рабочих и служащих и их

твердая вера в коллективный договор, как в средство устранения недостатков в производстве, улучшения материально-бытового положения трудящихся, ко многому обязывает наши профсоюзные организации.

В связи с заключением новых коллективных договоров Совет Профсоюзов совместно с республиканскими комитетами организовал в 7 крупных промышленных центрах республики партийно-хозяйственно-профсоюзные активы и провел собрания рабочих почти на всех предприятиях. В ходе заключения коллективных договоров Совету Профсоюзов пришлось исправить ряд серьезных недостатков, которые были допущены профсоюзными и хозяйственными организациями в заключении коллективных договоров, например, на текстильной фабрике «Пунане Койт», в стройтресте № 1 и т. д.

Нужно отметить, что во время заключения коллективных договоров со стороны Совета Профсоюзов была проявлена достаточная активность. Однако, ошибка Совета Профсоюзов так же, как и в прошлом году, заключается в том, что он не приступил с такой же активностью к организации контроля выполнения коллективных договоров. В результате этого дело с выполнением новых договоров у нас обстоит очень плохо.

На многих предприятиях не выполнено первое условие для проверки выполнения коллективных договоров — коллективные договоры не доведены до каждого работающего путем их вывешивания в цехах, клубах, красных уголках и общежитиях, а также путем вручения печатных коллективных договоров каждому работающему. Фабрично-заводские комитеты должны немедленно и безоговорочно требовать этого от руководителей предприятий, а задачей республиканских комитетов и Совета Профсоюзов является — строжайшим контролем добиться доведения коллективных договоров до каждого работающего.

В сланцевом районе заключение коллективных договоров запоздало в текущем году, в первую очередь, из-за медлительности Министерства сланцехимпрома ЭССР и пассивности Республиканского комитета, а отчасти также отдела зарплаты Совета Профсоюзов. Все же и там уже настало время приступить к выполнению и проверке выполнения коллективных договоров. К сожалению, нужно сказать, что местком «Газсланцестроя» (председатель тов. Колков) и шахтком шахты «Кукрусе» (председатель тов. Степедюк) не взяли коллективных договоров в основу профсоюзной работы. До сих пор у

постоянных комиссий этих комитетов нет конкретных заданий по организации выполнения и контроля над выполнением коллективных договоров. Эти профсоюзные комитеты и их комиссии не знают даже хода выполнения таких важнейших обязательств, как обязательства по внедрению оргтехнических мероприятий и жилищного строительства. В результате этого ранее образцовое новое общежитие на шахте «Кукресе» находится в запущенном состоянии, не улучшилось положение в общежитиях «Газсланцестроя», особенно в молодежном городке Саку. Медпункты этого же стройтреста и сланце-перегонных заводов в Кохтла-Ярве в антисанитарном состоянии, здравпункт шахты «Кукресе» не укомплектован медперсоналом.

Эти серьезные недостатки вскрыты бригадой Совета Профсоюзов несколько дней назад. Президиум Совета Профсоюзов немедленно примет меры к тому, чтобы призвать к порядку руководителей хозяйственных и профсоюзных организаций. Но следует спросить, почему республиканский комитет рабочих сланце-химической промышленности не вмешался своевременно и если не сумел добиться исправления недостатков, почему не сообщил о них Совету Профсоюзов? Такого безразличного отношения к выполнению коллективных договоров по улучшению бытового положения трудящихся члены профсоюза, повидимому, не простят тов. Пильман. Тем более, что теперь решением XX пленума ЦК КП(б) Эстонии внимание всех директивных и исполнительных органов республики обращено на сланцевый район и Совет Министров ЭССР принял развернутое постановление «О мерах по оказанию помощи строительным организациям и промышленным предприятиям сланцевого бассейна и по улучшению культурно-бытового обслуживания трудящихся сланцевого бассейна». Только на основе этого постановления профсоюзные организации сланцевого бассейна могут добиться значительного улучшения положения в сланцевом бассейне.

Етoрым слабым местом в нашей профсоюзной работе, на которое ВЦСПС обратил наше внимание, является нарвская Кренгольмская Мануфактура. Благодаря помощи ВЦСПС, ЦК профсоюза текстильщиков СССР и наших республиканских организаций положение на нарвской Кренгольмской Мануфактуре несколько улучшилось, но это улучшение очень незначительное.

План строительства в I квартале 1947 г. составлял 700.000 руб., выполнение плана — 873 тыс. руб., в рублях план пере-

выполнен, но в эксплуатацию жилплощади за I квартал не сдано ни одного квадратного метра, только в первой половине апреля сдали в эксплуатацию за счет I квартала 1040 квадратных метров жилой площади.

В конце марта на Кренгольмской Мануфактуре провели общественный смотр общежитий, вскрывший большие недостатки в санитарном состоянии, оборудовании и содержании общежитий. На основе составленных во время смотра актов некоторые недостатки администрацией устранены. Улучшилось культурное обслуживание проживающих в общежитиях, в общежитиях проводятся лекции и беседы. Но в то же время санитарное состояние, оборудование, содержание общежитий и скученность в них остались почти прежними.

Для улучшения культурного обслуживания работающих администрация Кренгольмской Мануфактуры (директор Столбов) уже второй год обещает восстановить клуб. Даже в текущем году администрация обязалась не позднее 1 июня сдать клуб в эксплуатацию, но по ходу работ по восстановлению клуба можно предполагать, что клуб будет окончательно достроен в августе—сентябре.

Несмотря на то, что президиум ВЦСПС обратил наше внимание на невыполнение обязательств коллективных договоров со стороны хозяйственных организаций в основном в сланцевом бассейне и на нарвской Кренгольмской Мануфактуре, нам следует признать, что положение в этой области не многим лучше и на многих других предприятиях. Ярким примером является здесь торфопредприятие Элламаа, где совсем недавно секретарь ЦК КП(б) Эстонии тов. Каротамм вскрыл преступное отношение к элементарнейшим требованиям материального и культурного обслуживания рабочих-торфяников со стороны администрации и общественных организаций. При прибытии на место бригады ЦК КП(б) Эстонии, в которую входили и представители Совета Профсоюзов, выяснилось, что уже при вербовке рабочих администрация грубо обманула вербуемых, обещав им полуторную оплату труда против установленного соответствующим приказом Министерства электростанций СССР. Далее по индивидуальному трудовому договору, заключенному при вербовке, обещали оплатить подъемные и суточные за время пребывания в пути. Эти деньги были выплачены частично или совсем не выплачены. В начале работы платили незаконно прогрессивку по результатам каждого ра-

бочего дня, позже перешли на законную, предусмотренную коллективным договором, оплату прогрессивки по результатам работы за декаду. Рабочим выдали спецодежду из дорогостоящего, непрактичного материала для верхней одежды, тогда как брезентовая спецодежда, более целесообразная, обошлась бы в 3—4 раза дешевле.

Жилищные условия в Элламаа были невыносимые. Рабочих, из которых многие были семейные, поселили в имеющихся бараках, без какой-либо перестройки, ликвидировав в них только двухэтажные нары. Бараки перегрузили так, что во многих случаях в небольшом помещении уместились по 4—5 семей. Умывальные помещения почти во всех бараках очень тесные и общие для мужчин и женщин. Все бараки кишели клопами. Маленькая баня была открыта всего два раза в неделю и за ее пользование брали непомерно высокую плату. Орс «Эстонэнерго» организовал в Таллине магазин фруктов и деликатесов, однако в Элламаа они не завезли даже картофель по государственным ценам. В результате этого рабочие были вынуждены покупать картофель на рынке по тройной цене.

На культурное обслуживание рабочих-торфяников не обращалось никакого внимания, несмотря на то, что в Элламаа имеется довольно хорошее клубное помещение. В клубе крайне редко организуются лекции. Кружки художественной самодеятельности организованы в основном для молодежи, владеющей эстонским языком, но подавляющее большинство рабочих-торфяников по национальности русские. Равнодушное отношение к русским рабочим дошло до того, что многим русским рабочим вручались трудовые договоры на эстонском языке, которые они могли читать только при помощи переводчика.

Такое преступное отношение к рабочим вызвало обоснованное глубокое возмущение среди рабочих, большую текучесть и частые прогулы. Несмотря на то, что оставшиеся рабочие работали с большим подъемом и систематически перевыполняли нормы, торфопредприятие в целом не выполнило плана, что нанесло большой ущерб снабжению электроэнергией народного хозяйства республики.

Местком энергорайона Элламаа (председатель тов. Орас) относился безразлично к этому невыносимому положению, не сделал ни малейшей попытки призвать к порядку администрацию, не созвал общего собрания рабочих. Коллективный до-

говор, в котором было предусмотрено разрешение многих наболевших вопросов, лежал в столе директора, как документ «строго секретного» порядка. Почти все рабочие не были членами профсоюза, несмотря на то, что они сами высказывали желание вступить в профсоюз.

Политику невмешательства по отношению к Элламаа вел и Республиканский комитет профсоюза рабочих коммунального хозяйства (председатель тов. Геервальд). Секретарь Республиканского комитета тов. Райд был, правда, во второй половине апреля в Элламаа и был хорошо знаком с положением на месте. Республиканский комитет несколько раз вызывал тов. Орас отчитаться перед президиумом Республиканского комитета, но тот не удосужился явиться и дело так и осталось. И отдел рабочего снабжения Совета Профсоюзов (тов. Тамм) также не контролировал жилищно-бытовые условия торфоробочих Элламаа. Во время массового смотра санитарного состояния общежитий контрольная комиссия составила обстоятельный акт о состоянии общежитий и представила его Харьюмаской санинспекции для привлечения виновных к ответственности. 30 марта Харьюмаская санинспекция оштрафовала администрацию Элламаа на 2000 рублей и установила сроки устранения недостатков. Ни местком Элламаа, ни Республиканский комитет, ни отдел рабочего снабжения Совета Профсоюзов не проверили в дальнейшем, как администрация Элламаа устраняет приведенные в акте серьезные недостатки.

Положение, создавшееся на торфопредприятии Элламаа, яркий пример того, к чему приводит отрыв фабрично-заводских комитетов от масс и отсутствие контроля со стороны вышестоящих профсоюзных организаций над работой низовых организаций. Материалы о положении в Элламаа переданы Советом Профсоюзов прокурору республики для привлечения виновных к ответственности и даны указания Республиканскому комитету рабочих коммунального хозяйства о скорейших выборах нового состава месткома. Повидимому, президиуму Совета Профсоюзов придется вернуться к этому вопросу сразу же после пленума.

Почему становятся возможными такие грубые нарушения обязательств коллективного договора и советского трудового законодательства со стороны некоторых хозяйственных руководителей? В Постановлении Президиума ВЦСПС на этот вопрос дан меткий ответ: «Профсоюзные организации примиренчески относятся к имеющимся недостаткам». Именно при-

миренческое отношение имеет место еще в настоящее время в сланцевом районе, на Кренгольмской Мануфактуре и в Элламаа. Правда, как на Кренгольме, так и на некоторых предприятиях сланцевой промышленности фабрично-заводские комитеты обеспокоены плохим состоянием общежитий и т. п., но дальше этого дело не идет. Мало, очень мало они проявляют инициативы, не заслушивают директоров и других хозяйственных руководителей на общих собраниях о выполнении коллективных договоров. А если такие собрания и проводятся, то они плохо подготовлены, без предварительной основательной проверки со стороны фабрично-заводского комитета и без содоклада о выполнении обязательств коллективного договора. Председатели и члены наших фабрично-заводских комитетов зачастую недостаточно принципиальны, последовательны и настойчивы, не хотят портить отношений с дирекцией предприятия. От этого, в конце концов, страдают интересы народного хозяйства, жизненные интересы трудящихся, так как выполнение плана жилищного строительства, благосостояние общежитий и т. п. обеспечивают регулярное выполнение и перевыполнение государственных планов и радикальное улучшение культурно-бытового положения трудящихся.

Президиум ВЦСПС правильно отмечает, что Совет Профсоюзов повинен в возникновении подобных положений, так как он не показывает примера принципиальности в разрешении культурно-бытовых вопросов фабрично-заводским и республиканским комитетам. Работники Совета Профсоюзов мало бывают в общежитиях и если даже посещают их, то не поднимают достаточно остро вопрос об устранении обнаруженных недостатков, не доводят разрешение вопросов до конца. Мы как бы свыклись с теми большими недостатками, которые имеются на ряде предприятий. Привычка к недостаткам очень опасное явление, от которого должны, прежде всего, избавиться не только Совет Профсоюзов и его аппарат, но и республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты и весь профсоюзный актив. Каждый профработник и активист должен ясно осознать, что большевистская партия требует от каждого из нас защищать и удовлетворять нужды трудящихся и поддерживает наши обоснованные требования, направленные против любого хозяйственного руководителя, какой-бы высокий пост он не занимал.

Как именно из-за недоведения дела до конца проваливаются и лучшие мероприятия, позвольте привести пример о

Совете Профсоюзов и обо мне лично, как о его председателе. В прошлом году Совет Профсоюзов поставил перед собой задачу особо помочь проверке выполнения коллективного договора на комбинате «Кивийли». С этой целью я принял три раза участие в общих собраниях, посвященных проверке выполнения коллективного договора на комбинате «Кивийли». Каждый раз я приглашал с собой министра или одного из заместителей министра сланце-химической промышленности. На собраниях было достаточно критики и самокритики. На этих собраниях рабочие не раз вскрывали негодность быв. директора комбината Удраса на подобную должность. Каждый раз директор и министр давали обещания об исправлении крупных недостатков. Но, нужно сказать, что результаты были все же ничтожны, многие важнейшие обязательства со стороны администрации остались невыполненными. В конце концов, Совет Профсоюзов вынужден был поставить вопрос о невыполнении обязательств коллективных договоров на предприятиях Министерства сланце-химической промышленности перед Советом Министров ЭССР. Совет Министров принял постановление, в котором требовал немедленного выполнения обязательств коллективных договоров. Но и это постановление не было министру тов. Матвееву достаточно обязательным, так как Совет Профсоюзов не сидел, так сказать, все время «на шее». Заключение новых договоров опять-таки задержалось на предприятиях этого министерства. В Кивийли дела, несомненно, улучшатся, если у профсоюзных организаций будет достаточно настойчивости довести борьбу до конца за выполнение своих законных требований. Несомненно, однако, то, что невыполнение плана комбинатом уже продолжительное время отчасти является результатом недостаточной настойчивости Совета Профсоюзов, республиканского комитета и месткома.

Упрямы, подобные Удрасу, у нас имеются и на других предприятиях, где игнорируются законно заключенные коллективные договоры. Тов. Матвеев должен на примере Кивийли сделать серьезные выводы и совместно с Республиканским комитетом взять под неослабный контроль выполнение обязательств коллективных договоров на предприятиях, требуя без пощады к ответу тех хозяйственных руководителей, которые виновны в невыполнении обязательств коллективных договоров.

Наибольшим уроком это должно, однако, явиться для

Совета Профсоюзов и меня лично, так как я не довел до конца разрешения вопросов, поднятых рабочими.

Поэтому все профсоюзные организации во главе с Советом Профсоюзов должны принять к неуклонному выполнению указание Президиума ВЦСПС.

«Обязать Совет Профсоюзов, республиканские, уездные, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов регулярно проводить общие собрания рабочих и служащих и собрания профсоюзного актива. Ставить на обсуждение этих собраний доклады руководителей хозяйственных и профсоюзных организаций о выполнении обязательств по коллективным договорам, о реализации планов жилищного строительства и улучшении материально-бытового и культурного обслуживания работающих. Шире развернуть критику недостатков в работе профсоюзных и хозяйственных организаций и настойчиво добиваться выполнения принятых на собраниях решений».

С этого необходимо немедленно начать, чтобы обеспечить своевременное и полное выполнение обязательств коллективных договоров текущего года.

V.

Очень остро Президиум ВЦСПС вскрыл недостатки работы Совета Профсоюзов и профсоюзных организаций, в особенности профсоюза сельхозрабочих в деревне. События, которые произошли в деревне после принятия этого решения ВЦСПС и их анализ подтверждают, что Президиум ВЦСПС был совершенно прав в особенно суровой оценке работы Совета Профсоюзов в этой области.

15—30 марта 1948 г. Республиканский комитет профсоюза рабочих сельского хозяйства вместе с уездными комитетами партии провели уездные конференции батраков, итоги которых ярко освещают ту классовую борьбу, которая происходит сейчас в деревне, а также показывают, что профсоюзные организации недооценивают эту борьбу. В это время по ЭССР на учете состояли всего свыше 2000 батраков. На уездных совещаниях участвовало всего 754 чел. или 30 проц. общего числа батраков, в прениях выступили 75 батраков.

Кулаки старались удержать батраков от поездки на совещания и запугивали их. В Вырумаском уезде кулаки распространяли слухи, что все батраки, едущие на совещание, в при-

нудительном порядке будут направлены на лесные работы, в уезде Ляанемаа представитель кулаков на станции Лихула вел усиленную агитацию против поездки на совещание, заявляя: «Если вы поедете на совещание, обратно домой больше не вернетесь».

Кулак Яанисте из волости Лихула, узнав, что его 60-летняя батрачка Лиза Лаадога едет на уездное совещание батраков, дал ей с собой письмо для передачи своему знакомому. В письме было сказано:

«Она хочет 29 марта поехать на конференцию в Хаапсалу, я не знаю, что это за конференция там. Я не желаю, чтоб она туда ехала, она не знает, что там нужно сказать. Ты уговори ее, что ты приедешь 30 марта ко мне в гости. Скажи ей, что все будет хорошо. Ты ведь лучше знаешь, что нужно сказать».

Тов. Лаадога, не застав знакомого своего хозяина дома, уехала в Хаапсалу и передала письмо представителю Республиканского комитета профсоюза сельхозрабочих тов. Кауру.

В своих выступлениях на уездных конференциях многие батраки разоблачали ту беспощадную эксплуатацию, которую проводят кулаки. Несовершеннолетний батрак Янушевский из волости Тали, уезда Пярнумаа, рассказал, что согласно договора он является пастухом, но кулак заставляет его выполнять непосильные сельхозработы. Работать приходится без выходных дней, только за питание. Государственных праздников, как годовщину Октябрьской Революции, кулак не признает. Чтобы посетить кинопередвижку, приходится просить денег у товарищей. Тов. Янушевский на совещании заявил о вступлении в ремесленную школу.

Выявился целый ряд случаев, где кулаки бездушно обманывают батраков, не выплачивают им зарплаты. В Ляанемаа один кулак дошел до того, что потребовал от батрака уплаты требуемых с него 1500 рублей государственных налогов, так как батрак, по его мнению, виновен в назначении налога.

Совещания показали, что политмассовая работа среди батраков проводилась весьма слабо, можно сказать даже, вовсе не проводилась.

Такое положение среди батраков говорит об отсутствии работы среди батраков со стороны профсоюзных организаций сельхозрабочих. В противном случае батраки на совещаниях не задавали бы вопросов, как: «Имеет ли батрак право требовать от кулака денежной оплаты? Каким образом можно

вступить в профсоюз, сколько нужно платить членских взносов?» и т. д. и т. д.

Из 2000 батраков только 96 заключили письменные трудовые договоры, только 35 батраков по республике состоят членами профсоюза.

Все это является ясным доказательством недооценки классовой борьбы и аполитичности. Вильяндимаский уездный комитет профсоюза сельхозрабочих (председатель тов. Л. Каазик) вообще не руководит работой волостных комитетов, бывает на местах только в крайнем случае при проведении отчетно-выборных собраний. На учете в Вильяндимаском уезде состоят до последнего времени только 30 батраков, в действительности в уезде находятся 400—500 батраков. В Таэвере председатель волостного профсоюзного комитета отсутствует уже свыше 3 месяцев, профсоюзная работа совершенно развалилась, а уездный комитет на это вообще не реагирует.

Во многих волостях Вильяндимаского уезда волостные комитеты совершенно бездействуют, не проводят ни одного собрания, а на уездных совещаниях сами же батраки требовали, чтобы с ними чаще проводились собрания.

Не лучше обстоят дела с профсоюзной работой и в Тартумаском уезде, где из 203 зарегистрированных батраков в уездном совещании приняло участие только 36 человек.

Пленум должен требовать от Республиканского комитета профсоюза сельхозрабочих отказа от своего аполитичного отношения к вопросу батраков и выполнения постановления Президиума ВЦСПС о взятии на учет всех батраков, вовлечении их в члены профсоюза и развертывании среди них полит-воспитательной работы. Для этого нужно несомненно выполнить пожелания самих батраков, высказанные ими на уездных совещаниях, регулярно созывать уездные и волостные собрания батраков. По волостям и уездам помогать направлять батраков на работу в социалистический сектор или на учебу в школы, строго призывать к порядку кулаков, которые нарушают советские законы и не платят батракам предусмотренной законом зарплаты. Но и другие профорганизации, находящиеся на селе, организации профсоюзов просвещения и искусств, медсантруд, потребкооперации, лесной, бумажной и деревообрабатывающей промышленности не должны безразлично наблюдать за происходящей в деревне классовой борьбой, а

твердо стать на сторону батраков и бедняков, помочь им построить новую советскую жизнь в напряженной борьбе с классовым врагом — кулаком.

В этом разрезе нужно особое внимание обратить на усиление социалистического сектора сельского хозяйства. Я подразумеваю, в первую очередь, наши совхозы и МТС, которые могут и должны заложить дорогу для перехода нашего сельского хозяйства на путь коллективизации. К чести большинства наших совхозов нужно сказать, что они своими значительно более высокими урожаями и развитием животноводства, чем это встречается у крестьян-единоличников, действительно показывают крестьянам-единоличникам преимущество социалистического крупного сельского хозяйства. Все же имеются еще отдельные отстающие совхозы, например, совхоз «Хайба» в Харьумаском уезде волости Керну не может служить хорошим примером для единоличных хозяйств окрестности. С весенне-посевной запаздывают, скот вымирает. Отсутствие кормов для скота зимой довело многих лошадей до истощения. Рабочие совхоза вынуждены просить у крестьян-единоличников лошадей для обработки своих огородных участков. Каким примером может служить подобный совхоз для окружающих крестьян? Но такое беззаботное отношение правления совхоза, Министерства совхозов, а также профсоюза сельхозрабочих используется нашими врагами-кулаками, показывающими пальцем: вот вам ваше социалистическое хозяйство! Поэтому не удивительно, что в находящейся по соседству с совхозом «Хайба» волости Керну организация колхоза стала невозможной несмотря на то, что там имелись крестьяне, желающие организовать колхоз.

Республиканский комитет профсоюза сельхозрабочих должен чувствовать полную ответственность за работу в МТС и совхозах, мобилизовать там всех рабочих и специалистов на выполнение исторического постановления февральского пленума ЦК ВКП(б) «О мерах подъема сельского хозяйства в послевоенный период». Сейчас нужно приложить все усилия на быстрое завершение весеннего сева в совхозах.

Большое значение для выполнения и перевыполнения государственных планов в МТС и совхозах, для повышения производительности труда и улучшения бытового и культурного обслуживания рабочих имеют коллективные договоры, которые в этом году в сельском хозяйстве заключаются впервые.

Кампания заключения коллективных договоров в нашей

республике проводится с некоторым запозданием, пока заключен только один коллективный договор в совхозе «Костивере».

Профсоюзные организации промышленности, транспорта и строительства должны здесь, в соответствии с решением ВЦСПС, протянуть руку помощи сельхозработчим и взять себе задачей поставить на ноги во многих МТС и совхозах весьма слабо работающие рабочкомы.

Чтобы выполнить задание партии и правительства в том, что совхозы и МТС должны оказать помощь нашему крестьянству в переходе на рельсы коллективного хозяйства, мы должны обратить особое внимание на быстрейший подъем политико-воспитательной и культурно-массовой работы среди работников МТС и совхозов. Сейчас, однако, эта работа чрезвычайно слаба. В ранее названном совхозе «Хайба» красный уголок имеется только в названии, на самом же деле это тесное кухонное помещение с несколькими старыми газетами и брошюрами. Само помещение заботливо закрыто на замок и мне удалось проникнуть в него в нерабочий день только благодаря помощи парторга. Там же, где имеются хорошие красные уголки, например, в совхозе «Поркуни», они не используются. В МТС «Йыхви» никакой политико-воспитательной работы с трактористами не ведется, а они по существу ведь являются агитаторами идей партии и в известной мере проводниками политики партии среди крестьянства.

Республиканский комитет сельхозработчих сам констатирует, что высланные им библиотеки-передвижки лежат не использованными в уездных комитетах! В течение I квартала республиканским комитетом из ассигнований на культурно-массовую работу не израсходована ни одна копейка. Мне кажется, что пленум должен серьезно предупредить тов. Кукка за то, что он не сделал необходимых и серьезных выводов из постановления Президиума ВЦСПС, которое в части работы на селе относится непосредственно к работе руководимого им профсоюза. Нельзя также быть удовлетворенным работой ЦК союза рабочих и служащих МТС и земельных органов Центра, который, правда, направил довольно большую бригаду в помощь Республиканскому комитету, но практически не добился этим сколько-нибудь видимых результатов. Совету Профсоюзов придется, очевидно, просить ВЦСПС потребовать от ЦК этого профсоюза усиления руководства республиканским комитетом. Это, конечно, не снимает ответственности с Совета Профсоюзов за работу Республиканского комитета сельхоз-

рабочих и за состояние всей работы в деревне. Около 60 проц. населения ЭССР живет в деревне. В деревне в наиболее острой форме протекает классовая борьба и началось движение крестьянства по переходу на социалистические рельсы хозяйства. Поэтому нельзя больше ни одного дня терпеть пассивность Совета Профсоюзов к вопросам деревни. Совет Профсоюзов должен решительным образом повернуть внимание всех профсоюзных организаций республики к вопросам деревни и добиться в ближайшее время коренного улучшения положения в деревне.

Совету Профсоюзов следует особенно остро следить, направлять и помогать профсоюзным организациям городских предприятий в шефской работе над волостями и, в первую очередь, над вновь созданными колхозами. Завод № 9 действительно оказал некоторую помощь колхозу «Каардивяелане» в хозяйственном отношении, но по политико-воспитательной и культурно-просветительной работе — лекции, самодеятельность и т. д. — помощи не оказывалось. Не лучше обстоит дело с комбинатом «Унион», который шефствует над колхозом «Октообри Выйт».

VI.

Президиум ВЦСПС направил главное внимание профорганизаций ЭССР на усиление полит-массовой и культурно-просветительной работы среди рабочих, интеллигенции и служащих, на устранение пережитков буржуазного национализма и на борьбу с враждебными элементами в городе и деревне.

В период строительства социалистического общества и постепенного перехода от социализма к коммунизму, коммунистическое воспитание трудящихся имеет исключительно важное и первоочередное значение. Чем выше коммунистическая сознательность масс, тем скорее мы пойдем вперед, тем успешнее преодолеем стоящие перед нами трудности, тем быстрее и вернее изживем в сознании людей капиталистические пережитки, тормозящие наше движение вперед.

Коммунистическое воспитание масс является наиболее ответственной областью деятельности профсоюзов, как школы коммунизма. «Профсоюзы, — сказал товарищ Жданов на XVIII съезде ВКП(б), — должны в результате своей работы по воспитанию своих членов поднимать уровень членов профессиональных союзов до уровня понимания задач коммунистического авангарда, т. е. до уровня партийности». Это зна-

чит воспитать массы в духе большевизма, в духе учения Маркса—Энгельса—Ленина—Сталина, являющегося у нас общенародным учением и освещающего наш путь к коммунизму.

Большевицкая партия руководит и направляет коммунистическое воспитание масс. Партия создала для этого все необходимые условия. Глубокое изучение трудов Ленина и Сталина, истории ВКП(б), усвоение теории марксизма-ленинизма является основой коммунистического воспитания не только членов партии, но и всего беспартийного актива, а также широких масс рабочих и служащих. Это учение открывает нам закономерности развития человечества, показывает грандиозные перспективы нашей будущей, развивает веру в свои силы и победу коммунизма, воодушевляет на героические трудовые подвиги во имя Родины, воспитывает социалистическое отношение к труду и общественной собственности.

Из этого следуют все практические задания в области полит-массовой работы профорганизаций ЭССР среди трудящихся. В Эстонской ССР, как молодой советской республике, где враждебные элементы имеются не только в деревне, но и в городе, политическая работа в массах имеет особенно большое значение. Мы уже привели некоторые примеры обострения классовой борьбы в деревне, особенно в связи с началом коллективизации сельского хозяйства. Можно добавить, что кулак проникает и в город, иногда даже в среду рабочего класса через своих сыновей и дочерей и находящихся под их влиянием людей. Бывшие частные собственники находят место у нас не только на предприятиях, но и в советских учреждениях и даже в министерствах. Разоблачение жуликов в прошлом году в органах снабжения Министерства местной промышленности наглядно показало, как чуждые нам элементы с целью своей наживы разлагают работу советских предприятий. Некоторые беспорядки в снабжении наших работающих промышленными и продовольственными товарами первоочередной важности вызваны или деятельностью или бездеятельностью бывших купцов, работающих в наших торговых органах. И в некоторые наши промышленные предприятия вследствие отсутствия бдительности с нашей стороны проникли бывшие частные предприниматели, которые несколько не заинтересованы в развитии советских промышленных предприятий, если они только прямо не вредят нашим мероприятиям.

Такое положение в Советской Эстонии обязывает наши

профорганизации воспитывать работающих в духе большевистской бдительности, различать свое, т. е. советское и чуждое, давать отпор чуждым элементам, оказывать помощь партийным организациям в устранении подобных элементов. Это одновременно требует от профорганизаций проведения внимательного контроля над деятельностью предприятий, усиления общественного контроля над работой торговых предприятий и предприятий общественного питания, общежитий и коммунальных учреждений.

Постановление Президиума ВЦСПС именно в связи с имеющейся классово-борьбой отмечает, в первую очередь, слабость политической работы профсоюзов ЭССР. В наших клубах, красных уголках, цехах и общежитиях до сего времени действительно мало проводилось политических лекций и докладов по истории ВКП(б), о произведениях классиков марксизма-ленинизма, жизни и деятельности Ленина и Сталина, по текущей политике и вопросам международного положения. Надо сказать, что это, прежде всего, была ошибка Совета Профсоюзов ЭССР, который спокойно мирился с мнением многих профорганизаций, что проведение политических лекций является делом только партийных организаций. К исправлению этой ошибки культотдел Совета Профсоюзов приступил. Конечно, настоящие результаты являются еще далеко не удовлетворительными.

Одним из факторов мощности Советского Союза и движения советского общества вперед является тесное сплочение всех советских народов вокруг большевистской партии и советского правительства, любовь к своей Родине и готовность отдать за нее все, даже самое дорогое — жизнь. Сталинская дружба народов и советский патриотизм являются теми благородными принципами, на основе которых наши братские народы протянули руку помощи тяжело пострадавшему в годы Великой Отечественной войны эстонскому народу для быстрого восстановления и развития народного хозяйства и культуры нашей родины. Тем более наши профсоюзы должны работать по воспитанию рабочих, интеллигенции и служащих в духе советского патриотизма, дружбы народов и верности Советскому государству. На многих предприятиях и в учреждениях Эстонской ССР мы видим дружное сотрудничество эстонцев, русских, украинцев и представителей других советских народов. Всякие попытки разъединять эстонцев, русских или других и бюрократически ставить преграды к их сотрудничеству следует

изживать в корне. Одной из лучших мер здесь является оказание помощи работающим в преодолении трудностей при изъяснении друг с другом. Все наши профорганизации должны организовать курсы или кружки по изучению русского языка для не владеющих русским языком, не владеющим же эстонским языком помочь организовать изучение эстонского языка. Знание языка дает нам также возможность изучить в подлиннике гениальные труды Ленина и Сталина, а также большую и богатую русскую литературу и искусство. По указанию Президиума ВЦСПС Советом Профсоюзов ЭССР был организован целый ряд мероприятий для повышения уровня политико-массовой и культурно-просветительной работы профсоюзов. В марте было проведено совещание председателей профсоюзных комитетов, министерств, прочих центральных учреждений, культурных учреждений и высших учебных заведений по вопросам идеологической работы среди интеллигенции. Также было проведено расширенное заседание президиума Совета Профсоюзов с участием руководителей клубов для обсуждения постановления Президиума ВЦСПС об улучшении работы клубов, совещание профсоюзных работников кино о реорганизации работы кино и целый ряд других совещаний. Чаще проводится также контроль и оказание помощи на местах со стороны культотдела.

Но все эти меры не подняли еще политико-массовую и культурно-просветительную работу профсоюзов на требуемую высоту. В работе Тартуского Дома культуры Совета Профсоюзов, клуба типографии «Коммунист», центрального дома работников торговли и клуба Синдической суконной фабрики «1 Декабря» достигнуты значительные успехи. Однако, в клубах и красных уголках сланцевого района (за исключением клуба «Кивийли») до сего времени работа находится на низком уровне. Культурные учреждения профсоюзов работают там сами по себе, в отрыве от текущих хозяйственных и политических заданий. В них отсутствует наглядная агитация, которая показывала бы ход социалистического соревнования, нет ни лозунгов, ни плакатов, которые призывали бы посетителей клуба выполнить план 8 месяцев к 21 июля и годовой план к 7 ноября. Встречи со стахановцами не организуются. Лекции проводятся случайно, в зависимости от приезда лекторов. В клубах отсутствуют кружки по изучению «Краткого курса истории ВКП(б)» и биографий Ленина и Сталина. Библиотеки клубов запущены, в них имеется антисоветская литература. Работа с читателями

не проводится, вследствие чего число читателей чрезвычайно мало.

Кружки художественной самодеятельности малочисленны, в их репертуаре имеются американские и немецкие шлагеры, неподходящие фельетоны (вечера самодеятельности молодежи Саку и стройтреста «Газсланцестоя»).

Если Совет Профсоюзов в других областях старался оказывать профорганизациям сланцевого района серьезную помощь, хотя и не всегда с достаточными результатами, вследствие пассивности Республиканского комитета профсоюза, то в области политико-массовой и культурно-просветительной работы эта помощь со стороны Совета Профсоюзов была действительно минимальной. Товарищу Лиутсу необходимо в ближайшие дни лично поехать на место, оказать помощь и научить культработников и актив сланцевого района этой работе.

Имеются недостатки в работе профсоюзных клубов и библиотек и в других местах. В клубе торфопредприятия Тоотси в течение одного квартала проведено только 2 лекции (о международном положении). В библиотеке волости Аре, помещающейся в том же клубе, в период проверки находились такие «жемчужины», как псалтырь, бывшее издание рижских русских эмигрантов «Разделение людей» и прочий тому подобный хлам. В библиотеке отсутствует советская литература на русском языке, хотя из работающих предприятия 40 проц. владеют русским языком. Заведующей библиотекой является дочь кулака, у которого национализирована мельница, брат ее привлечен советскими органами к ответственности, как вредитель. Тов. Пийльман давно бы пора выяснить, почему председатель месткома брикетного предприятия Тоотси хранит подобную «идилию» буржуазного времени или, другими словами, антисоветские источники, и сделать из этого соответствующие выводы о месткоме.

Надо еще добавить, что с целью улучшить работу Центрального дома культуры им. Я. Томпа обновляется руководящий состав Дома культуры, т. к. прежнее руководство не имело желаний и не сумело поднять работу Дома культуры на более высокий уровень. В Доме культуры пришлось снять двух руководителей кружков самодеятельности, из которых один культивировал в группе балета аполитичность и даже способствовал антисоветским выступлениям одного проникшего в группу чуждого нам лица. После принятия этих мер господствующее в центральном Доме культуры им. Томпа положение

ние значительно исправилось, и можно ожидать, что ЦДК улучшит свою работу и с честью выполнит возложенные на него задачи быть центром культурных учреждений профсоюзов.

Как мы видим, политико-массовая и культурно-просветительная работа наших профсоюзов находится в начале того пути, который ведет ее на удовлетворение постоянно растущих культурных запросов трудящихся республики и выполнение поставленных партией перед профсоюзами больших задач по коммунистическому воспитанию народных масс. Чтобы успешнее двигаться вперед по этому пути необходимо, чтобы как Совет Профсоюзов, так и республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов вместе с культурработниками и активом взяли бы для неуклонного руководства своей работы решение Президиума ВЦСПС о работе Совета Профсоюзов ЭССР.

VII.

Наконец, нам нужно найти ответ на вопрос: каким образом стали возможными такие большие недостатки в работе профсоюзов Эстонской ССР? Что мешает еще теперь, после постановления Президиума ВЦСПС, устранить эти недостатки? Каковы эти причины? В интересах улучшения нашей работы необходимо, чтобы пленум обсудил этот вопрос с особой тщательностью. Постараюсь остановиться на важнейших из этих недостатков.

Причины недостатков скрываются в руководстве нашими профсоюзными организациями. Стоящие перед советскими профсоюзами большие и ответственные задачи требуют организационно сильных профсоюзных органов и правильного, основанного на указаниях нашей партии, руководства и направления низовых профорганизаций.

В профсоюзах же Советской Эстонии организационная работа находится в плохом, можно даже сказать, в запущенном состоянии. Только одно это обстоятельство, что в республике имеется 38.000 рабочих и служащих, не состоящих в профсоюзах, является крайне серьезным показателем состояния организационной работы наших профсоюзов. Если сюда добавить еще то, что доброе количество членов профсоюзов крайне слабо связано с профсоюзными организациями, не платит своевременно членских взносов и не участвует в общих

собраниях членов профсоюзов, то положение является еще более серьезным. По нашей республике план сбора членских взносов за четыре месяца текущего года выполнен лишь на 88,4 проц., не собранными остались свыше 400.000 рублей.

На многих предприятиях и в учреждениях профсоюзные организации имеются не во всех звеньях. На многих предприятиях, например, имеется только фабзавком, отсутствуют цеховые комитеты, не избраны профгруппорги, не созданы постоянные комиссии. Если же последние и избраны, то часто они все же не работают. Дело доходит еще дальше — даже фабзавместкомы собираются крайне редко, обсуждают случайные вопросы, профсоюзная работа членов фабзавместкомов ограничивается лишь участием в этих редких заседаниях фабзавместкомов, вследствие чего вся профсоюзная работа ложится на освобожденного председателя фабзавместкома.

Многие фабрично-заводские и местные комитеты крайне редко созывают общие профсоюзные собрания, не отчитываются в своей работе перед членами профсоюза. Таким образом, фабзавместком и его председатель отрываются от массы работающих и не чувствуют никакой ответственности перед ней.

Вследствие этого стало возможным совершенно недопустимое положение, например, на торфопредприятии Элламаа, о чем я уже говорил. Там в течение длительного времени не проводилось ни одного общего профсоюзного собрания, подавляющее большинство рабочих вообще не знало, имеется ли на предприятии профсоюзная организация или нет. Членами профсоюза состояло только 34,8 проц. работающих. Рабочие-торфяники же Элламаа очень активны, на созванном общем собрании в прениях выступало около 30 человек, которые очень дельно критиковали недостатки и вносили практические предложения для улучшения имеющегося положения. Даже после одного такого общего собрания можно создать постоянные комиссии фабзавместкомов из людей, желающих работать.

Особенно в плохом состоянии находится профсоюзная организационно-массовая работа в нашем сланцевом бассейне, где 6500 рабочих и служащих не состоят членами профсоюза.

При подобном состоянии организационно-массовой работы на местах нечего удивляться, что многие наши низовые профорганизации не справляются со своими задачами. В таком положении, в первую очередь, виновен Совет Профсоюзов

и республиканские комитеты профсоюзов, которые забыли, что профсоюзная работа на местах зависит от того, как вышестоящие профсоюзные организации руководят низовыми профсоюзными организациями, направляют их, оказывают им помощь.

В Республиканском комитете профсоюза рабочих химической и сланцевой промышленности, например, образовался совершенно неправильный метод руководства профсоюзной работой. Этот Республиканский комитет во главе с председателем т. Пийльман характеризует чуждый советским профсоюзам, осужденный партией метод администрирования. Республиканский комитет профсоюза заслушивает, главным образом, доклады хозяйственных руководителей. О предмайском социалистическом соревновании, например, заслушали на заседании президиума доклады зав. отделом зарплаты министерства сланцехимпрома, начальника «Газсланцестроя» и других директоров. Крайне мало слушают доклады председателей фабрично-заводских и местных комитетов. При подготовке ряда вопросов работники Республиканского комитета ограничились только сбором официальных статистических данных от хозяйственных организаций и несколькими беседами с прорабами, избегая обсуждения вопросов с профсоюзным активом и рабочими. Подготовленный таким образом хотели представить на президиум такой крайне важный вопрос, как ход жилищного строительства в «Газсланцестрое».

В течение последних месяцев в сланцевом бассейне избран ряд новых председателей завкомов и шахткомов (на сланцеперегонном заводе Кохтла-Ярве, на шахте «Кюттейюд» и т. д.). Профсоюзная работа там немного улучшилась, но далеко не в достаточной мере. Работники Республиканского комитета не обучают новых председателей фабрично-заводских и местных комитетов, не помогают им перестраивать профсоюзную работу. Работников Республиканского комитета характеризуют крайне редкое пребывание на местах и оказание помощи местным профсоюзным организациям, хотя этот Республиканский комитет находится прямо в центре сланцевого бассейна. Тов. Пийльман ставит все время вопрос о покупке автомашины для Республиканского комитета, с целью улучшить связь с низовыми профсоюзными организациями. Следует знать, что не автомашина создает связь с профсоюзными организациями на местах, а сами люди. Сланцеперегонный завод в Кохтла-Ярве находится под боком Республиканского комитета, на расстоянии нескольких сот шагов, но Республиканский комитет в течение дли-

тельного времени ничего не предпринял для улучшения там профсоюзной работы.

Конечно, тов. Пийльман неопытный профсоюзный работник, и мало ее учили. Но большая вина состоит в том, что от тов. Пийльман и мало требовали. Постановления пленумов и Президиума ВЦСПС, особенно важнейшие постановления, должен читать и знать каждый председатель республиканского комитета. Но тов. Пийльман их не знает или же не желает их выполнять. Чем же иначе следует объяснить подобное грубое нарушение профсоюзной демократии в профорганизации «Газсланцестроя» со стороны самого Республиканского комитета? Еще в феврале текущего года избрали в этой организации новый состав месткома. Председателем был избран прежний председатель тов. Колков. Через некоторое время Республиканский комитет направляет туда со стороны некоего Фельдбаума на место председателя. Тот знакомится на месте в течение недели с работой и уезжает. 22-го марта очередной новый «председатель» — некий Новиков. Того вскоре арестовали. Откуда тов. Пийльман взяла себе право игнорировать общее собрание членов профсоюза и местком «Газсланцестроя»? Если тов. Колков в действительности не справляется с работой председателя месткома, то этот вопрос следует разрешить согласно требованиям профсоюзной демократии, но не парализовать своим администрированием работу месткома.

Следует признать, что большая ответственность за развал работы Республиканского комитета и низовых профорганизаций сланцевого района ложится на Совет Профсоюзов. Несмотря на то, что Совет Профсоюзов имел достаточно сведений и сигналов с положением профсоюзной работы в сланцевом районе, Совет Профсоюзов во главе со мной недооценил значение сланцевого бассейна в народном хозяйстве нашей республики, а если мы на словах и признавали это, то не делали из этого надлежащих выводов в своей практической работе. Работники Совета Профсоюзов и лично я крайне мало бывали в сланцевом бассейне, а когда и бывали, то для разрешения отдельных вопросов, не вникая глубоко в существо работы профорганизаций, не помогая профработникам на местах. Большую ошибку мы допустили также в подборе кадров для этого республиканского комитета, не придав этому серьезного значения. В результате этого на должность председателя одно

время проник человек (Кеймар), которого пришлось снять с работы, как пьяницу и растрачика.

Несмотря на то, что президиум Совпрофа несколько раз обсуждал отчеты Республиканского комитета и отдельных низовых профорганизаций Профсоюза рабочих сланце-химической промышленности, принятые решения вследствие слабого контроля остались невыполненными.

Я привел здесь пример Республиканского комитета профсоюза рабочих сланце-химической промышленности. Можно сказать, что там состояние профсоюзной работы в наиболее плохом состоянии. Но в то же время необходимо признать, что и в других профсоюзах у нас много серьезных недостатков. На чрезвычайно низком уровне находится профсоюзная работа в профсоюзах строителей, сельхозрабочих, рабочих лесной, бумажной и деревообрабатывающей промышленности и в ряде других профсоюзов. Президиум ВЦСПС совершенно прав, когда ответственность за серьезные недостатки в работе профсоюзов ЭССР возлагает на Совет Профсоюзов ЭССР.

Совет Профсоюзов оторвался от профсоюзных организаций, ограничил свою деятельность в основном заседаниями президиума и всевозможными совещаниями. Ряд важнейших постановлений о работе профорганизаций сланцевого бассейна, сельхозрабочих и других профорганизаций из-за отсутствия контроля остался на бумаге.

Совет Профсоюзов организовал мало собраний профактива, особенно вне Таллина. Наши работники мало бывали на местах, когда же бывали, то не доводили разрешение поднятых вопросов до конца. Примером можно привести нарвскую Кренгольмскую Мануфактуру. Там бывали почти все руководящие работники Совета Профсоюзов — Иллиссон, Якобсон, Луксепп, Васильев, Палувер, Тамм. О Кренгольмской Мануфактуре принято ряд постановлений президиума Совета Профсоюзов и Республиканского комитета профсоюза рабочих текстильной промышленности. Но в результате работа там после этих постановлений мало улучшилась. Все это говорит о бюрократическом и поверхностном руководстве со стороны Совета Профсоюзов, что нашей партией неоднократно осуждалось.

Почему стало возможным подобное положение в Совете Профсоюзов?

Я полагаю, потому, что мы допустили у себя настроение самоудовлетворения на основе некоторых общих итогов.

работы и более менее удавшихся общих мероприятий, мы отказались от повышенной требовательности к себе. Это же состояние стало возможным потому, что Совет Профсоюзов не руководил серьезной большевистской критикой по отношению к недостаткам его работы и работы профсоюзных организаций, не развивал эту критику и не реагировал на одиночные критические выступления по его адресу.

Крупным недостатком в работе Совета Профсоюзов является то, что мы не обратили достаточного внимания на подбор, расстановку и воспитание кадров Совета Профсоюзов и республиканских комитетов. Остановившись на работе Республиканского комитета профсоюза рабочих химической и сланцевой промышленности, я привел пример о недопустимом отношении Совета Профсоюзов к рекомендации кандидатуры на должность председателя этого комитета. Мы имеем и другие подобные серьезные уроки. Бывшего председателя профсоюза рабочих коммунального хозяйства Томбака пришлось отдать за растрату под суд, который присудил ему 1 год исправительных работ. Бывший секретарь Республиканского комитета профсоюза рабочих лесной, бумажной и деревообрабатывающей промышленности Лийдеман присужден к 2 годам тюрьмы, бывшего заведующего отделом соцстраха того же комитета с подозрительным политическим прошлым Саара присудили по тому же делу к 8 годам тюрьмы. Вследствие недостаточной бдительности в наши профсоюзы проникли еще и другие лица, которых пришлось устранить с работы, как неподходящих.

Длительное время в наших руководящих профсоюзных организациях находились на работе люди, которые сотрудничали с немецкими оккупантами в профашистских профсоюзах.

Это несколько примеров о крупнейших ошибках в подборе профсоюзных кадров. В результате неправильного подбора кадров имеет место ряд ошибок с нашей стороны, что привело к частой смене работников и нестабильности в работе. В Совете Профсоюзов настоящий заведующий культотделом тов. Линтс уже пятый заведующий. Но следует добавить, что тов. Линтс проработал все же в этой должности около 2 лет.

Совет Профсоюзов до последнего времени слишком мало обращал внимания на воспитание и обучение профсоюзных кадров. Правда, в этой области проведено ряд семинаров, курсов, посланы товарищи в высшие школы профдвижения в

Москву и в Ленинград. Но всего этого, конечно, мало. Еще хуже положение по подготовке профсоюзного актива.

В рамках настоящего доклада не придется подробнее остановиться на вопросе профкадров. Этот вопрос, несомненно, требует подробного рассмотрения на следующем пленуме Совпрофа или же на республиканском совещании профактива.

Что же сделано со стороны Совета Профсоюзов после постановления Президиума ВЦСПС по улучшению работы Совета Профсоюзов, с тем, чтобы превратить Совет Профсоюзов в руководящий и координирующий центр работы профсоюзных организаций республики?

Президиум Совета Профсоюзов решил сократить количество обсуждаемых на заседаниях президиума вопросов, обсуждать на заседаниях президиума только наиважнейшие вопросы профработы, заслушивать отчеты отстающих республиканских и фабрично-заводских и местных комитетов, установить систематический контроль над выполнением постановлений президиума. Совет Профсоюзов в последнее время больше направлял своих работников на предприятия, в первую очередь, в сланцевый район. Работники Совета Профсоюзов больше стали принимать участия в заседаниях президиумов республиканских комитетов, фабрично-заводских и местных комитетов, а также в общих рабочих собраниях. Вопросы, поднятые на местах, разрешаются отделами Совета Профсоюзов и, в случаях необходимости, ставятся на президиум. Президиум Совета Профсоюзов требует от каждого работника аппарата, чтобы они, будучи на местах, обязательно вникали в организационную работу, помогали бы наладить работу фабрично-заводских и местных комитетов и комиссий, учили бы профсоюзный актив на месте, на практической работе. К бухгалтерии Совета Профсоюзов со стороны профсоюзных организаций ставятся более высокие требования по упорядочению финансовой работы, по вскрытию хищений профсоюзных средств. В результате этого в последнее время выявлен ряд злоупотреблений и недостатков.

Совет Профсоюзов разрешил ряд вопросов по подбору кадров на руководящие должности, как то, на должность заведующего орготделом, на должность директора Центрального дома культуры им. Яна Томпа и т. д.

В связи с заключением коллективных договоров Совет Профсоюзов созвал в ряде промышленных центров собрания профсоюзного актива, где с докладами выступали члены пре-

зидиума о выполнении в республике коллективных договоров 1947 года. Члены президиума выступали также на расширенных заседаниях республиканских комитетов и на общих рабочих собраниях. На этих собраниях была развернута критика недостатков работы Совета Профсоюзов и других профсоюзных организаций. Что сделано в последнее время по одной или другой области профсоюзной работы со стороны Совета Профсоюзов для улучшения этой работы, о том я уже привел несколько замечаний в своем докладе.

Следует сказать, что полного поворота к лучшему Совет Профсоюзов в своей работе далеко еще не произвел. До сего времени занимались преимущественно выявлением недостатков предыдущей работы и установлением их причин и пока сделаны лишь первые шаги в смысле улучшения работы. Задачей настоящего пленума является помочь Совету Профсоюзов исправить ошибки и недостатки, изыскать пути и средства для улучшения профсоюзной работы республики. Необходимо, чтобы это было сделано со смелой критикой и самокритикой, помня об учении товарища Сталина:

«Самокритика есть особый метод, большевистский метод воспитания кадров партии и рабочего класса вообще в духе революционного развития».

Серьезные требования следует предъявить нам и к республиканским комитетам профсоюзов в отношении перестройки их работы. Основной задачей республиканских комитетов в области организационно-массовой работы является правильная организация работы низовых профорганизаций, вовлечение всех рабочих и служащих в члены профсоюза и приведение в порядок профсоюзного хозяйства.

Для этого нам следует воспитать достаточно многочисленный профактив в духе большевистской партийности, воспитывать этот актив политически и давать ему знания по профсоюзной работе. Организация учебы профсоюзного актива один из решающих факторов в улучшении работы профсоюзов.

Настоящий пленум должен стать поворотным пунктом в работе профсоюзных организаций республики. Каждый председатель фабрично-заводского и местного комитета и каждый активист должен сделать серьезные выводы из решения Президиума ВЦСПС.

Поставленные перед нами партией и правительством исторические задачи по быстрому движению советского общества вперед к коммунизму требуют от всех нас, от каждого

на его месте, серьезной и продуманной работы по организации нашего рабочего класса, крестьянства и интеллигенции на разрешение важных политических, хозяйственных и культурных задач. Выполняя вынесенное по указанию партии постановление Президиума ВЦСПС о работе профсоюзов ЭССР, наши профсоюзы, несомненно, оправдают в своей дальнейшей работе доверие партии и товарища Сталина.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

**VII Пленума Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР
от 19 мая 1948 года.**

**О ходе выполнения постановления Президиума ВЦСПС от 27 марта
1948 г. «О работе Совета Профсоюзов Эстонской ССР».**

(По докладу председателя ЦСПС ЭССР т. Л. ИЛЛИССОНА).

Президиум ВЦСПС отметил, что профсоюзные организации Эстонской ССР имеют достижения в своей работе по руководству социалистическим соревнованием рабочих, инженерно-технических работников и служащих и по восстановлению домов отдыха, санаториев и пионерских лагерей. Президиум ВЦСПС отметил также, что профсоюзные организации Эстонской ССР активно участвовали в подготовке и проведении выборов в Верховный Совет ССР, Верховный Совет республики и в местные Советы депутатов трудящихся. Свыше 50 тысяч профсоюзных активистов работали агитаторами среди населения, членами избирательных комиссий и доверенными лицами.

Наряду с этим Президиум ВЦСПС считает, что в работе профсоюзных организаций Эстонской ССР имеются серьезные недостатки.

Несмотря на досрочное выполнение республикой в целом производственно-хозяйственного плана 1947 года, отдельные предприятия не выполняют государственных планов. Центральный Совет Профсоюзов и республиканские комитеты профсоюзов не мобилизовали рабочих и инженерно-технических работников этих предприятий на устранение недостатков в организации производства, на повышение производительности труда и успешное выполнение государственного плана выпуска продукции.

Президиум ВЦСПС особо отметил, что на многих предприятиях, в МТС и совхозах профсоюзные организации поверхностно руководят социалистическим соревнованием и не вникают глубоко в организацию производства. Передовые методы работы известных всей стране стахановцев не распространяются на предприятиях республики. В результате этого стахановское движение не приобретает массового характера.

Президиум ВЦСПС указал, что большинство фабрично-заводских комитетов профсоюзов не выполнило постановления XII пленума ВЦСПС об организации на предприятиях досок почета, о введении книг почета и выдаче почетных грамот. Профсоюзные организации неудовлетворительно руководят работой производственных совещаний, не ведут учета рабочих предложений и не проверяют их выполнения.

В постановлении Президиума ВЦСПС отмечено, что не организован контроль над выполнением коллективных договоров, в результате многие руководители хозяйственных организаций свои обязательства по коллективным договорам не выполнили. На комбинате Кренгольмской Мануфактуры, например, (председатель Республиканского комитета профсоюза рабочих текстильной промышленности т. Корб, предфабкома т. Иванов), план жилищно-коммунального строительства 1947 года выполнен лишь на 18,5 проц. Общежития плохо отремонтированы и оборудованы, подсобные мастерские работают неудовлетворительно. Здравпункт недостаточно оборудован, аптечки не обеспечены медикаментами. Плохо организовано снабжение рабочих спецодеждой. Нет комнат гигиены женщин, в то время как на комбинате работают в подавляющем большинстве женщины.

Неудовлетворительно выполняются коллективные договоры на предприятиях Министерства сланцехимпрома ЭССР (председатель Республиканского комитета профсоюза рабочих сланцехимической промышленности т. Пийльман). В общежитиях шахт «Кява-2» (предшахткома тов. Лохов) и «Кукресе» (предшахткома тов. Степедюк) грязно, белье меняют редко, нехватает стульев, столов, тумбочек, нет культуринвентаря. Часть рабочих спит по двое на одной койке, а местные профсоюзные организации примиренчески относятся к имеющимся недостаткам, не обсуждают на заседаниях фабрично-заводских и местных комитетов бытовых вопросов.

Президиумом ВЦСПС особо отмечено, что Центральный Совет Профсоюзов Эстонской ССР работает в отрыве от проф-

союзных организаций, недостаточно обобщает опыт работы республиканских комитетов, уездных, фабрично-заводских и местных комитетов, редко созывает собрания профсоюзного актива для обсуждения отчетов хозяйственных и профсоюзных руководителей о выполнении обязательств по коллективным договорам, об улучшении условий труда, выполнении плана жилищного строительства, ремонта жилищ, о состоянии материально-бытового и культурного обслуживания трудящихся. Работники Центрального Совета Профсоюзов редко бывают на местах, поверхностно проверяют работу профорганизаций, не вскрывая имеющихся недостатков.

Вместо оперативной помощи профорганизациям Центральный Совет Профсоюзов большую часть времени отводит заседаниям. Только за 9 месяцев 1947 года проведено 48 заседаний президиума, на которых рассмотрено 226 вопросов. При этом важнейшие постановления Президиума ВЦСПС «Об усилении работы профсоюзных организаций по воспитанию интеллигенции в духе советского патриотизма и преданности Советскому государству», «Об улучшении работы с профсоюзными кадрами», «Об улучшении организационно-массовой работы в профсоюзных организациях» не были своевременно обсуждены.

Президиум ВЦСПС указал на крайне неудовлетворительное состояние массово-политической и культурной работы в Центральном доме культуры им. Я. Томпа. За весь 1947 г. в Доме культуры было проведено всего 16 лекций со средней посещаемостью 30—40 человек, не было ни одного доклада по истории ВКП(б), произведениям классиков марксизма-ленинизма, по международному и внутреннему положению Советского Союза.

Президиум ВЦСПС резко осудил практику работы Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР и республиканских комитетов в деревне и отметил, что Центральный Совет Профсоюзов и республиканские комитеты недооценивают происходящую классовую борьбу в деревне, не оказывают необходимой помощи низовым профсоюзным организациям на селе, и указал, что Центральный Совет Профсоюзов проявляет аполитичность в этом вопросе.

Президиум ВЦСПС в своем постановлении также записал, что центральные комитеты профсоюзов рабочих текстильной промышленности, рабочих и служащих МТС и земельных органов Центра, рабочих центральных железных дорог, рабочих каменноугольной промышленности западных районов, рабо-

чих коммунально-жилищного строительства не учитывают особенности работы профсоюзных организаций ЭССР, крайне неудовлетворительно руководят республиканскими, фабрично-заводскими и местными комитетами и слабо связаны с Центральным Советом Профсоюзов Эстонской ССР.

Пленум ЦСПС ЭССР отмечает, что постановление Президиума ВЦСПС выполняется неудовлетворительно.

Президиум Центрального Совета Профсоюзов и республиканские комитеты профсоюзов не сумели еще мобилизовать профсоюзный актив на скорейшее выполнение задач, поставленных ВЦСПС перед профорганизациями республики.

Имеют место факты формально-бюрократического отношения к низовым организациям. Вместо оперативной помощи и делового совета вновь избранному профактиву, встречается иногда высокомерное отношение и отказ дачи практической помощи на местах (Республиканский комитет профсоюза рабочих коммунального хозяйства, Республиканский комитет профсоюза рабочих строителей, отдел зарплаты ЦСПС).

Президиум Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР не перестроил работу аппарата в соответствии с требованием ВЦСПС и вследствие этого имеет место бюрократизм и волокита в решениях вопросов, а также мало оказывается помощи профорганизациям.

Одной из причин неудовлетворительного выполнения постановлений Президиума ВЦСПС является запущенность организационно-массовой работы в республиканских, уездных, городских, фабрично-заводских и местных комитетах, в результате этого более 38 тысяч рабочих и служащих не состоят членами профсоюза; наиболее отстают в этой работе профсоюзы рабочих строителей и рабочих сланце-химической промышленности.

Пленум отмечает, что вследствие слабого контроля со стороны президиума Центрального Совета Профсоюзов ЭССР и ревизионных комиссий профорганизаций имеют место факты нарушения финансовой и сметной дисциплины (Республиканский комитет профсоюза рабочих сланцевой и химической промышленности, рабочих коммунального хозяйства, Дом культуры им. Я. Томпа). Пленум отмечает также слабую отчетность профорганизаций перед членами профсоюза о расходовании профсоюзных средств.

Пленум Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР постановляет:

1. Постановление Президиума ВЦСПС «О работе Совета Профсоюзов Эстонской ССР» принять к исполнению и неуклонному руководству.

2. В соответствии с постановлением Президиума ВЦСПС пленум Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР обязывает президиум Центрального Совета Профсоюзов Эстонской ССР, республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов немедленно устранить недостатки в работе профсоюзных организаций, направить главное внимание профсоюзных организаций на усиление политико-массовой и культурно-просветительной работы среди рабочих и интеллигенции, на ликвидацию пережитков буржуазного национализма и на борьбу с враждебными элементами в городе и деревне.

Пленум обязывает президиум Центрального Совета Профсоюзов в кратчайший срок улучшить работу Центрального дома культуры им. Я. Томпа, укрепить правление клуба и состав руководителей кружков самодеятельного искусства.

Отметить неудовлетворительную работу ЦС ДСО «Калев» по развертыванию массового физкультурного движения среди рабочих и служащих и потребовать от ЦС ДСО «Калев» (т. Тармак) коренного улучшения работы по развертыванию массового физкультурного движения. Пленум требует от ЦС ДСО «Калев» установить тесный контакт с республиканскими комитетами профсоюзов по физкультурной работе, прикрепив к ним ответственных работников Центрального Совета и Таллинского городского Совета ДСО.

3. Обязать президиум Центрального Совета Профсоюзов, республиканские и фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов шире развернуть социалистическое соревнование среди рабочих, инженерно-технических работников и служащих за досрочное выполнение государственного плана третьего решающего года послевоенной пятилетки каждым предприятием, стройкой, совхозом, МТС с таким расчетом, чтобы выполнить план 8 месяцев к 8-й годовщине установления советской власти в Эстонии — к 21 июля и годового плана — к 7 ноября, усилить борьбу за повышение рентабельности предприятий. Повседневно оказывать практическую помощь соревнующимся в выполнении взятых ими обязательств; обеспечить широкую популяризацию соревнования, добиться организации на каждом предприятии досок почета, введения книг почета и почетных грамот; расширить передачу опыта лучших

стахановцев всем рабочим, организовать сеть стахановских школ.

Улучшить организацию нормирования труда и заработной платы, добиться широкого применения сдельной и сдельно-прогрессивной оплаты труда и внедрения технически обоснованных норм выработки; контролировать правильность применения существующих систем оплаты труда. Развивать и поощрять творческую инициативу рабочих и инженерно-технических работников, добиваться внедрения в производство передовой техники и технологии. Обеспечить регулярный созыв на предприятиях производственных совещаний для обсуждения вопросов организации труда и борьбы с простоями, браком, перерасходом сырья, топлива, электроэнергии, потерями времени и т. д.

Поручить президиуму Центрального Совета Профсоюзов и республиканским комитетам организовать совещания и семинары для председателей фабзавместкомов и председателей соответствующих комиссий по вопросам организации проверки выполнения обязательств по коллективным договорам, а также установить контроль над правильным введением на всех предприятиях расчетных книжек.

Обязать президиум Центрального Совета Профсоюзов и республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов проводить систематически проверку выполнения принятых рабочими индивидуальных обязательств и в ходе проверки добиться принятия всеми рабочими социалистических обязательств по досрочному выполнению своих пятилетних норм.

Пленум считает целесообразным возобновить печатание в газетах «Рахва Хяяль» и «Советская Эстония» доски почета для предприятий и передовиков производства, выполнивших свои пятилетние нормы.

Пленум одобряет мероприятия президиума Центрального Совета Профсоюзов по проведению итогов социалистического соревнования с широким участием стахановцев и ударников и обязывает республиканские и фабрично-заводские комитеты профсоюзов применять указанный порядок на всех предприятиях, стройках, в совхозах и на транспорте.

Обязать республиканские комитеты профсоюзов рабочих сланцевой и химической промышленности, рабочих коммунального хозяйства обратить особое внимание на выполнение планов торфопредприятий путем широкого развития социалисти-

ческого соревнования, принять меры по улучшению жилищно-бытового и культурного обслуживания работающих.

4. Предложить президиуму Центрального Совета Профсоюзов, республиканским, фабрично-заводским и местным комитетам профсоюзов систематически контролировать и обеспечить выполнение в срок соглашений по охране труда и технике безопасности, выполнение планов строительства санитарно-бытовых помещений, полное снабжение рабочих спецодеждой, обувью и мылом. Решительно бороться против нарушителей трудового законодательства.

Пленум обращает особое внимание на неудовлетворительное состояние условий охраны труда и техники безопасности в сланцевом бассейне, на стройках г. Нарвы и Кренгольмской мануфактуры и требует от республиканских комитетов профсоюзов рабочих сланце-химической промышленности, рабочих текстильной промышленности и рабочих строительства обеспечить безусловное выполнение обязательств техники безопасности и охраны труда.

5. Предложить президиуму Центрального Совета Профсоюзов и республиканским комитетам решительно улучшить работу с профсоюзными кадрами и профактивом. Уделять больше внимания подбору, изучению и правильной расстановке кадров. Проявлять заботу об идейном, культурном и техническом росте кадров. Провести в 1948 году в г. Таллине и в уездных центрах республики курсы руководящих профсоюзных работников по программам, утвержденным ВЦСПС.

Обязать президиум Центрального Совета Профсоюзов регулярно контролировать работу республиканских комитетов с кадрами и слушать на своих президиумах отчеты республиканских комитетов о работе с профсоюзными кадрами и активом. Рекомендовать использовать 3-месячные курсы для усовершенствования знаний профсоюзных работников и считать целесообразным комплектовать курсы по однородным группам профсоюзов.

6. Предложить президиуму Центрального Совета Профсоюзов и Республиканскому комитету профсоюза рабочих сельского хозяйства мобилизовать рабочих и специалистов МТС и совхозов на выполнение исторических решений февральского пленума ЦК ВКП(б) «О мерах подъема сельского хозяйства в послевоенный период». Развернуть среди рабочих и служащих совхозов и МТС социалистическое соревнование за успешное завершение весеннего сева.

Организовать в МТС, совхозах и в бригадах общественный контроль над качеством сельскохозяйственных работ. Рабочкомы профсоюза должны регулярно обсуждать и ставить на обсуждение общих собраний рабочих и служащих доклады директоров совхозов и МТС, управляющих отделениями и фермами о ходе выполнения полевых работ и обязательств по социалистическому соревнованию.

Пленум обязывает Республиканский комитет профсоюза сельхозрабочих принять все меры для успешного проведения колдоговорной кампании в совхозах, МТС и МТМ и требует от фабзавместкомов предприятий промышленности, строительства и транспорта оказать помощь в проведении этой кампании.

Пленум обращает внимание профсоюзных организаций республики на исключительно важное значение организаций шефства коллективов предприятий промышленности, строительства и транспорта над колхозами. Президиум Центрального Совета Профсоюзов и республиканские комитеты обязаны систематически контролировать состояние шефства и добиться улучшения этой работы.

Обязать Республиканский комитет профсоюза рабочих сельского хозяйства в месячный срок взять на учет всех батраков и развернуть среди них работу по вовлечению их в члены профсоюза, а также оказать им помощь в переходе на работу в социалистический сектор. Предложить руководителям предприятий и совхозов и председателям фабзавместкомов создать нормальные жилищно-бытовые условия батракам, переходящим на работу в социалистический сектор.

Учитывая результаты проведенных по республике уездных конференций батраков, на которых выявилось отсутствие среди батраков политико-просветительной работы, обязать Республиканский комитет профсоюза сельхозрабочих выправить эту работу в соответствии с принятыми на этих совещаниях решениями, а также добиться заключения всеми нанимателями письменных договоров с батраками.

7. Обязать президиум Центрального Совета Профсоюзов и республиканские комитеты профсоюзов усилить массовый общественный контроль над работой столовых, магазинов, буфетов, ларьков и подсобных хозяйств. Организовать среди работников торговли и общественного питания социалистическое соревнование за выполнение и перевыполнение планов товарооборота, за улучшение качества и расширение ассортимента товаров, за культурное обслуживание трудящихся, закончить

на всех предприятиях, имеющих ОРС'ы, выборы контрольно-ревизионных комиссий.

Обязать республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов провести в мае 1948 года в общежитиях предприятий и учреждений проверку выполнения предписаний, сделанных комиссиями по смотру в период республиканского смотра санитарного состояния общежитий. Руководителей предприятий и учреждений, недобросовестно относящихся к разрешению жилищно-бытовых вопросов, привлекать к строгой ответственности.

8. Пленум обязывает Президиум Центрального Совета Профсоюзов, республиканские, уездные, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов решительно улучшить организационно-массовую работу по вовлечению работающих в члены профсоюзов и своевременному сбору членских взносов.

Пленум обязывает президиум Центрального Совета Профсоюзов, республиканские, фабрично-заводские и местные комитеты и ревизионные комиссии профорганизаций усилить контроль над финансово-хозяйственной деятельностью профорганизаций и нарушителей финансовой дисциплины привлекать к строгой ответственности.

9. Отметить недостаточную помощь профорганизациям ЭССР со стороны ЦК профсоюза рабочих и служащих МТС и земельных органов Центра, ЦК профсоюза рабочих жилищно-коммунального строительства, ЦК профсоюза работников медико-санитарного труда Центра и ЦК профсоюза рабочих текстильной промышленности.

Пленум выражает твердую уверенность в том, что республиканские, городские, уездные, фабрично-заводские и местные комитеты профсоюзов под руководством большевистской партии, при помощи широкого профактива мобилизуют все силы на выполнение пятилетки в четыре года.

Центральный Совет Профсоюзов
Эстонской ССР.

35

Trükkikoda „Kommunist“
Tallinn, Pikk tn. 2

Kontroll nr. 2

Raamatust leiduva defekti korral
palume raamat tagastada timber-
vahetamiseks ühes selle etiketiga.

Rbl. 6.30

A
16176

7791256

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00779125 6